

Dabas lieguma “Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāns

Valmieras rajona Kocēnu pagasts

Plāns izstrādāts laika posmam
no 2006. līdz 2018.gadam

Pasūtītājs: Valsts akciju sabiedrība „Latvijas valsts
meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība

LATVIJAS VALSTIS MEŽI

Izpildītājs: SIA “Grupa 93”

Grupa 93

**Projekta
vadītāja:** Līga Ozoliņa

Kocēnu pagasta „Gaujas”, 2005.gads

Atjaunots: 201...gada _____

Saturs

Ievads 4

1. Kopsavilkums	5
2. Teritorijas apraksts	6
2.1. Teritorijas juridiskās saistības	6
2.1.1. Latvijas normatīvie akti	6
2.1.2. Starptautiskie un ES tiesiskie akti	6
2.1.3. Īpašuma tiesības.....	6
2.2. Vispārēja informācija par teritoriju	7
2.2.1. Teritorijas atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas	7
2.2.2. Dabas lieguma izveide.....	8
2.2.3. Teritorijas pārvaldības struktūra	8
2.3. Teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums	8
2.3.1. Ģeoloģiskais raksturojums	9
2.3.2. Dabas lieguma „Zilaiskalns” pieguļošo teritoriju raksturojums	11
2.3.3. Ģeomorfoloģiskais raksturojums.....	12
2.4. Teritorijas ainaviskais raksturojums	16
2.4.1. Ainavu aizsardzības statuss	16
2.4.2. Vidzemes panorāmas ainava	16
2.4.3. Mazās ainavu telpas.....	17
2.5. Teritorijas bioloģiskais raksturojums	18
2.5.1. ES aizsargājami biotopi	19
2.5.2. Latvijas biotopi.....	20
2.5.3. Mikroliegumi.....	22
2.5.4. Dabiskie un potenciālie dabiskie meža biotopi	22
2.5.5. Aizsargājamās sugas.....	24
2.6. Valsts aizsardzībā esošs kultūras piemineklis	25
2.6.1. Zilais kalns ar Upurakmeni - kulta vieta un viduslaiku kapsēta.....	25
2.6.2. Senkapi	26
2.6.3. Upurakmens.....	27
2.6.4. Enerģijas apļu instalācija.....	27
2.7. Teritorijas sociālekonomiskais raksturojums	28
2.7.1. Ceļi	28
2.7.2. Apmeklētāju skaits dabas liegumā	28
2.7.3. Kocēnu pagasts.....	28
2.7.4. Zilākalna pagasts	29
2.7.5. Valmieras apkārtnē.....	29
2.7.6. Labiekārtojuma infrastruktūra dabas liegumā	29
3. Teritorijas novērtējums.....	32
3.1. Dabas liegums kā vienota teritorija.....	32
3.2. Biotopi.....	33
3.3. Sugas	34
3.4. Kultūras piemineklis	35
3.5. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums.....	35
4. Teritorijas saglabāšanas mērķi.....	37
5. Apsaimniekošanas pasākumi	40
5.1. Aizsargājamo sugu, dabisko meža biotopu un gravu saglabāšanas pasākumi	40
5.2. Ainavu saglabāšanas un ainavisko skatu pieejamības no virsotnes paaugstināšanas pasākumi	42
5.3. Arheoloģijas pieminekļa aizsardzība	43
5.4. Labiekārtojuma infrastruktūras attīstība.....	45
6. Plāna ieviešana un atjaunošana.....	47

6.1. Atbildīgās institūcijas.....	47
6.2. Monitorings.....	47
6.3. Ieteikumi citiem plānošanas dokumentiem.....	48
Izmantotā literatūra:	49
Pielikumi	50
1. pielikums. Izmantotās metodes	50
2. pielikums. Normatīvo aktu apkopojums	51
3. pielikums. Starptautiskās un ES saistības	54
4. pielikums. Dabas lieguma „Zilaiskalns” robežu shēma	55
5. pielikums. Dabas lieguma “Zilaiskalns” robežpunktu koordinātas.....	56
6. pielikums. Ģeomorfoloģijas veikto urbumu un zondējumu punkti.....	57
7. pielikums. Paraugu urbumu raksturojums.....	58
8. pielikums. Pētījuma zondējumu apraksti	60
9. pielikums. Urbumu paraugi.....	63
10. pielikums. Pētījuma paraugs	64
11. pielikums. Dabas lieguma „Zilaiskalns” zondējumu koordinātas.....	65
12. pielikums. DMB un (P)DMB shēma.....	66
13. pielikums. Mikroliegumi.....	67
14. pielikums. ES aizsargājami biotopi	68
15. pielikums. Latvijas īpaši aizsargājami meži	69
16. pielikums. NATURA 2000 teritorijas dati	70
17. pielikums. Aizsargājamās sugas.....	72
18. pielikums. Uzraudzības grupa.....	73
19. pielikums. Informatīvās sanāksmes protokols	74
20. pielikums. Taku tīkla shēma (GPS dati)	76
21. pielikums. Zilākalna objektu un taku saraksts (GPS dati)	77
22. pielikums. Zilais kalns ar Upurakmeni - kulta vieta un viduslaiku kapsēta.....	79
23. pielikums. Aizsargājamo sugu un biotopu shēma.....	80
24. pielikums. Esošā labiekārtojuma infrastruktūra	81
25. pielikums. Plānotā labiekārtojuma infrastruktūra	82
26. pielikums. Kartogrāfiskā materiāla pieejamība.....	83
27. pielikums. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta zonējuma karte	85
28. pielikums. Tikšanās protokoli	86
29. pielikums. Kocēnu pagasta padomes sēdes protokols.....	98

Lietotie saīsinājumi

LVM Rietumvidzemes MS	Valsts akciju sabiedrības „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība
Kocēnu PP	Kocēnu pagasta padome
Zilākalna PP	Zilākalna pagasta padome
ZBR	Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija
DAP	Dabas aizsardzības pārvalde
Valmieras RVP	Valmieras reģionālā vides pārvalde
VKPAI	Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
VMD	Valsts mežu dienests
ĪADT	Īpaši aizsargājama dabas teritorija

Ievads

Dabas liegums “Zilaiskalns” atrodas Valmieras rajona Kocēnu pagastā, 12 km uz rietumiem no Valmieras pilsētas. Dabas lieguma teritorija ir 118 ha. Praktiski visu dabas liegumu aizņem meži. Dabas liegums atrodas VAS “Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecības un Valsts mežu dienesta Valmieras virsmežniecības teritorijā. Dabas liegums atrodas ĪADT „Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts” malā, līdz ar to – tam apkārt ir neitrālā zona; Zilākalna teritorija ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta dabas lieguma zona. Liegums dibināts 2004. gadā meža biotopu – nogāžu un gravu mežu un boreālo mežu saglabāšanai.

Iekļauts Latvijas Natura 2000 sarakstā¹ atbilstoši ES direktīvai 93/43EEK „Par dabisko biotopu, savvaļas fauna un floras aizsardzību”. Vietas kods saskaņā ar Latvijas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju klasifikatoru - LV0536300. Zilaiskalns ar Upurakmeni ir kulta vieta un viduslaiku kapsēta un ir valsts aizsargājamais kultūras piemineklis. 1982.gadā Zilajā kalnā uzstādīts ģeodēzijas atbalsta punkts un ugunsdzēsības novērošanas tornis.

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (tagad Vides ministrijas) 04.07.2002. rīkojumam Nr. 120. “Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai”. Dabas aizsardzības plāna izstrādi pārrauga Vides ministrijai pakļautā Dabas aizsardzības pārvalde.

Dabas lieguma teritorija atrodas valsts īpašumā. VAS “Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība apsaimnieko praktiski visu teritoriju. Kalna virsotnē uzbūvēts novērošanas tornis ugunsdzēsības vajadzībām, kas pieder Valsts meža dienestam. Dabas lieguma “Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāna izstrādes pasūtītājs ir valsts akciju sabiedrības “Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība. Plāna izstrādātājs ir SIA “Grupa 93”. Papildus izstrādē piedalījās sekojoši eksperti:

- dabiskie mežu biotopi, retie augi un biotopi – *Sandra Ikauniece*;
- ģeoloģija un ģeomorfoloģija – *Aivars Markots, Vitālijs Zelčs*.

Metodes

Galvenās dabas aizsardzības plāna izstrādē pielietotās metodes ir lauka pētījumi, iepriekšējo pētījumu apkopošana un analīze, darbs ar kartēm, konsultēšanās ar speciālistiem un ekspertiem. Vairāk par izmantotajām metodēm (skat. [1. pielikumā](#)).

Sabiedrības iesaiste

Uzsākot plāna izstrādi, 2005. gada 11.februārī Valmieras rajona Kocēnu pagasta padomes telpās notika pirmā informatīvā sanāksme (protokols - [19.pielikumā](#)). Sanāksmē piedalījās valsts institūciju, pašvaldības pārstāvji, blakus esošo zemes īpašumu īpašnieki un interesenti. Tā kā teritorija ir iecienīta apmeklējuma vieta (dziednieku un enerģētiskā strāvājuma pētnieku nozīmīgākā vieta Latvijā), tika pieaicināti gan pārstāvji no attiecīgajām interešu grupām, gan apkārtnējo zemes gabalu īpašnieki. Pirmajā informatīvajā sanāksmē tika izveidota plāna izstrādes uzraudzības grupa (Uzraudzības grupas locekļu saraksts dots [18.pielikums](#)). Uzraudzības grupa tikās divas reizes, lai apspriestu plāna risinājumus (protokoli pievienoti [28.pielikumā](#)).

¹ EMERALD/NATURA 2000 projekts (Latvijas sagatavošanās Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju tīkla izveidošanai) (2001 - 2004)

1. Kopsavilkums

Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājamā dabas teritorija dabas liegums “Zilaiskalns” dibināts 2004. gadā meža biotopu – nogāžu un gravu mežu un boreālo mežu saglabāšanai 118 ha platībā Valmieras rajona Kocēnu pagastā, 12 km uz rietumiem no Valmieras pilsētas. Dabas liegums iekļaujas ĪADT Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā. 2004.gadā dabas liegumā izveidoti arī trīs mikroliegumi, kuru kopējā platība ir 41,6ha.

Dabas lieguma vērtību kompleksu veido ģeomorfoloģiskās īpatnības, ar tām saistībā veidojusies ainava, mežu biotopi, kā arī kultūrvēsturiskās vērtības. Praktiski visu dabas lieguma teritoriju klāj meži. Lai gan lieguma teritorija nav liela, tajā sastopama liela meža biotopu dažādība. Šeit atrodas divi Eiropas Savienības prioritārās nozīmes aizsargājami meža biotopi - Boreālie meži un Nogāžu un gravu meži - un divi Latvijas aizsargājami mežu biotopi - Nogāžu un gravu meži un Jaukti platlapju meži. Saistībā ar veciem platlapju mežiem šeit konstatēti retie ķērpji – parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*, zaļganā henotēka *Chaenotheca chlorella*, skleroformas *Sclerophora spp.*, cetrēlija *Cetrelia spp.* – un melnā detestiņa *Lathyrus niger* (L.) Bernh.

Mežu biotopi ir labā kvalitātē, nav nepieciešams veikt pasākumus biotopu kvalitātes uzlabošanai, tie jāsaglabā. To aizsardzību jānodrošina dabas lieguma un mikroliegumu režīma ietvaros.

Zilaiskalns ar Upurakmeni ir kulta vieta un viduslaiku kapsēta un ir valsts aizsargājamais kultūras (arheoloģijas) piemineklis. Zilākalna kulta vietu komplekss sastāvēja no svētajiem kokiem, kalniem, birzs, avota, kultakmeņiem. Atsevišķie pauguri tiek dēvēti kā Dievu kalni, kuriem senāk bijis katram savs nosaukums, piem., Upurkalniņš, Avotiņkalns, Oļu kalns, Jāņa kalns un citi.

Zilaiskalns ir viena no pazīstamākajām senajām kulta vietām Latvijas teritorijā, iecienīts tūrisma objekts. Apmeklētāju skaits ir salīdzinoši neliels (50 cilvēku dienā, ziemā mazāks, saulgriežu un citu tautas svētku laikā – ap 200), tomēr, tam pieaugot, var veidot nozīmīgu slodzi un lieguma nelielo teritoriju. Esošo labiekārtojuma infrastruktūru veido asfaltēts ceļš līdz virsotnei, piemērots vieglajam autotransportam, asfaltēta stāvvietā, virsotnē koka soli lapene, atkritumu konteiners un informācijas stends. Nozīmīgākais infrastruktūras objekts ir ugunsnovērošanas tornis, kas dēļ izmēriem un dzelzsbetona konstrukcijām pasliktina virsotnes ainavu. Tornī izmanto Valsts mežu dienests.

Apmeklētāju skaita pieaugums un konfliktējošās tūrisma, dabas, kultūras un ainavas aizsardzības un uguns apsardzības funkcijas nelielajā teritorijā veido galvenos ietekmējošos faktoros.

Plānā izvirzīts ilgtermiņa mērķis - saglabāt bioloģisko daudzveidību un Zilākalna kultūrvēsturiskās un ainavas vērtības. Īstermiņa mērķi ir saglabāt aizsargājamās sugas un dabiskos meža biotopus, saglabāt ainavu un paaugstināt ainavisko skatu pieejamību no virsotnes, aizsargāt arheoloģijas pieminekli un veidot labiekārtojuma infrastruktūru, lai mazinātu apmeklētāju slodzi uz aizsargājamām sugām un biotopiem un nodrošinātu teritorijas pieejamību. Galvenokārt apsaimniekošanas pasākumi virzīti uz infrastruktūras koncentrēšanu ap stāvvietu, lai samazinātu apmeklētāju uzturēšanās laiku virsotnē.

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts 12 gadiem, kas ir laikā pielīdzināts Kocēnu pagasta teritorijas plānojuma darbības termiņam. Saskaņā ar vides monitoringa ziņojuma par teritorijas plānojuma ieviešanu, var pārskatīt un veikt arī dabas plāna atjaunošanu.

2. Teritorijas apraksts

2.1. Teritorijas juridiskās saistības

Dabas liegums “Zilaiskalns” ir viena no Latvijas aizsargājamām dabas teritorijām. Tai ir saistoši Latvijas Republikas (turpmāk – LR) likumdošanas akti, kas regulē aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu, kā arī normatīvie akti, kas regulē teritorijā veicamās saimnieciskās darbības un lieguma teritorijā esošo biotopu izmantošanu.

Tālāk sniegts pārskats par būtiskākajiem lieguma apsaimniekošanu un izmantošanu ietekmējošiem likumdošanas aktiem.

2.1.1. Latvijas normatīvie akti

Uz dabas lieguma “Zilaiskalns” teritoriju attiecas virkne Latvijas Republikas tiesisko aktu. Galvenie no tiem ir Ministru kabineta 22.07.2003 noteikumi Nr. 415. “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” un Ministru kabineta 08.05.2001 noteikumi Nr.189 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”. [2.pielikumā](#) dots pārējo ar dabas lieguma „Zilaiskalns” apsaimniekošanu saistīto normatīvo aktu apkopojums.

2.1.2. Starptautiskie un ES tiesiskie akti

Uz dabas lieguma “Zilaiskalns” teritoriju attiecas vairākas starptautiskās un Eiropas Savienības normas, piemēram, Konvencija par bioloģisko daudzveidību, Bernes Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu un direktīva “Par sugu un biotopu aizsardzību. Īss starptautisko normu apkopojums dots [3.pielikumā](#).

2.1.3. Īpašuma tiesības

Dabas lieguma teritorija pieder valstij. Teritoriju apsaimnieko Valsts akciju sabiedrības ”Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība (kadastra Nr. 96640020071). Kalna virsotne kopā ar uguns novērošanas torni pieder Valsts mežu dienestam (kadastra Nr. 96640020098) (skat. 1.attēlu).

1.attēls. Zemes vienību robežas

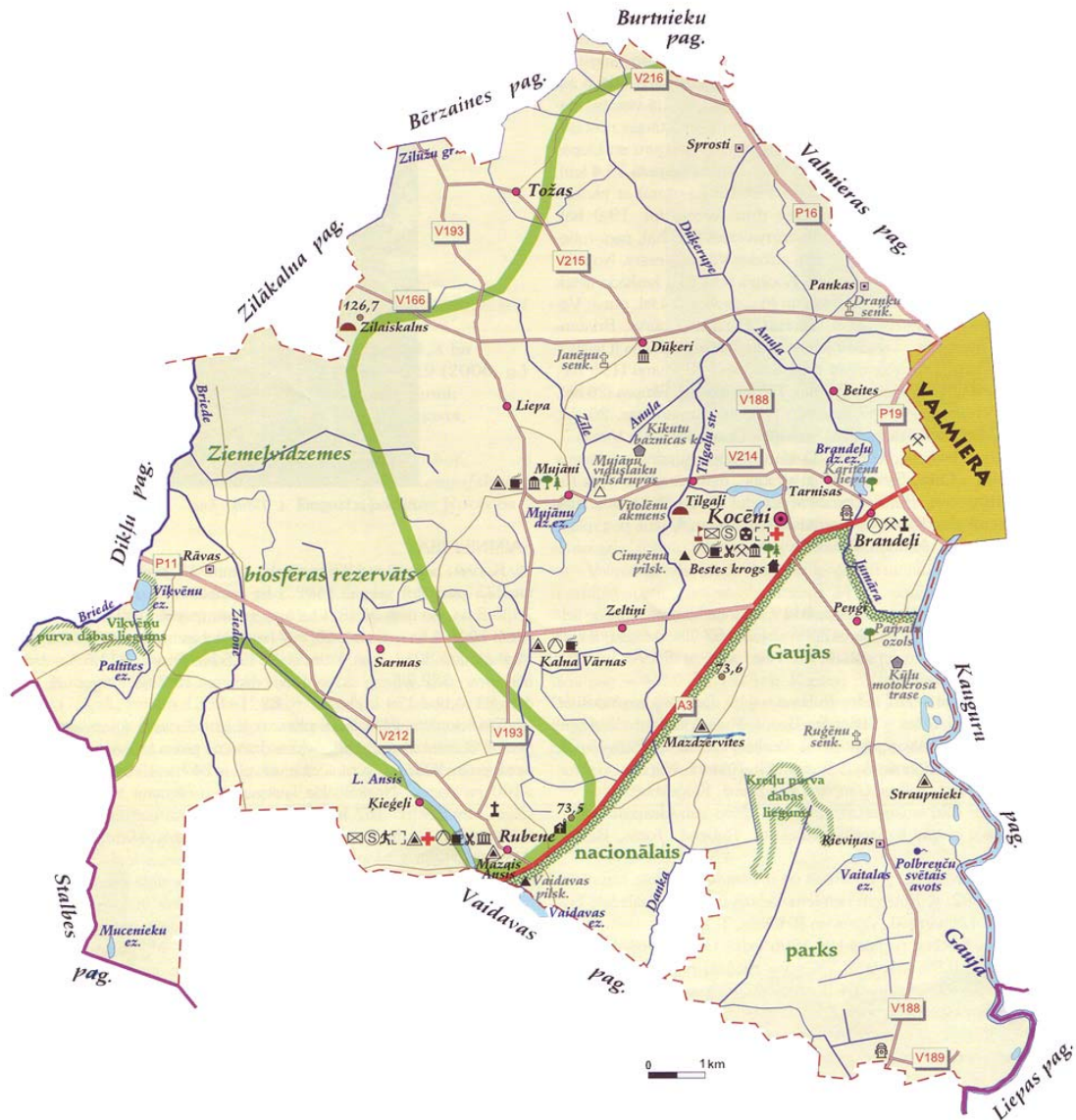

2.2. Vispārēja informācija par teritoriju

2.2.1. Teritorijas atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas

Dabas lieguma “Zilaiskalns” platība ir 118 ha; tas atrodas Valmieras rajona Kocēnu pagastā (skat 2.attēlu).

2.attēls. Kocēnu pagasta kartoshēma²

Ģeogrāfiskās koordinātes ir:

X 57d 32m 0s

Y 25d 15m 0s

Dabas lieguma robežas dotas [4.pielikumā](#) un robežu punktu koordinātas dotas [5.pielikumā](#).

² Informācijas avots: www.koceni.lv

2.2.2. Dabas lieguma izveide

Ar Latvijas PSR Ministru padomes 1957.gada 24.aprīļa lēmumu „Par pasākumiem dabas aizsardzības apstiprināšanā” Zilaiskalns tika apstiprināts kā viens no Latvijas toreizējiem 200 dabas aizsargājamiem objektiem.

Dabas liegums ir nozīmīgs divu prioritāru Eiropas nozīmes meža biotopu – nogāžu un gravu (precīzāk – vecgravu) mežu un boreālo mežu saglabāšanā. Lielākā daļa nogabalu ir dabiskie meža biotopi. Nogāzēs ozolu, apšu un jaukti meži, perifērijā priežu sausieņu un jaukti meži.

Pašlaik teritorijai ir vairākkārtīga aizsardzība:

- Natura 2000 un Latvijas īpaši aizsargājamā dabas teritorija dabas lieguma saskaņā ar likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” un Ministru kabineta 15.06.1999 noteikumi Nr. 212 „Par dabas liegumiem”;
- Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta daļa;
- Aizsargājamais valsts kultūras piemineklis;
- Mikroliegumi.

2.2.3. Teritorijas pārvaldības struktūra

Dabas liegumam nav atsevišķas administrācijas. Līdz ar tā atrašanos Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija ir atbildīga arī par dabas lieguma „Zilaiskalns” pārvaldi.

Vides jautājumu pārraudzību, kas nav ZBR administrācijas kompetencē, veic Valmieras reģionālā vides pārvalde.

VAS „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība apsaimnieko praktiski visu dabas lieguma teritoriju. Ugunsnovērošanas torni apsaimnieko VMD Valmieras virsmežniecība.

Par Zilokalnu kā valsts kultūras pieminekļa aizsardzību saskaņā ar normatīvajiem aktiem, atbildīgās institūcijas ir Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija.

Būtisku ieguldījumu teritorijas apsaimniekošanā sniedz Kocēnu pagasta pašvaldība, kuras administratīvajā teritorijā atrodas dabas liegums.

2.3. Teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums

Dabas liegums „Zilaiskalns” atrodas Valmieras rajona Kocēnu pagasta ZR, gandrīz 12 km uz R-ZR no Valmieras pilsētas. Ziemeļrietumos dabas liegums robežojas ar Zilākalna ciemu (Zilākalna pagasta administratīvā teritorija). Fizioģeogrāfiskā un ģeomorfoloģiskā ziņā dabas liegums atrodas Ziemeļvidzemes zemienes Burtnieka drumliņu līdzenuma R malā (Zelčs, 1998). Tas aizņem Zilākalna drumliņa augstāko daļu un tai pieguļošo ziemeļaustrumu nogāzi. Zilaiskalns ir augstākais zemes virsmas punkts visā Ziemeļrietumu Vidzemes pacēlumā un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā (127 m vjl.). Tas ir populārs dabas objekts un sena kulta vieta, kas apvīta teiksmām, leģendām un nostāstiem. No drumliņa virsotnē uzbūvētā mežu uzraudzības torņa paveras lieliski skati uz visu plašo apkārtni.

2.3.1. Ģeoloģiskais raksturojums

Zilaiskalns atrodas apvidū, kur zem caurmērā 10-20 m biezas kvartāra, galvenokārt ledāja, nogulumu segas atrodas vidusdevona Živetas stāva Burtnieku svītas sarkanbrūns vai dzeltenbrūns vizlains smilšakmens ar sarkanbrūna vai daudzkrāsaina, vietām zaļganpelēka aleirīta, aleirītiska māla vai māla starpkārtām. Zemkvartārās virsma ir lēzeni viļņota un Zilākalna apkārtnē atrodas 40-50 m vjl. Urbumā ziemeļos no Zilākalna tā ir konstatēta 47 m vjl. (Brangulis, Juškevičs u.c. 2000). Zemkvartāra virsma ir veidojusies ilgstošas sauszemes denudācijas rezultātā, kas pleistocēnā („Lielajā leduslaikmetā”) specifiski izpaudās kā ledāja erozijas, respektīvi, ledāja eksarācijas un ledājukušanas ūdeņu erozijas, procesu kopums. Pēc sava rakstura zemkvartāra virsmā izdalās iegareni, lēzeni pacēlumi, kuru vērsums saskan ar drumlinu muguru orientāciju, un atsevišķi ielejveidīgi padziļinājumi.

Zilaiskalns atrodas apvidū, kur ir konstatētas ievērojamas kvartāra nogulumu biezuma lokālās atšķirības. Burtnieka ezeram un Gaujas senielejai pieguļošajā teritorijā, daudzviet arī starpdrumlinu ieplakās kvartāra nogulumu biezums nepārsniedz 10 m. Drumlinu vaļņos kvartāra nogulumu biezums mainās no 10 līdz 20 m. Augstākajos drumlinos tas pārsniedz 30 m, bet zemkvartāra virsmas ielejveida iegrauzumos ir līdz 80-90 m. Pēc mūsu aprēķiniem, Zilākalna augstākajā daļā kvartāra nogulumu biezums ir ap 75 m.

Kvartāra nogulumus drumlinos veido dažādas ģenēzes un sastāva komplicēti deformēti ledāja nogulumi ar vidusdevona iežu atrauteņiem (Zelčs, Dreimanis, 1997). Pamatojoties uz smilts un grants iegulu ģeoloģiskās meklēšanas un izpētes darbos veiktajiem urbumu datiem, augstākajos drumlinos ir konstatēti divi krāsas ziņā atšķirīgi morēnas slāņi, kurus atdala dažāda biezuma smilts un grants slāņi, kas satur pazemes ūdeņus. Vecāko morēnas slāņkopu veido tumši brūnas, pelēkbrūnas vai brūnpelēkas krāsas blīva, masīva vai šķembaini prizmatiska akmeņaina, mālaina smilts ar palielinātu aleirītiska materiāla piejaukumu. Tiek uzskatīts, ka tā ir nogulsnēta priekšpēdējā jeb Kurzemes apledojuuma laikā (Brangulis, Juškevičs u.c., 2000); drumlinu kodolos tā ir dislocēta (Zelčs, Dreimanis, 1997). Augšējai jeb Latvijas apledojuuma morēnai ir raksturīga sarkanbrūna vai normālbrūna krāsa. Tā satur arī ledājukušanas ūdeņu, atsevišķos gadījumos arī starpstadiālo ar izkliedētu organiku, nogulumu un vidusdevona iežu ieslēgumus. Bieži vien drumlinu nogāzēs un kodolos augšējā morēna un starpmorēnu nogulumi ir sakrokoti vai zvīņveidīgi sabīdīti, kā rezultātā tie jūtami pabiezinās (Zelčs, Dreimanis, 1997). Pēc sastāva jaunākā morēna ir mālaina smilts ar ievērojamu vidusdevona iežu materiāla inkorporāciju. Tādējādi, Ziemeļrietumu Vidzemē tā raksturojas ar mazāku karbonātiežu atlūzu saturu (Danilans, 1973) un vieglāku karbonātu izskalojamību nekā citos Latvijas apvidos.

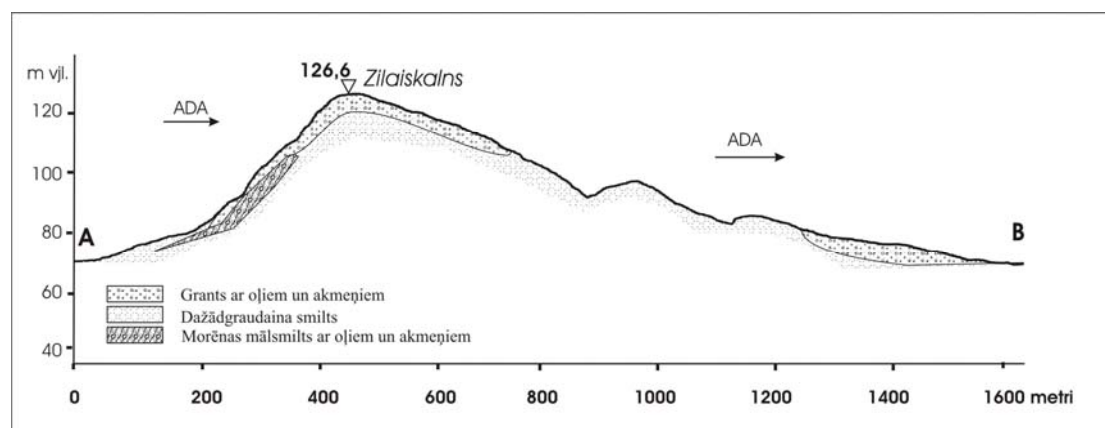
Zemledāja deformāciju rezultātā starpmorēnu ledājukušanas ūdeņu nogulumi, vidusdevona iežu atrauteņi vai Kurzemes morēna ir uzbīdīta jaunākajiem Latvijas apledojuuma morēnās nogulumiem. Tāpēc pēdējā apledojuuma morēnas nogulumi neveido vienlaidus segu, bet bieži vien drumlinu muguras daļā un nogāzēs kvartāra nogulumu virsējo kārtu veido starpmorēnu smilšaini granšainie nogulumi, vecākā morēna vai pat vidusdevona iežu atrauteņi (Zelčs, Dreimanis, 1997). Tas viss rada augsnes cilmiežu lielo daudzveidību un nosaka zemes lietojumveidu un dabiskā seguma specifiskās lineāri strīpotās mozaikas veidošanos drumlinu izplatības apvidos.

Dabas lieguma „Zilaiskalns” kvartāra nogulumu virskārtu pārsvarā veido dažādgraudainas smilts, oļainas smilts un grants nogulumi, kā arī kūdra, kas kalpo kā augsnes cilmieži. Šo nogulumu sastāva un vertikālās stratifikācijas telpiskās izmaiņas ļauj nošķirt trīs areālus, kas atšķiras ar kvartāra nogulumu virskārtas granulometrisku sastāvu un

viršūdens infiltrācijas īpašībām (6.pielikums). Dažādgraudainas smilts, oļainas smilts un grants nogulumi satur karbonātisko iežu atlūzas, veidojot karbonātiskus augšnes cilmiežus.

Pirmais areāls aizņem lieguma lielāko daļu un raksturojas ar dažādgraudainas smilts izplatību. Tās granulometriskā sastāva īpatnības ir parādītas 3. attēls. Lielākajā areāla daļā dažādgraudaina smilts iegul dziļāk par 4-6 m (6.pielikums) un visā šajā biežumā, izņemot ziemeļaustrumu nogāzes pakāji un piekājes līdzenumu, atrodas aerācijas zonā, un tādējādi nav pakļauta gruntsūdens sastrēgumam. Lieguma ziemeļrietumu malā un drumlina ziemeļaustrumu nogāzes lejasdaļā zem 0,5-1,2 m biezas dažādgraudainas smilts iegul normālbrūna morēnas mālaina smilts (6.pielikums), kura seklākās vietās ir izmainīta postsedimentācijas procesu ietekmē (3.attēls). Morēnas slāņa biezums parasti svārstās no 0,5 līdz 0,8 m, bet zem tā atkal atrodas dažādgraudainas smilts materiāls. Virs morēnas slāņa dažādgraudainajā smiltī vietām tika konstatētas podzolēšanās pazīmes (4.attēls).

3.attēls. Zilākalna morfoloģiskais profils pa līniju A-B

Zilākalna morfoloģiskais profils ar ģeoloģisko šķērsgriezumu RZR-ADA virzienā (AB līnija 1. att.).

Zilākalna un Gaižumu grēdas pazeminātajā daļā zem dažādgraudainas smilts iegul grants oļu materiāls, ko apliecina veiktie urbumi (7.pielikums).

Oļainas smilts un grants nogulumi, kas veido platības ziņā otro lielāko kvartāra virsējo nogulumu izplatības areālu, aizņem Zilākalna augstāko daļu.

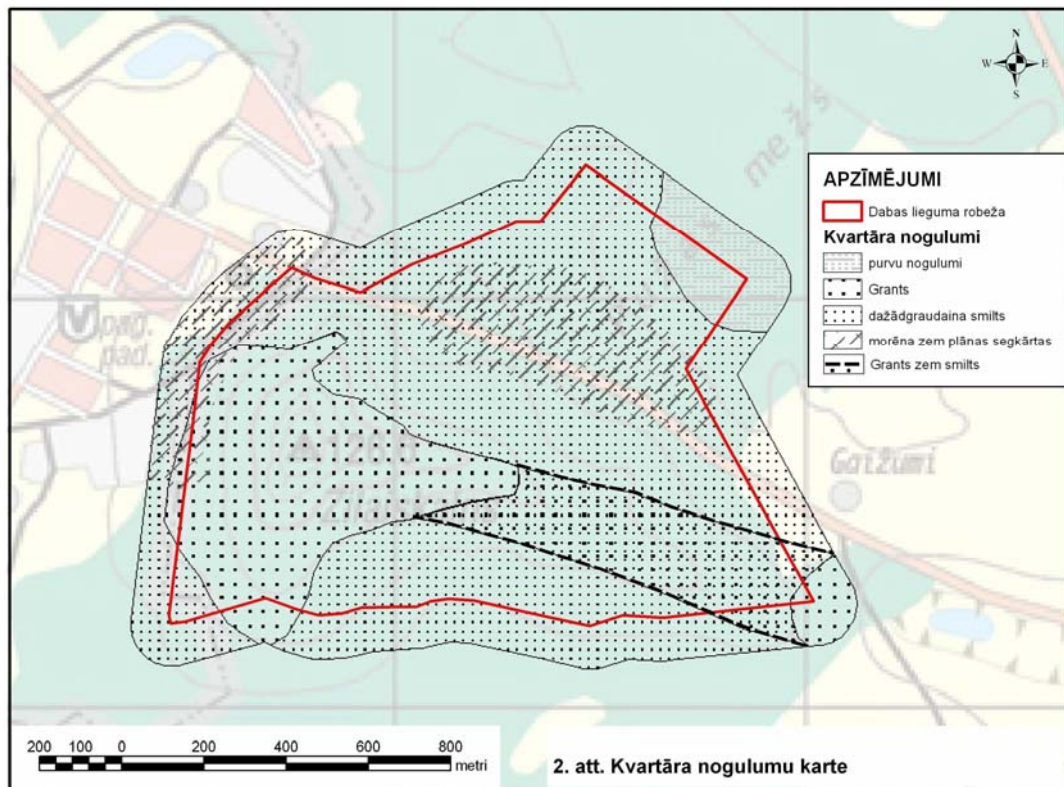
Lieguma galējā ZA stūrī ir sastopami kūdras nogulumi (6.pielikums), kuru biezums pieaug pieguļošās, nosusinātās starpdrumlinu ieplakas virzienā.

Veidošanās gaita un morfoloģijas izmaiņas vēlāko eksodinamisko procesu ietekmē Leduslaikmetā Zilākalna veidošanās procesā ir nošķirami divi atšķirīgi ģeoloģiski ģeomorfoloģiski notikumi. Senākais no tiem saistās ar Zilākalnu veidojošo nogulumu uzkrāšanos, un ir jānošķir atsevišķi no Zilākalna kā drumlina veidošanās procesa.

Drumlina kvartāra nogulumu virsējo kārtu veidojošais dažādgraudainas smilts, oļainas smilts un grants materiāls ir uzskatāms kā ledājkūšanas ūdeņu straumju nogulumi. Ņemot vērā, ka Zilākalna rietumu un Ziemeļaustrumu nogāzē tie atrodas zem morēnas, šie nogulumi ir uzskatāmi kā starpmorēnu nogulumi, kuri visticamāk ir izgulsnējušies pēdējā apledojuma maksimālās transgresijas laikā vai arī iespējams kādā no interstadiāliem, kad siltajās sezonās ledājam pieguļošajā teritorijā notika ledājkūšanas smilšaino un oļaino granšaino nogulumu („ledājkūšanas ūdeņu starpmorēnu nogulumu” pēc Meirons, Straume, 1979) uzkrāšanās. Ledājam pakāpeniski uzvirzoties un pārklājot visu teritoriju, ledāja

dinamiskās iedarbības ietekmē ledāja kušanas ūdeņu nogulumi tika pārveidoti un tiem virsū tika izgulsnēta morēna.

4.attēls. Kvartāla nogulumu karte

Zilākalna drumlinu masīva veidošanās notika ledāja deglaciācijas etapā Linkuvas (Ziemeļlietuvas, Hānjas) oscilācijas fāzes laikā, kad Burtnieka ledusloba ledus masu glaciotektoniskās iedarbības rezultātā agrāk izgulsnētie zemledāja gultnes nogulumi tika deformēti. Spriežot pēc drumlinu veidošanās apstākļiem Burtnieka drumlinu laukā (cf. Zelčs, Dreimanis, 1997), Zilākalna un pieguļošo drumlinu telpiskās orientācijas īpatnībām (5.attēls), Zilākalna drumlinu masīva veidošanās bija sarežģīts daudzpakāju process. Zilākalna drumlinu veidojošās ledāja deformāciju struktūras atbrīvojās no, ledus pirms apmēram 13,1-13,3 tūkst. gadu (Rinterknecht *et al.*, 2005). Nogulumiem izkūstot no ledāja, atkūstot un atūdeņojoties, veidojās arī vecgravas un to izneses konusi.

2.3.2. Dabas lieguma „Zilaiskalns” pieguļošo teritoriju raksturojums

Starpmorēnu smilts un grants nogulumi ziemeļrietumos no Zilākalna aiz Briedes upes veido divas ievērojamas derīgo izrakteņu atradnes. Ziemeļrietumos aiz Liela purva esošajā Zilākalna atradnē derīgā smilts un grants iegulas biezums ir līdz 12,4 m. To klāj segslānis, ko veido zvīņveidīgi sabīdīta pēdējā apledojuma sarkanbrūna morēnas mālaina smilts, kuras biezums mainās no 1,8 līdz 10,4 m. Vairāk uz ziemeļrietumiem esošajā Skadarkalna atradnē derīgā smilts un grants slāņa biezums sasniedz 15,2 m, bet augšējās morēnas segkārtā ir līdz 11,1 m bieža. Kopējie izpētītie krājumi abās minētajās atradnēs ir 1,74 milj. m³. Nesankcionēta smilts un grants ieguve PSRS laikā ir notikusi Gaižumu drumlinā, kas austrumos robežojas ar Zilokalnu. Vēlāk pēc derīgo izrakteņu ieguves pārtraukšanas pamestajā karjerā ir ierīkota Zilākalna mototrase. Starpmorēnas smilts un grants nogulumi satur pazemes ūdeņus, kas drumlinu nogāzēs var atrasties zem spiediena. Pazemes ūdeņi drumlinos iegul dziļāk 5 m, nogāzēs - dažādā dziļumā atkarībā no kvartāra nogulumu saguluma apstākļiem. Visseklāk tie atrodas starpdrumlinu pazeminājumos, kur

to līmenis ir seklāks par 1 m. Kopumā kvartāra nogulumu segas uzbūve nenodrošina grunstsūdens un pazemes spiedienūdeņu pietiekami drošu izolāciju no virszemes piesārņojuma, tāpēc katrs pazemes ūdens piesārņojuma draudu gadījums prasa speciālu vērtējumu.

No pēcleduslaikmeta nogulumiem visizplatītākie ir purva nogulumi (bQ₄), kas galvenokārt ir uzkrājušies starpdrumlinu ieplakās. Leduslaikmeta beigu posmā un pēcleduslaikmetā gar drumlinu nogāzēm ir izveidojušās nogāžu jeb koluviālo nogulumu joslas (kQ₃₋₄) un sengravu izneses konusi (nogāžu un izneses konusu jeb koluviāli-proluviālie nogulumi, k-pQ₃₋₄). Pazemes ūdeņu izplūdes vietās, piemēram, ap 7 km austrumos esošajā Lielo Mazvējiņu atradnē, ir uzkrājušies saldūdens kaļķieži. Austrumos no Zilākalna atrodas Lielā purva II kūdras atradne, kas tiek izmantota, bet dienvidos ir Lielā purva IV kūdras atradne.

Materiāla nonese pa sengravu un citu mazāka izmēra ūdens erozijas reljefa formu ievēlāmām. Nav izslēgta neliela izmēra erozijas izskalojumu, it īpaši stāvākajās nogāzēs, gar asfaltētajiem laukumiem, uz ceļiem un gar ceļiem, veidošanās. Pēcleduslaikmeta agrīnajos posmos, pārpurvojoties minerālgruntij, retāk aizaugot ezeriem, sākusies purvu veidošanās un kūdras uzkrāšanās. Kūdras, smilts un grants ieguves, kā arī laukakmeņu izmantošanas būvniecībā, infrastruktūras attīstības rezultātā dabiskā vide liegumam blakusesošajā teritorijā vietām ir ievērojami pārveidota. Tā piemēram, lai veiktu kūdras ieguvu sākotnējais grunstsūdens līmenis pieguļošajos purvos ir ticis pazemināts par apmēram 3,5-4 m.

2.3.3. Ģeomorfoloģiskais raksturojums

Zilaiskalns atrodas uz zemkvartāra virsmas Rencēnu lokālā izciļņa proksimālās (ledāja kustības virzienā krītošās) nogāzes augšdaļā, nedaudz ziemeļrietumos no Burtnieku tektoniskā dziļlūzuma.

Zilaiskalns ir drumlinu masīva, kas atgādina stūra paugurmasīvu (Straume, 1979; Zelčs, 1998), augstākā un morfoloģiski izteiksmīgākā daļa. Tas atrodas vietā, kur krustojas ZZR-DDA un RZR-ADA virzienā orientētie ledāja reljefa lineamenti. Drumlinu masīva kopējais garums ZZR-DDA virzienā ir ap 3,35 km, bet tā platums RZR-DDA virzienā - 2,1 km, garuma un platuma attiecība jeb linearitātes (izstiepuma) koeficients ir 1,6. Zilākalna virsas augstākais punkts atrodas 126,6 m vjl. Tā maksimālais relatīvais augstums ziemeļu pusē sasniedz gandrīz 75 m. Dienvidu pusē tā virsotne paceļas 68,6 m virs apkārtējā lēzeni viļņotā, vietām stipri pārpurvotā, drumlinu līdzenuma. Pa rietumu un austrumu nogāzi, kur Zilākalnu norobežo starpdrumlinu ieplakas, tā relatīvais augstums ir attiecīgi 62,6 un 58,6 m. Pats Zilaiskalns stiepjas ZZR-DDA virzienā gandrīz 2,5 km, platums RZR-AZA virzienā ir 1,85 km.

Pēc morfoloģiskajiem rādītājiem, Zilaiskalns ir ļoti augsts, nedaudz iegarens (linearitātes koeficients - 1,35) lielpaugurs, kas plānskatījumā atgādina neregulāru trijstūri (skat. 4.attēlu).

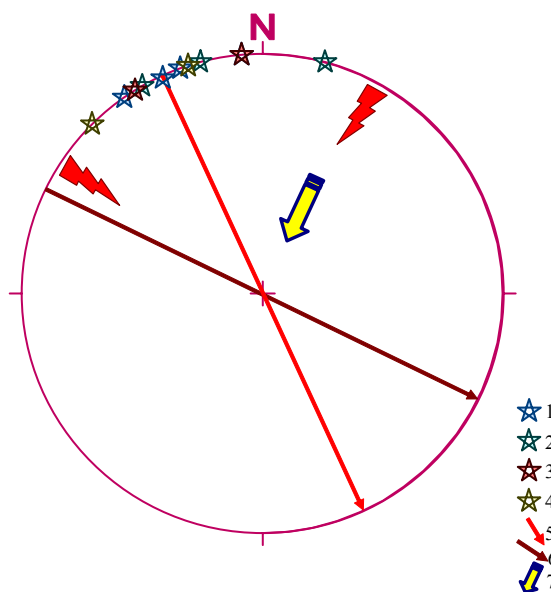
Ģeomorfoloģiskā ziņā Zilaiskalns ir lielizmēra drumlins jeb megadrumlins (Zelčs, Dreimanis, 1997), kura stāvākā nogāze vērsta pret kādreizējo ledāja kustības virzienu. Balstoties tikai uz ģeoloģiskajos urbemos vizuāli konstatēto „smalkgraudainas” smilts nogulumu plašo izplatību, agrāk tas tika uzskatīts par kēma lielpauguru jeb konkrētāk - limnokēmu (Jaunputniņš, 1961).

Zilākalna nogāzēm ([6.pielikums](#)) pārsvarā ir salikts profils, kur posmi ar stāvāku nogāzes slīpumu mainās ar nolaidieniem terasveida iecirkņiem, vietām padarot nogāzes neregulāri kāpļainas.

Visbiežāk nogāžu krituma leņķis ir no 10 līdz 15° intervālā. Tikai rietumu nogāzei ir vienkāršs ieliekts profils. Nogāzes krituma leņķis Zilākalna nogāzes augšdaļā daudzās vietās sasniedz 25°, bet vietām pat pārsniedz 30°. Tādējādi, tas ir lielāks par sausas smilts un oļainas grants dabisko nobiru leņķi.

5.attēls. Zilākalna drumlina un tam pieguļošo drumlinu vaļņu un drumlinizācijas pēdu linearitāte

1 = ziemeļos no Zilākalna; 2 = dienvidos no Zilākalna; 3 = rietumos no Zilākalna; 4 = austrumos no Zilākalna; 5 = Zilākalna augstākās daļas drumlinizācijas etapa linearitāte; 6 = Zilākalna drumlinu masīva (Zilākalna un Gaižumu drumlina veidotās) grēdas vērsums; 7 = noslēdzošās nogulumu zemledāja deformācijas spiediena virziens; šaurleņķa sektors starp sarkanajām šautrām parāda ledāja plūsmas lokālā virziena izmaiņu amplitūdu austrumu un rietumu nogāzē Zilākalna drumlina veidošanās laikā.

Pēcleduslaikmetā ir notikusi tikai nogāžu plakniskā noskalošanās un nenozīmīga drupu

Kopumā Zilākalna kores daļu, kura, tāpat kā visa Zilākalna-Gaižumu grēda, ir stiepta R-ZR un A-DA virzienā, norobežo gandrīz taisnas nogāzes, kas ir stāvākas par 20°. Ziemeļaustrumu un dienvidu ekspozīcijas nogāžu augšdaļu saposmo vecgravas un sīkāku aprimušu erozijas formu ievalkas (6.attēls). Zilākalna kores šaurākajā daļā vecgravu galotnes savienojas ap 91 un 82 m vjl. augstumā un, radot divas V-veida sedlienes, sadala paugura kori trīs atsevišķās virsotnēs. Šīs virsotnes un vecgravu galotnes atrodas dažādā augstumā un kopumā pazeminās austrumu virzienā. Zilākalna augstākajā daļā vecgravu galotnes aizsākas jau 120 m vjl. augstumā ar cirkveida ielocēm, kam ir stāvas aizmugures sienas. Vecgravas ir 80-200 m garas, līdz 4-6 m dziļas. Tām raksturīgs U-veida, vietām arī V-veida profils. Ziemeļaustrumu nogāzē vecgravas izbeidzas 80 līdz 70 m vjl., bet dienvidu nogāzē - dažādā (80, 68 un 61 m vjl.) augstumā. Nogāzes morfoloģiskās īpatnības liecina, ka tās noslēdzas ar izneses konusiem. Tomēr izneses konusu nogulumus nav iespējams pietiekami droši identificēt, jo to granulometriskais sastāvs ir līdzīgs drumlina nogāžu materiālam. Iespējamie vecgravu iznesu konusu nogulumu nesatur arī organikas makroatliekas vai pārogļotu koksnis. Tas, kā arī nogulumu dabiskās filtrācijas īpašības netieši norāda, ka vecgravas ir veidojušās pēdējā leduslaikmeta beigu posmā apstākļos, kad veģetācija vēl nebija pietiekami attīstīta, pakāpeniski atkūstot un atūdeņojoties ledāja dislocētajiem smilšainajiem un oļaini granšainajiem nogulumiem. Iespējams arī, ka karbonātu saturs sekundāri pārgulsnētajos koluviālajos un proluviālajos nogulumos ir mazāks nekā to cilmes materiālā. Spriežot pēc vecgravu galotņu morfoloģijas, Zilākalna augstākajā daļā gravu attīstība aizsākas ar avotcirka noslīdeņu veidošanos. Kopumā, avotcirkus noslīdeņi un sengravu izneses konusi saistās ar Zilākalna

nogāžu nolaidenajiem terasveida iecirkņiem, kur nogāzes plaknes krituma leņķis sasniedz tikai 3-4°. Gravu tālvegu krituma leņķis gravas lejasdaļā ir tikai 1,5-2°.

Zilāklana nogāžu lejasdaļā krituma leņķis ir 4 līdz 6°. Šīm nogāzēm ir ielikta vai taisna forma. Atsevišķās vietās tās saposmo sekli lineāri pazeminājumi. Šīs nogāzes apliec pamatnes pacēlumu, virs kura paceļas iepriekš aprakstītie terasveida nolaidenumi un paugura augstākā un vairāk saposmotā daļa, kā arī apvieno Zilākalna un Gaižumu drumlinus vienotā grēdā. Vietām nogāzes piekāji veido lēzens nolaidenums, kas nemanāmi pāriet starpdrumlinu ieplakās. Piekājes nolaidenuma virsmas krituma leņķis nepārsniedz 1°.

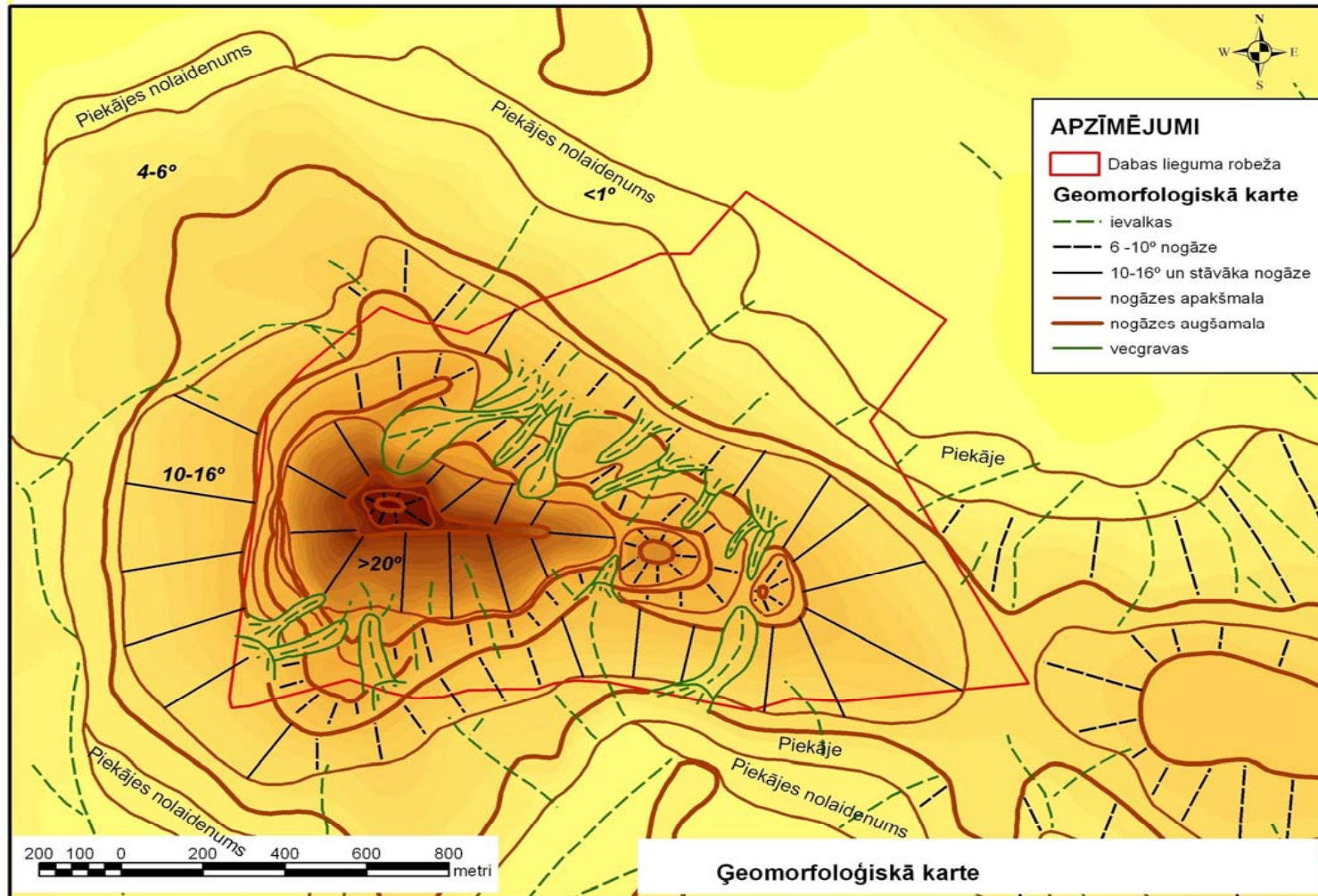
Mūsdienu eksodinamisko procesu ietekme

Pašreiz aktīvi mūsdienu eksodinamiskie procesi nenorisinās, vienīgi epizodiski vietām gar ceļu, kas klāts ar asfaltu pēc lietusgāzēm parādās izskalojuma vadziņas, kuru cilmes vieta katrā konkrētajā gadījumā nav prognozējama, bet ir jāņēm vērā izstrādājot dabas lieguma apsaimniekošanas plānu, lai operatīvi varētu novērst erozijas procesu tālāku attīstību. Dabas liegumam neatbilstoša varētu būt apauguma iznīcināšana stāvākajās nogāzēs (krituma leņķis virs 20 grādiem) Z un ZA nogāzēs un D, R un A nogāžu augšdaļā.

Dabas lieguma „Zilaiskalns” kvartāra nogulumu 4-6 m biezās virskārtas uzbūve un ģeomorfoloģiskie faktori nosaka:

1. nogulumu virsējā slāņa labas dabiskās infiltratīvās īpašības un pazemes ūdeņu neaizsargātību no virszemes piesārņojuma un piesārņojošo vielu ātras izplatības;
2. biezas (5 m un vairāk) aerācijas zonas veidošanos dabas lieguma lielākajā daļā, kas sekmē organiskas izcelsmes un dažu citu piesārņojošu vielu relatīvi ātru noārdīšanos;
3. augsnes cilmiežu karbonātiskumu, kas kopā ar ievērojamo aerācijas zonas biežumu veicina gan sausieņu, gan platlapju mežu biotopiem raksturīgo augu un kukaiņu sugu izplatību;
4. augsnes cilmiežu RZR-ADA virzienā lieguma A daļā un ZZR-DDA virzienā lieguma R daļā stiepto cilmiežu sadalījumu, kas iespējams rada cilmiežu karbonātiskuma, karbonātu izskalošanās dziļuma un sezonālās augsnes termiskā režīma atšķirības un ir cēlonis biotopu daudzveidībai;
5. ziemeļu un dienvidu nogāžu atšķirīgās ekspozīcijas efekta ietekmi un dabiskajiem meža biotopiem, dažāda tipa mežaudžu un tām raksturīgo sugu izplatību;
6. lokālās klimata atšķirības, kuras reljefa iespaidīgā saposmjuoma dēļ sekmē aukstā gaisa masu noplūšanu uz megadrumlina pakāji un starpdrumlinu ieplakām kā rezultātā drumlina nogāžu lejasdaļā pārsvarā ir izplatīti boreālo mežu elementi, bet relatīvi siltajā virsotnes daļā – nemorālie elementi;
7. vecgravu un ar tām saistīto izneses konusu nogulumu izplatība, kuru veidošanās, kā to netieši norāda dažādas ģeoloģiska un ģeomorfoloģiska rakstura liecības, notikusi ledus laikmeta beigu posmā, nodrošina labvēlīgus apstākļus ilgstošai vecgravu biotopu pastāvēšanai un attīstībai.
8. mitreņu mežu pastāvēšanu un transformāciju pēc pārpurvotās ieplakas nosusināšanas dabas lieguma ZA stūrī.
9. Kaut gan teritorijas lielākajā daļā gruntsūdens iegul dziļāk par 5 m, dabas lieguma zemākajā daļā jūtamas tā pazemināšanas sekas sakarā ar starpdrumlinu ieplaku nosusināšanu un kūdras ieguvi apkārtējā teritorijā. Nosusināšanās sistēmu nolietojšanās tuvākajā nākotnē varētu veicināt grunts ūdens līmeņa paaugstināšanos un pārpurvošanās procesu atsākšanos.

6.attēls. Ģeomorfoloģija, vecgravas

2.4. Teritorijas ainaviskais raksturojums

2.4.1. Ainavu aizsardzības statuss

Dabas liegums „Zilaiskalns” neiekļaujas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ainavu aizsardzības zonā. Pati Zilākalna teritorija ir dabas lieguma zona; apkārt tam lielās platībās noteikta neitrālā zona. Tuvākā ainavu aizsardzības zonas teritorija ir Briedes upe ar tās krastu ainavu.

UNDP, Pasaules vides fonda un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācijas realizētā projekta „Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā” ietvaros uzsākta ainavu ekoloģiskā plānošana, kas pārskatīs arī biosfēras rezervāta zonējumu. Ieteikums – iekļaut Zilākalna apkārtni ainavu aizsardzības zonā, lai aizsargātu Vidzemes raksturīgo lauku ainavu un nodrošinātu ainavu aizsardzību ap Zilokalnu – vienu no augstākajām vietām Latvijā.

2.4.2. Vidzemes panorāmas ainava

7.attēls. *Skats uz Zilokalnu no attāluma*

Braucot pa Valmiera - Dikļi – Augstroze ceļu, no liela attāluma kalns uz apkārtnes fona praktiski neizceļas. Atšķirības zīme – tornis. Apkārtnē esošās zemes tiek intensīvi izmantotas lauksaimnieciskajai ražošanai. Kultūru ziedēšanas laikā paveras krāšņa ainava.

8.attēls. *Tālais skats no kalna ZR virzienā*

Tā kā kalna virsotne lielākoties ir klāta ar mežu, lielākā ainaviskā vērtība – tālie skati – no Zilā kalna ir liegti. Tikai divās vietās no virsotnes nojaušama brīnišķīgā Vidzemes ainava.

Apsaimniekojot Zilokalnu, saudzīgi atverami plašie panorāmas skati, atsevišķās vietās no kalna virsotnes paplašinot skata leņķi, koriģējot un izņemot mazāk vērtīgo apaugumu.

2.4.3. Mazās ainavu telpas

Dabas lieguma teritorijā, pateicoties mežam, dominē mazās ainavu telpas - līkumotās taciņas, miniatūrās meža laucītes, dažādās attīstības pakāpēs esošā meža struktūra, ar akcentiem, ko veido atsevišķi koki, kas augot veidojuši savdabīgas formas³.

Neapšaubāmi viena no svarīgākajām mazajām ainavu telpām Zilajā kalnā ir virsotnes ainavtelpa. Dēļ dažādajām funkcijām, kas sastopas virsotnē (ugunsnovērošana, tūrisms, atpūtas vieta, kultūras piemineklis, enerģijas pētnieki), virsotnes telpa gadu gaitā *pieblīvēta* ar objektiem, kas veidoti no savstarpēji nesaderīgiem materiāliem (guļbaļķu lapene un soli, asfaltēts ceļš, uz kura uzkrāsotas līnijas, standarta atkritumu metāla tvertne, dzelzsbetona tornis, ar granti veidoti spēka aplī) un ir savstarpēji nesaderīgi būvapjomos.

Virsotnes ainavas telpas sakārtošanai būtu izstrādājams labiekārtojuma projekts, lai nodrošinātu vienota stila dizainu labiekārtojuma infrastruktūrai, prioritāri saglabājot dabisko vidi (dabai tuvi materiāli). Tas būs grūti veicams uzdevums, jo šeit nelielā platībā sastopas vairākas savstarpēji nesaderīgas funkcijas.

9.attēls.

Ainavas problēmobjekts - uguns novērošanas tornis

Galvenā vizuāli neiederīgā būve ir uguns novērošanas tornis. Kā ainavu degradējošs faktors ir dzelzsbetona konstrukcijas, kuru pārmērīgais apjoms disonē ar nelielo, pat „mājīgo” virsotnes laukuma izmēru. Vairākkārt izskatītas torņa nojaukšanas iespējas. Tomēr jāatzīmē, ka, esot kalna virsotnē, no torņa, salīdzinājumā ar apkārtnē esošajiem torņiem, iespējams daudz efektīvāk veikt uguns novērošanas funkcijas.

Tornis kā skata vieta ir slēgts apmeklētājiem; tehniskā stāvokļa dēļ; arī turpmāk šiem mērķiem nav izmantojams. Dzelzsbetona konstrukciju savienojumi atzīti par nedrošiem apmeklētājiem.

Kocēnu pagasta pašvaldība un „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes MS atbalsta esošā torņa nojaukšanu un skatu torņa ierīkošanu no koka. Skatu tornis vienlaikus pildītu vairākas funkcijas:

1. veidots no koka, dabiski iekļautos virsotnes ainavā,
2. organizētu apmeklētāju kustību lieguma teritorijā
3. un veicinātu Zilākalna apmeklētāju piesaisti, kas veicinātu tūrisma attīstību Kocēnu un Zilākalna pašvaldību teritorijās.

Skatu torņa būvniecībai izvirzāmas sekojošas prasības:

1. novietojumu maksimāli pielāgot vietai, kur balstīts esošais uguns novērošanas tornis;
2. atbalsta konstrukciju rajonā veicama arheoloģiskā izpēte vismaz 0,5 m dziļumā, kas saskaņojama ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekciju;

³ Spēka enerģijas pētnieki to skaidro kā rezultātu enerģijas āderu iedarbībai.

- veicot esošā torņa nojaukšanu, jāizvēlas metodes, lai maksimāli saudzētu virsotnē esošos kokus.

Jāuzsver, ka, projektējot torni atbilstoši plānotajai skatu torņa funkcijai, tā augstumam jāpārsniedz virsotnē esošo koku garums (vismaz 25 metri) un vienlaikus jāierobežo būvapjomi, lai padarītu to saderīgu ar virsotnes ainavu telpas izmēriem.

2.5. Teritorijas bioloģiskais raksturojums

Dabas lieguma “Zilaiskalns” 118, 0 ha platību gandrīz pilnībā aizņem meži. Meži atrodas VAS “Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecības apsaimniekošanā. Daļu teritorijas aizņem ozolu, liepu meži, bet vairāk sastopami sausi priežu meži un mistroti egļu un priežu meži, no kuriem daļa atrodas uz Zilākalna nogāzēm.

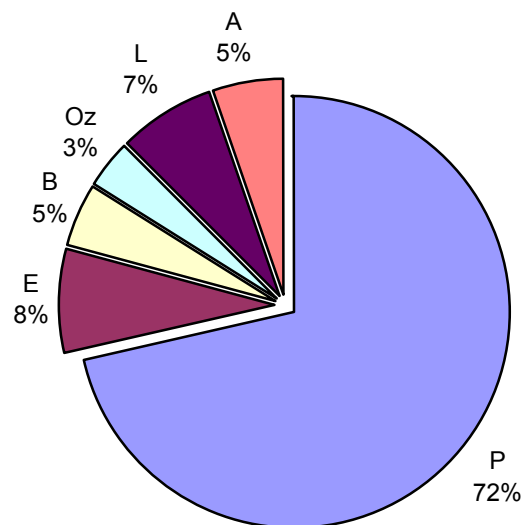
Dabas liegums “Zilaiskalns” teritorijā, pēc NATURA 2000 kritērijiem, ir uzskaitītas 3 sūnu sugas un 1 tauriņziežu, kas ir Latvijā un arī Eiropā reti sastopamās un īpaši aizsargājamās sugas ([16.pielikumā](#) doti Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras dati no NATURA2000 veidlapas).

Meži

Daļu teritorijas aizņem ozolu, liepu meži uz nogāzēm, bet vairāk sastopami sausi priežu meži un mistroti egļu un priežu meži, no kuriem daļa atrodas uz Zilākalna nogāzēm.

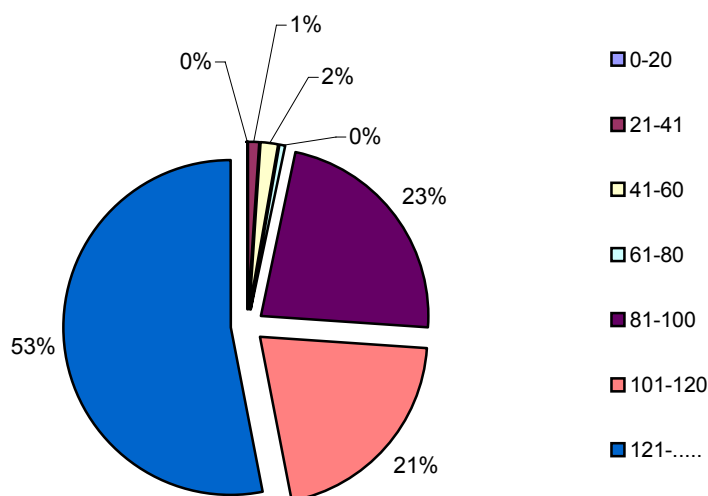
Mežaudzes, kurās dominējoša suga ir priede, aizņem 71,5%, egles 7,8%, liepas 7,3%, apses 5,3%, bērzi 4,7% un ozoli 3,4% (10.attēls).

10.attēls. Valdošo koku sugu sadalījums

Dabas liegumā “Zilaiskalns” nav notikusi būtiska saimnieciskā darbība kopš tā izveides 1957.gadā; pēdējos 80 gadus praktiski nav veiktas kailcirtes. To atspoguļo mežaudžu vecuma sadalījums - teritorijā nav jaunaudžu līdz 20 gadu vecumam, tikai 1,2 ha aizņem vidēja vecuma mežs (21-40 gadi), bet audzes ar vidējo vecumu 41-80 gadi aizņem tikai 2,5 ha. Teritorijā vērojams ļoti liels pieaugošo audžu īpatsvars, kas kā kvalitatīva dzīves vide ir būtisks priekšnosacījums retu un aizsargājamu sugu eksistencei. Vairāk nekā pusi no lieguma mežaudzēm veido koki, kuru vecums ir lielāks par 100 gadiem – 83,6 ha, t.sk. 60,2 ha koku vidējais vecums ir lielāks par 120 gadiem (skat. 11.attēlu).

11.attēls. Mežaudžu sadalījums pēc vecuma

2.5.1. ES aizsargājамie biotopi

Dabas liegumā konstatēti 2 Eiropas Savienības prioritārās nozīmes aizsargājамie meža biotopi (skat. [14.pielikumu](#)):

Kods	Nosaukums	%
9010*	Boreālie meži	25
9180*	Nogāžu un gravu meži	17

Boreālie meži (9010*)

Parasti priežu mētrāji, lāni un damakšņi. Svarīgi biotopa struktūras elementi ir vecas, liela izmēra priedes, sausokņi un kritalas, kas atrodas saulainā vietā. Vairumā gadījumu priežu mežos sausokņu un kritalu trūkums ir sanitāro ciršu rezultāts un apsaimniekotāju vēlēšanās teritoriju “sakopt”. Sugas pielāgojušās regulāriem uguns traucējumiem, nemainīgi labiem apgaismojuma apstākļiem, jūtāmām temperatūras svārstībām starp dienu un nakti. Vecā, kādreiz degušā priežu mežā sastopamas resnas priedes ar biezu mizu, sasveķojusies atmirstoša koksne. Šādās ļoti īpašās struktūrās un substrātos spēj saglabāties vairākas šauriem vides apstākļiem pielāgotas sugas, kas daudzviet Eiropā jau ir izzudušas.

Vēsturiski senākā priežu mežu dabiskā traucētāja ir uguns, kas mūsdienās ir ierobežota. Uguns ierobežošana mainījusi procesus augsnē, zemsedzē uzkrājas organiskās vielas, radot labvēlīgus apstākļus egles izplatībai arī tradicionālos priežu biotopos.

Teritorijas īpatnība – paaugā un vietām arī kokaudzes sastāvā līdz ar priedēm arī parastais ozols. Īpaši izteikti 392.kv. 6.nog. un 2., 12.nogabalos.

Nogāžu un gravu meži (9180*)

Atbilst arī Latvijas īpaši aizsargājamiem biotopiem Nr.1.13. “jaukti platlapju meži” un Nr.1.16. “nogāžu un gravu meži”. Aizņem mazliet vairāk kā 12 ha nogāzēs apkārt paugura virsotnei un plašāku teritoriju ZA nogāzē.

Būtiski struktūras elementi ir dažādu veidu bioloģiski veci koki, vecas lazdas, sausokņi, dabiski izveidojušies stubeņi un kritalas. Raksturīga iezīme ir platlapju koki, īpaši liepas, kas klātas ar bagātīgu epifītisko sūnu segu, kā arī ozoli. Konstatētas vairākas īpaši aizsargājamo ķērpju sugas, biotopi ir ļoti piemērota dzīvotne aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām.

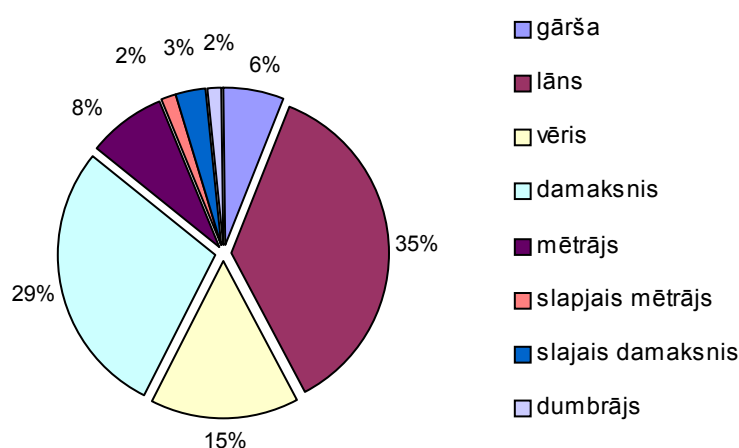
2.5.2. Latvijas biotopi

Lai gan lieguma teritorija nav liela, tajā sastopama liela meža biotopu dažādība. Lai gan atsevišķi biotopi aizņem nelielas platības, tiem ir būtiska loma kopējā teritorijas daudzveidības raksturojumā ([15.pielikums](#)):

Nr. MK noteikumos ⁴	Nosaukums
1.16.	Nogāžu un gravu meži
1.13.	Jaukti platlapju meži

Tā kā lielākajā daļā teritorijas ir izteikts reljefa paaugstinājums, tad lielākajā teritorijas daļā mežaudzes sastopamas sausieņu meža augšanas apstākļu tipos, visvairāk lānā (35,7%) un damaksnī (28,6%) (skat.12.attēlu). Pie dabas parka ZA robežas reljefa pazeminājumā atsevišķas mežaudzes atrodas uz slapjām minerālaugsnēm, bet kopumā slapjais mētrājs, slapjais damaksnis un dumbrājs aizņem tikai 6% no kopējās parka teritorijas.

12.attēls. Meža augšanas apstākļu tipu sadalījums

Analizējot meža biotopus sīkāk⁵, ir redzams, ka to izplatība liegumā ir tieši saistīta ar lieguma ģeoloģiskajām īpatnībām (skat. 1.tabulu, 6.pielikums).

⁴ MK 05.12.2000 noteikumi Nr.421 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”

⁵ pēc I.Kabucis “Latvijas biotopi. Klasifikators”. LDF, Rīga, 2001.

Teritorijas lielāko daļu (vairāk kā 90%) aizņem sausieņu meži (F.1.) – kalna ziemeļu un ziemeļaustrumu nogāzē pamatā ir priežu sausieņu meži (F.1.1.), bet kopumā visvairāk sastopami jauktu koku sausieņu meži (F.1.8.). Pavisam nedaudz ir apšu sausieņu meži (F.1.4.), kuri turpmākā audžu attīstības rezultātā veidosies par jauktu koku sausieņu mežiem.

Nelielas teritorijas liegumā aizņem slapjie meži (F.2.), kas izvietojušies kalna pakājē lieguma ziemeļaustrumu daļā pazemes gruntsūdeņu ietekmētās slapjās minerālaugsnes. Slapjie priežu meži (F.2.1.) sastopami vairākos meža nogabalos, bet melnalkšņu slapjais mežs (F.2.4.) aizņem vēl mazāku platību. Tajā pašā laikā jāatzīmē, ka divu īpaši aizsargājamo sūnu sugu dzīvotne ir tieši melnalkšņu dumbrājs.

1.tabula. Meža biotopu raksturojums

Kods	Nosaukums	Raksturojums	Izplatība
F.1.1.3.	Priežu lāns	Priežu mežs uz vidēji ražīgas minerālaugsnes. Koku stāvā dominē parastā priede <i>Pinus sylvestris</i> , veidojas parastās egles <i>Picea abies</i> otrais stāvs. Nedaudz sastopams āra un purva bērzs <i>Betula pendula</i> , <i>B.pubescens</i> . Paaugā daudz sastopams parastais ozols <i>Qercus robur</i> .	Plaši izplatīts, vairāk Zilākalna Z un ZA nogāzē.
F.1.1.2.	Priežu mētrājs	Priežu mežs uz nabadzīgas minerālaugsnes. Koku stāvā dominē priede, zemsedzē lielākais segums mellei <i>Vaccinium myrtillus</i> .	Zilākalna Z un ZA nogāzē
F.1.1.4.	Priežu damaksnis	Vidēji bagāts barošanās režīms. Koku stāvā dominē parastā priede, sastopama arī parastā egle un āra bērzs, veidojas egles 2.stāvs. Pameža parastā lazda <i>Corylus avelana</i> , pīlādzis <i>Sorbus ocuparia</i> . Zemsedzē sastopama ērgļpārde, graudzāles, kreimene, pļavas nārbulis.	Nelieli nogabali mozaīkveidā ar jauktu koku damaksni.
F.1.4.1.	Apšu vēris	Sekundārs mežs bagātos augšanas apstākļos. Koku stāvā dominē parastā apse <i>Populus tremula</i> . Paaugā parastā liepa <i>Tilia cordata</i> , nedaudz parastais osis <i>Fraxinus excesior</i> un parastais ozols. Bagātīgs zemsedzes sugu sastāvs, dominē ziemas kaņepene, pavasara debestiņa, parastā kreimene, smaržīgā madara.	Neliela teritorija, perspektīvā veidojas jauktu koku vēris
F.1.8.1.	Jauktu koku damakšņi	Vidēji bagāts minerālās barošanās režīms, nav vienas dominējošas sugas koku stāvā – sastopama parastā priede kopā ar parasto egli un āra bērzu. Vidēji biezs un biezs pamežs, zemsedzē vairāki stāvi, aug ērgļpārdes, klinšu kaulene, dzeltenā zeltgalvīte.	Plaši izplatīts lieguma DR, D un DA daļā, mozaīkveidā mijas ar jauktu koku vēri.
F.1.8.2.	Jauktu koku vēri	Samērā bagāts minerālās barošanās režīms, nav vienas dominējošas sugas koku stāvā, sastopama parastā egle kopā ar platlapju koku sugām, biežāk parasto ozolu, arī parasto liepu. Bagātīga zemsedze, dominē melle, parastā kreimene, u.c. vidēji prasīgas sugas.	Plaši izplatīts lieguma DR, D un DA daļā, mozaīkveidā mijas ar jauktu koku damaksni.
F.1.8.3.	Jauktu koku gārša	Bagāts minerālās barošanās režīms, nav vienas dominējošas sugas koku stāvā. Sastopama parastā liepa, parastais ozols, parastā apse un parastais osis. Pameža dažādas krūmu sugas, dominē parastais sausserdis <i>Lonicera xylosteum</i> , parastā ieva <i>Padus avium</i> un parastā lazda <i>Corylus avellana</i> . Zemsedzē izteikts pavasara aspekts, bagātīgs sugu sastāvs.	Būtiski nozīmīga teritorija; Lieguma centrālā daļa - kalna virsotne un nogāžu augšdaļa.
F.2.1.2.	Priežu slapjais mētrājs	Nabadzīga, periodiski pārmitra augsne, koku stāvā dominē parastā priede, zemsedzē brūklene <i>Vaccinium vitis-idaea</i> , purva vaivariņš <i>Ledum palustre</i> , zilene <i>Vaccinium uliginosum.</i> , sfagni <i>Sphagnum spp.</i>	Nelieli nogabali lieguma ZA daļā, kalna pakājē.

Kods	Nosaukums	Raksturojums	Izplatība
F.2.6.1.	Jauktu koku slapjais damaksnis	Periodiski pārmitra minerālaugsne, vietām sausāki ciņi ar atšķirīgu veģetāciju (mellenes). Koku stāvā dažādas sugas: parastā priede, parastā egle, purva bērzs <i>Betula pubescens</i> . Krūmu stāvā parastais krūklis, pelēkais kārklis. Sūnu stāvam raksturīgi dzegužlini <i>Polytrichum spp.</i> , Šrēbera rūsaie <i>Pleurozium schreberi</i> .	Nelieli nogabali lieguma ZA daļā, kalna pakājē
F.2.4.2.	Melnalkšņu dumbrājs	Auglīga kūdras augsne, gruntsūdeņu pieplūde. Koku stāvā dominē purva bērzs un melnalksnis <i>Alnus glutinosa</i> , atsevišķas lēni augošas, sīku dimensiju egles. Krūmu stāvā parastā irbene <i>Viburnum opulus</i> , parastā ieva. Sūnu stāvā liela sugu daudzveidība.	Neliels nogabals lieguma ZA daļā, kalna pakājē

2.5.3. Mikroliegumi

2004.gada nogalē Latvijas Dabas fonds ierosināja veidot 3 mikroliegumus dabas lieguma teritorijā meža biotopiem. Kopējā mikroliegumu platība - 41,6ha. Ar Valmieras virsmežniecības 24.12.2004 lēmumu Nr. 66 izveidoti 3 mikroliegumi ([13.pielikums](#), 2.tabula)

2.tabula. Mikroliegumi

M/I veids	M/I Nr.	Kv.	Nog.	Platība, ha
Nogāzes mežs	85001	392.	5.,11.,15.,16.,17.,18.	30,8
Nogāzes mežs	85002	392.	23.	1,1
Skujkoku mežs	85001	391.	10.	9,7

Mikroliegumu teritorijās ir spēkā mikroliegumu apsaimniekošanas normatīvie akti⁶.

2.5.4. Dabiskie un potenciālie dabiskie meža biotopi

Dabiskais meža biotops ir biotops, kurā ir atrodamas speciālās biotopu sugas, kas izzūd koksnes ražas iegūšanai apsaimniekojamajos mežos. Indikatorsugas un struktūras elementi biotopā liecina par speciālo biotopu sugu klātbūtni, un tas ir pamats, lai mežaudzi novērtētu kā mežaudžu atslēgas biotopu jeb dabisko meža biotopu (**DMB**).

Potenciālais dabiskais meža biotops (PDMB) ir meža biotops, kurš, apsaimniekots bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai,

- * priežu, egļu audzēs (20 gadu laikā varētu kļūt par DMB);
- * ozolu, ošu, liepu, gobu un vīksnu audzēs (30 gadu laikā varētu kļūt par DMB);
- * apšu, bērzu un melnalkšņu audzēs (10 gadu laikā varētu kļūt par DMB).

Dabisko meža biotopu inventarizācija teritorijā veikta 1999.gadā, papildus 2004.gadā projekta “Dabisko meža biotopu apsaimniekošana Latvijā” (Valsts meža dienests, Latvija; Valsts akciju sabiedrība “Latvijas valsts meži” Östra Götaland Meža pārvalde, Zviedrija) ietvaros.

Lai saglabātu meža bioloģisko daudzveidību, nepieciešams noteikt mežus, kuriem piemīt pāraugušam dabiskam mežam raksturīgās īpatnības. Latvijā šis darbs ir nesen pabeigts

⁶ Ministru kabineta 03.01.2001 noteikumi Nr.45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”

dabisko meža biotopu (DMB) inventarizācijas ietvaros. DMB ir būtiski, jo tie ir kā apdraudēto (speciālo biotopu) sugu izplatības avots, no kura tās var izplatīties tālāk, piemēram, izveidotajā biotopu koncentrācijas vietā (skat. [12.pielikumu](#)).

Atbilstoši minētā projekta metodikai (Ek, T.Bērmanis, R. 2003, Vērtīgo biotopu ekoloģiskā infrastruktūra - Noteikšanas metodika) izveidota biotopu koncentrācijas vieta.

Dabas aizsardzības plāna laikā dabas lieguma teritorijā ir veikta dabisko meža biotopu inventarizācija. Inventarizācijā pielietotā metodika dota [1.pielikumā](#).

Dabiskie un potenciālie dabiskie meža biotopi konstatēti 16 meža nogabalos 69,6 ha platībā, kas ir 60 % no dabas parka meža teritorijas. Kā DMB pašreiz atzīmēti 42,8 ha, bet PDMB 26,8 ha.

3.tabula. Dabas lieguma “Zilaiskalns” teritorijā konstatētie dabiskie (potenciālie dabiskie) meža biotopi

Nr.p.k.	Kvartāls	Nogabals	Platība, ha	PDMB vai DMB	Nosaukums
1.	391.	10.	9,7	DMB	Mistrots skuju, lapu koku mežs
2.	392.	3.	6,5	PDMB	Skuju koku mežs
3.	392.	2.	2,5	PDMB	Skuju koku mežs
4.	292.	11.	3,2	DMB	Nogāzes mežs
5.	392.	5.	7,3	PDMB	Platlapju mežs
6.	392.	13.	3,8	PDMB	Apšu mežs
7.	392.	12.	2,1	PDMB	Skuju koku mežs
8.	392.	15.	1,0	PDMB	Platlapju mežs
9.	392.	16.	14,8	DMB	Gravas mežs (MIS)
10.	392.	17.	2,3	DMB	Gravas mežs (MIS)
11.	392.	23.	1,1	DMB	Gravas mežs (MIS)
12.	392.	19.	0,9	PDMB	Skuju koku mežs
13.	392.	20.	2,7	PDMB	Lapu koku mežs
14.	392.	4.	1,2	DMB	Skuju koku mežs
15.	392.	8.	9,1	DMB	Skuju koku mežs
16.	392.	10.	1,4	DMB	Skuju koku mežs

2.5.5. Aizsargājamās sugas

Nodaļā apkopota informācija no dabisko meža biotopu inventarizācijas rezultātiem 2002.gadā un mikroliegumu ierosinājumu anketām (2004.gads), kā arī pievienoti apsekojumu rezultāti dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā 2004./2005.gadā.

Dabas lieguma “Zilaiskalns” mežos ir konstatētas sekojošas īpaši aizsargājamās augu, sūnu, ķērpju un sēņu sugas (skat. 4.tabulu un [17.pielikumu](#)).

4.tabula. Īpaši aizsargājamās augu, sūnu, ķērpju un sēņu sugas

Nr.	Grupa	Latviskais nosaukums	Latīniskais nosaukums	ĪA suga*	ML suga**
1.	ķērpis	Parastais plaušķērpis	<i>Lobaria pulmonaria</i>	X	X
2.	sūna	Doblapu leženeja	<i>Lejeunea cavifolia</i>	X	X
3.	sūna	Smaržīgā zemessomenīte	<i>Geocalyx graveolens</i>	X	X
4.	sūna	Hellera ķīļlape	<i>Anastrophyllum hellerianums</i>	X	X
5.	staipeknis	Apdzira	<i>Huperzia selago</i>	X	
6.	staipeknis	Gada staipeknis	<i>Lycopodium annotinum</i>	X	
7.	ķērpis	Kastaņbrūnā artonija	<i>Arthonia spadicea</i>	X	
8.	ķērpis	Vīnkrāsas artonija	<i>Arthonia vinosa</i>	X	
9.	ķērpis	Sīkpunktainā artonija	<i>Arthonia bysacea</i>	X	X
10.	ķērpis	Zaļganā henotēka	<i>Chaenotheca chlorella</i>	X	X
11.	ķērpis	Skleroforas	<i>Sclerophora spp.</i>	X	X
12.	ķērpis	Cetrēlija	<i>Cetrelia spp.</i>	X	X
13.	ķērpis	Kaķpēdiņu artonija	<i>Arthonia leucopellea</i>	X	

*ĪA suga – īpaši aizsargājama suga, iekļauta MK noteikumu Nr.396/2000 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” pielikumos

**ML suga – īpaši aizsargājamā suga, kuras aizsardzībai MK 30.01.2001 noteikumos Nr.45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” paredzēta iespēja veidot mikroliegumu.Melnā dedestīņa.

2.6. Valsts aizsardzībā esošs kultūras piemineklis

Dabas liegumā „Zilaiskalns” atrodas valsts aizsardzībā esošs kultūras piemineklis - arheoloģijas piemineklis „Zilais kalns ar Upurakmeni - kulta vieta un viduslaiku kapsēta” (valsts aizsardzības numurs - 2455) ([22.pielikums](#)).

2.6.1. Zilais kalns ar Upurakmeni - kulta vieta un viduslaiku kapsēta⁷

Zilaiskalns neapšaubāmi ir viena no pazīstamākajām senajām kulta vietām Latvijas teritorijā. Zilākalna kulta vietu komplekss sastāvējies no svētajiem kokiem, kalniem, birzs, avota, kultakmeņiem. Kalnā līdz pat 18.gs. slepus no baznīcas apbedīti vietējie zemnieki.

Kalna vidusdaļā redzami trīs izteikti atsevišķi kalna pauguri, pie kam kalna centrālā daļa, uz kuras atrodas uguns novērošanas tornis, atdalīta ar aptuveni 2 metrus dziļu grāvi. Dažādos literatūras avotos Zilākalna masīvā esošie atsevišķie pauguri tiek dēvēti kā Dievu kalni, kuriem senāk bijis katram savs nosaukums, piem., Upurkalniņš, Avotiņkalns, Oļu kalns, Jāņa kalns un citi. Šodien no daudzajiem Zilākalna mikrotoponīmiem nosacīti precīzi lokalizējami tikai Avotiņkalns/Upurkalniņš un vēlākā laikā radies nosaukums Imanta (-as) kaps. Lokalizācijas nosacītības galvenais cēlonis ir Garlība Merķeļa literārā darba “Vanems Imanta” un A. Pumpura “Lāčplēša” iespaidā Zilākalnā pilnīgi nepamatoti novietotais 12. gs. beigu Daugavas lībieša Imauta (latviskojot – Imanta) kaps. Dažos literatūras avotos Imantas kaps tiek piedēvēts virsotnes augstākajam pacēlumam Avotiņkalnam, sauktam arī par Upurkalniņu, taču atsevišķos Zilākalna aprakstos kā Imantas kaps norādīts ap 3 m augstais mākslīgi apdarinātais kalniņš, kas atrodas apmēram 15-20 m zemāk kalna nogāzē, ZR no plakuma. Avotiņkalnā uzbūvēta lapene (guļbaļķu nojume), bet Imantas kapa kalniņš ir apaudzis ar kokiem un krūmiem. Zilākalna plakumu un nogāžu daļu sedz melns kultūras slānis, caurmērā 15-20 cm biezs.

Par Zilokalnu un arī tā avotu pierakstīts milzum daudz nostāstu un teiku:

Kristīgā ticība – baltais likteņa zirgs

“Kad priesteris *Alobrands* 1208. gadā uzaicina Jumeriešus pieņemt kristīgu ticību, viņu pirmais darbs ir izzināt savu dievu prātu savā svētnīcā *Zilajā kalnā* vaj nu caur žerbiņu mešanu vaj arī caur *balta likteņa zirga* kāju speršanu pār priekšā turētu zilēšanas koku - zizli. Iznākums ir par labu katoļiem un nevis Pleskavas krieviem, kas arī viņus bij uzaicinājusi kristīties, uz kuru atgadījumu laikam gan zīmējas teika par svētā avota nozušanu kalnagalā un pāriešanu Burtniekos, Pleskavā. Priesteris *Alobrands* bij jau kādus ciemus kristījis, kad bīskaps Alberts deva viņam savu mācekli Indriķi Latvieti par palīgu. Pēc pabeigtas kristīšanas tiek 1208.g. celta baznīca un viss apgabals nāk priesteri Indriķa Latvieša pārvaldīšanā” (Balodis V.D., Jumeras leja un viņas ievērojamas vietas ar 1 karti un 32 skatiem, Valmierā, Apgādājis un drukājis P.Skrastiņš, 33 lpp).

Svētavots

Avotiņkalns savu nosaukumu guvis no teikām, kas vēsta, ka Zilākalna augstākajā vietā no mazā savrupā paugura blakus lielajam plakumam kādreiz iztecējis avots, kuram esot bijušas dziednieciskas īpašības. Kā apstiprinājums tam ir 1951.gadā sastādītā arheoloģijas pieminekļa Zilā kalna pase, kurā ir ieraksts: “Apaļa, atsevišķa kalniņa pakājē Zilā kalna austrumu pusē, atradies avotiņš.”⁸

Ģedimīna piemiņas stabs

Lietuvas valdnieks Ģedimīns, kurš [Livonijas] ordeņa mestra Eberharda fon Monheima laikos 1322. gadā postīdams pārstaigāja Vidzemi, un nepieejamās slīkšņās un laužņās bij

⁷ Izmantoti Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Arheoloģijas centra un Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Valmieras rajona galvenā valsts inspektora arhīva materiāli.

⁸ Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas materiāli

nomaldījies no sava pulka. Aukstuma, bada un slāpju mocīts viņš beidzot nokļuva Zilajā kalnā, no kurienes tad tika novests pie sava karapulka. Viņa izglābšanai par piemiņu šē cēla stabu ar vārdu un gada skaitli. Šis stabs te stāvējis vairāk kā 300 gadus un ticis nopostīts 18.gs. sākumā, kad Kārlis XII karojis ar Pēteri Lielo (Brīvā Zeme, 159; 1929.gada 19.jūlijā).

Ziemeļu karš

Ziemeļu karā (1701. — 1721.), kad zviedru karalis Kārlis XII ar saviem karapulkiem bija apmeties pie Burtnieku ezera, tas Zilākalnā aizsargājies no krievu uzbrukumiem. Viņa kareivji nocirtuši svētos kokus un tos sadedzinājuši. Tā gājusi boja lielākā daļa veco koku, kas auga kalna virsotnē. Arī vecais upuru ozols, kura dobums bijis pildīts ar saziidotām mantām un naudas gabaliem, ticis iznīcināts⁹.

Gaižuma un Ķeņča rija¹⁰

Senos laikos bijis tāds paradums 10.augustā (Labrenča dienā) nest uz Zilo kalnu visādas mantas - dāvanas - un pacienāt nabagus. Dāvanas nolikuši avota ieplakā, kur izklājuši kādu drānu. Tai dienā tad nākuši no visām pusēm apkārtnes nabagi uz Zilo kalnu, lai saņemtu atnestās dāvanas un pamielotos.

Lai nenokavētu dāvanu izdalīšanu, citi nabagi jau atnākuši iepriekšējās dienas vakarā. Pie Zilā kalna atrodas tuvu divas mājas - Gaižums (uzv. Blumbergs), bijis mežsargs, un Ķencis. Šais mājās Gaižuma un Ķeņča rijās atnākušie nabagi gulējuši pa nakti. Desmitā augusta rītā laiks bijis apmācies un nabagi Gaižuma rijā aizgulējušies. Tie nabagi, kas atnākuši no rīta un bijuši pirmie, viņiem izdalītas atnestās dāvanas. Bet tie, kuri gulējuši Gaižuma rijā, palikuši tukšā.

No tā laika palicis daudzreiz dzirdēts izteiciens: aizgulējušies kā Gaižuma nabagi.

2.6.2. Senkapi

Pirmo reizi ap 1874.gadu Zilākalnā izrakumus izdarīja baltvācu izcelsmes vēstures pētnieki K.Grevingsks un K.G. Zīverss. Izrakumos atsegta rinda fragmentāru koka šķirstu ar dzelzs naglām un zem tās otra šķirstu rinda. Vienā no apbedījumiem tika atrasts Zviedrijas karalienes Kristīnes 1650.gadā kalts Rīgas šiliņš.

Valmieras novadpētniecības muzejs kopā ar Latvijas PSR Vēstures muzeju 1973.gada vasarā veica pārbaudes izrakumus Zilajā kalnā. Veicot zemes darbus, vairākkārt tika atrasti cilvēku kauli un monētas. Izrakumu gaitā 26m² platībā atsedza 28 apbedījumus, no tiem 12 bērnu. Divos gadījumos konstatēti dubultapbedījumi – divu bērnu un pieaugušā un zīdaiņa. Apbedījumi ierīkoti visai blīvi, vairākos gados, jaunākos ierokot, sapostīti senākie apbedījumi. Mirušie apbedīti ar galvu R virzienā 45-100cm dziļumā. Apbedīšana notikusi gan šķirstos, gan bez tiem. Piedevu ziņā apbedījumi ir visai nabadzīgi. Dažos kapos atrasti dzelzs naži, pakavi, bronzas saktas ar dzelzs joslu, alvas ripas sakta, alvas poga un 16.gs. otrās puses Rīgas brīvpilsētas monētas, bronzas spirālgredzens un kaula roktura fragmenti ar saulišu ornamentu. Atradumi kapos ļauj Zilā kalna kapsētu datēt ar 16.-17.gs. Savrupi atradumi un tautas nostāsti liecina, ka iespējami arī agrāki apbedījumi, kā arī apbedījumi vēl 18.gs. (Cimermane I., Zinātniskā atskaite par arheologu un etnogrāfu 1973.gada pētījumu rezultātiem, 1974).

Kā apliecina Rubenes baznīcas 1684.gada vizitācijas protokols un vizitācijas protokols no 1739.gada, 17. un 18.gs. vietējie iedzīvotāji slepeni glabājuši savus mirušos Zilajā kalnā (Kurtz, Verzeichnis alter Kultstaten in Lettland¹¹).

⁹ Meisters J., Dabas un vēstures kalendārs, raksts “Ziemeļvidzemes lepnums Zilais kalns”, 1971

¹⁰ Tautas teika

¹¹ Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas materiāli

Pēc Grēvingka sniegtām ziņām, vēl pirms 50 gadiem, t.i. ap 1825. gadu, Labrenča dienā, 10.augustā, Zilajākalnā mēdza sapulcēties ļaudis no tuvienes un tālienes, t.i., no apkārtnēm Valmieras, Dikļu un Burtnieku draudzēm uz mirušo pieminēšanas svētkiem, kas norisa ar upurēšanu, veļu mielošanu un piemiņas mielastu. To apstiprina arī daudzās teikas par Zilo kalnu, kurās minētas dažādas noslēpumainas parādības un būtnes, kas būtībā kalnu raksturo kā dzīvo un mirušo veļu pasauli. Kalna zviedriskais apzīmējums Trallhelm – Troļļu kalns un otrs nosaukums Getehelm – Dievu kalns.

2.6.3. Upurakmens

Akmens izmēri nelieli – garums 90 cm un platums 60 cm augstums virs zemes 30 cm liels un ap 11 cm dziļš neizslīpēts, bet mākslīgi iekalts 42 x 31 cm liels un 11 cm dziļš bļodveida dobums. Akmens rupjgraudains, apdauzīts. Akmens varētu būt spridzināts vai arī dabīgs atlūzums pēc J.Urtāna 1985.gada apsekojuma.

Tagad senais Upurakmens, kuru reiz, pēc nostāstiem, kāds mācītājs nogrūdis no kalna, atrodas pie ieejas kalna virsotnē izveidotajā enerģijas apļu instalācijā.

2.6.4. Enerģijas apļu instalācija

Nostāsti vēsta, ka senatnē Zilākalna apkaimē dzīvojuši daudzi zintnieki un vārdotāji.¹² XX.gs. septiņdesmitajos gados Zilākalna tuvumā dzīvoja un ļaudis dziedināja slavenā Zilākalna Marta, īstajā vārdā Marta Rācene. Pat Zilā kalna nosaukums dod norādes. Vārds *zilaiskalns* satur lietvārda sakni *sil* vai *zil*, kas saistīta ar vārdu *zīlēt* vai krievu vārdu *sila* - spēks. Tiek uzskatīts, ka mazāka ietekme uz kalna nosaukumu bijusi īpašības vārdam *zils*, kas raksturo apkārtnes purvu radīto zilās miglas plīvuru ap kalnu.

Zintnieks un zemes enerģijas pētnieks Totis (īstajā vārdā Jānis Neiberģis) izpētījis, ka Zilaiskalns ir spēcīga svētvietā. Pētnieks uzskata, ka šādas spēka vietas vienmēr atrodas vismaz divu uguns āderu krustpunktu centrā, savukārt Zilākalnā krustojas četras uguns āderes, āderu krustpunktam apkārt cilvēku izveidoti 14 enerģijas un 1 uguns aplis. Zilākalna virsotnē iezīmēts šis spēka vietas centrs ar upurakmeni apļa vidū (skat. 13.attēlu).

Atjaunojot Zilākalna svētvietu 1994.gadā, virsotnē iezīmēts šis spēka vietas centrs, kurā ir vislielākā enerģijas plūsma. Pie ieejas spēka vietā novietots arī senais Upurakmens (Akmens garums ir 90 cm, platums 60 cm un tam ir mākslīgi veidots 42 x 31 cm liels un 11 cm dziļš bļodveida dobums), kurš, reiz nogrūsts no kalna, tagad novietots kalna virsotnē, kur, domājams, arī bijusi tā īstā vieta.

13.attēls. Spēka enerģijas apļi; skats no torņa¹³

¹² Informācija no www.svetvietas.lv

¹³ Foto: Jānis Neiberģis, personīgais arhīvs

2.7. Teritorijas sociālekonomiskais raksturojums

Dabas lieguma „Zilaiskalns” teritorijā nav dzīvojamo māju, nenotiek saimnieciskā darbība, izņemot meža apsaimniekošanu, ievērojot īpaši aizsargājamo dabas teritorijas un mikrolieguma režīma nosacījumus.

2.7.1. Ceļi

Dabas lieguma teritoriju šķērso 2.šķiras valsts autoceļš V166 Valmiera - Dikļi – Augstroze. Šo ceļu pamatā izmanto Zilākalna ciema iedzīvotāji.

Attālums līdz Valmierai - 13 km. Apmeklētājiem ar vieglo automašīnu Zilaiskalns ir ērti pieejams. Ceļš sākas pie Valmieras apvedceļa, ir asfaltēts, labā tehniskā kārtībā. Ja dabas liegums atrastos tuvāk, būtu jāērēķinās ar daudz lielāku cilvēku skaitu un lielāku slodzi uz teritoriju.

2.7.2. Apmeklētāju skaits dabas liegumā

Vidējais apmeklētāju skaits dienā ir 50 cilvēku (ziemas mēnešos mazāks). Lielāks cilvēku pieplūdums ir brīvdienās. Lielākais līdz šim novērotais cilvēku pieplūdums dabas liegumā ir divas reizes gadā, kad notiek saulgriežu svinēšana. Tad vienlaikus teritorijā mēdz būt līdz pat 200 cilvēku.

Arī turpmāk jāērēķinās ar pastāvīgu apmeklētāju plūsmu un tūristu grupām, jo Zilaiskalns tiek iekļauts arvien jaunos apkārtnes tūrisma maršrutos. Jāuzsver, ka apmeklējums pamatā saistīts ar tematisku braucienu, ne atpūtu, ne izklaidi, jo tad būtu nepieciešams plānot papildus infrastruktūru un apsaimniekošanu.

Lai izvērtētu pašreizējo un prognozētu turpmāko slodzi uz dabas lieguma teritoriju, 2.7.3. līdz 2.7.5. nodaļās īsumā raksturota sociāli ekonomiskā situācija Zilākalna apkārtnē.

2.7.3. Kocēnu pagasts

Dabas liegums atrodas Kocēnu pagastā. Dabas lieguma apkārtnē Kocēnu pagasta teritorijā ir Vidzemes laukiem raksturīgā viensētu apdzīvojuma struktūra un apbūve. Pamatā tās ir zemnieku saimniecības; liela daļa nodarbojas ar augkopību (viena no izplatītākajām kultūrām – rapsis, kas vasaras pirmajā pusē veido savdabīgu, krāsainu ainavu Zilākalna apkārtnē).

Kocēnu pagastā ir aptuveni 3100 iedzīvotāju. Vidējs bezdarba līmenis (7%). Pagastā darbojas aptuveni 100 uzņēmumi. Lielākie no tiem ir pašvaldības uzņēmums „VTU Valmiera” ar 250 strādājošiem un SIA „Autra” ar 95 darbiniekiem (abi transporta uzņēmumi), SIA „Vidzemes sēklas” (nodarbināts 41 cilv.), „Milda KM” pārtikas produktu pārstrāde (95 cilv.), z/s „Liepkalni” maizes ražotāji, SIA „Venden” avota ūdens ieguve. Pagastā atrodas četri autoservisi (85 cilv.). Vairāki uzņēmumi darbojas kokapstrādē, lielākais no tiem SIA „Biko-Lat” (270 cilv.), SIA „Draugs” (20 cilv.) un SIA „GVG” (27 cilv.).

Pateicoties novietojumam, pagastā attīstās tūrisms un atpūtas pakalpojumi, kas papildus dod sezonāla rakstura darba vietas. Lielākie no šiem uzņēmumiem ir „Baltakmeņi”, „Kalna Vārnas”, „Mazais Ansis” u.c. aizvien aktīvāka izvēršas sporta dzīve (florbols u.c.), tiek veidota sporta infrastruktūra.

Lielu ieguldījumu iedzīvotāju nodarbinātībā sniedz arī pašvaldības uzņēmumi. Pagastā darbojas divas pamatskolas un divi bērnudārzi.

Apmeklētāju plūsmas palielināšanos nākotnē veicinās arī tādi faktori kā Valmieras tuvums, A3 valsts galvenā autoceļa Inčukalns - Valmiera - Igaunijas robeža (Valka) un Vidzemes unikālā ainava.

2.7.4. Zilākalna pagasts

Dabas lieguma teritorijai piekļaujas Zilākalna pagasta Zilākalna ciems, kurā dzīvo aptuveni 400 iedzīvotāju. Zilākalna ciema iedzīvotāji ir pastāvīgie dabas lieguma teritorijas apmeklētāji; tas kalpo kā atpūtas vieta, ciema zaļā zona. Nereti Zilaiskalns nav vērtība šo apmeklētāju acīs – tiek piegružoti meži.

2.7.5. Valmieras apkārtnē

Valmieras rajona, Vidzemes plānošanas reģiona plānošanas dokumentos Zilākalna apkārtnē tiek izdalīta kā reģiona nozīmes kultūrvēsturiskas un estētiskas ainavas teritorija¹⁴.

Jāuzsver, ka dažādi pasākumi, kas notiek apkārtnē, Valmieras pilsētā, potenciāli ir apmeklētāju plūsmas avots. Valmieras apkārtnē kļūst aizvien populārāka brīvdienu pavadīšanas vieta. Kā piemērus var minēt, Valmieras pilsētas svētkus, florbola starptautisko čempionātu Kocēnu pagastā, Astronomijas attīstības fonda rīkoto Astrofestivālu 2005.gada vasarā. Šo pasākumu apmeklētāju skaits mērāms vairākos tūkstošos.

2.7.6. Labiekārtojuma infrastruktūra dabas liegumā

Esošā labiekārtojuma infrastruktūra grafiski dota [24.pielikumā](#); nepieciešamie infrastruktūras objekti – [25.pielikumā](#).

Pašā dabas lieguma teritorijā līdz virsotnei ir asfaltēts ceļš: līdz autostāvvietai asfaltēta brauktuve 3,5 m platumā, no stāvvietas līdz virsotnei - asfaltēts segums 2,5 m platumā. Pie stāvvietas virzienā uz virsotni novietota zīme “braukt aizliegts”. Tomēr tā kā uz Zilokalnu dodas arī cilvēki ar kustību traucējumiem, tad būtu jānosaka izņēmumi. Virsotnes laukums (aptuveni 0,2 ha) ir ierobežota (arī nelīdzena) platība, lai tur novietotu autotransportu. Kā arī virsotnē nav cieta seguma.

Kā viens no risinājumiem nākotnē – invalīdu transporta noma.

14.attēls. *Asfaltēts ceļš līdz virsotnei*

15.attēls. *Takas segums*

¹⁴ Vidzemes attīstības aģentūra. Vidzemes plānošanas reģiona telpiskās struktūras plāns. Projekts. Valmiera 2004.

Pārējā dabas lieguma teritorijā ir iestaigātas takas. Uz virsotni ved 5 takas. Ap kalnu riņķveida takas. Takas dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros precizētas ar GPS palīdzību (skat. [20.](#) un [21.pielikumus](#)). Taku tīkla koriģēšana un seguma ielabošana nav vēlama. Tās veidojušās ilgā laika gaitā un dabiski iekļaujas teritorijā.

Pie esošās cilvēku plūsmas taku tīkls nav blīvs. Tas nozīmē, ka pie lielāka cilvēku skaita var tikt nomīdīta zemsedze, apdraudēta nogāze.

16.attēls. Stāva taka

Viena no takām virzās pa stāvu nogāzi, pastiprināta slodze var šeit izraisīt eroziju, apdraudēt cilvēku drošību. To paredzēts slēgt un pie lapenes kalna virsotnē norobežot ar koka nožogojumu.

Otru Austrumu nogāzes taku pamatā izmanto Zilākalna ciema iedzīvotāji (taisnākais ceļš līdz ciemam). Bez pakāpienu nostiprināšanas var sākties nogāzes erozijas process, bojāta koku sakņu sistēma.

17.attēls. Stāvvietā

Stāvvietā (~ 20 automašīnām) atrodas pusceļā no autoceļa „Valmiera - Dikļi – Augstroze” uz virsotni. Pie esošās apmeklētāju plūsmas pašreizējā stāvvietas ietilpība ir apmierinoša. Nākotnē jādomā par stāvvietas paplašināšanu ne tik daudz automašīnu novietošanai, kā minimāla labiekārtojuma izveidei pie stāvvietas (daži soli un galdi, tualetes, atkritumu urnas). Šeit arī varētu būt vienīgā vieta ar mākslīgo apgaismojumu (pievilks no 20 kV līnijas, kas iet gar autoceļu „Valmiera - Dikļi – Augstroze”).

**18.attēls. Stāvvietas paplašināšanai
piemērotā vieta**

Stāvvietas paplašināšanu ierobežo reljefs, blakus augošie koki. Piemērotākā vieta ir paplašināšana Valmiera - Dikļi - Augstroze ceļa virzienā (maksimālais automašīnu vietu skaits – 40), lai atvirzītu infrastruktūru no virsotnes. Iekārtojot stāvvietu, jāpaplašina apgrīšanās ceļš atbilstoši autobusu vajadzībām.

Pie stāvvietas vēlams novietot arī informācijas stendu. Pieļaujama nelielas ēkas tūrisma vajadzībām izbūve.

19.attēls. Virsotnes labiekārtojums

Labiekārtojuma līmenis virsotnē ir minimāls, pamatā vērsts uz apmeklētāju kustību, nevis uzskavēšanos. Pašā virsotnē jaunu solu izvietošana nav nepieciešama (tikai esošo atjaunošana).

Atkritumus savāc un izved Rietumvidzemes MS Valmieras iecirknis. Virsotnē novietots kontainers un pie stāvvietas - 1 miskastes urna.

20.attēls. Lapene

Nelielas grupas var apmesties pie galda lapenē. Galds rosina uz ilgāku uzskavēšanos, cilvēki šeit ēd, līdz ar to lapenes apkārtnē nereti ir piegružota. Pie lapenes nav atkritumu urnu. Blakus lapenei redzamas patvaļīgi ierīkota ogunskura vietas pēdas.

Vēl cilvēki uzskavējas, apsēžas, atpūšas nelielā meža laucē kalna Austrumu pakājē; šeit atrodas 2,5 m augsts metāla režģis. Šī būtu otra vieta, kur iederas neliela infrastruktūra (pāris soli, galds, urna).

21.attēls. Informācija

Iebraucot dabas liegumā, akmens ar izkaltu virsrakstu vēsta par Zilokalnu.

Iebraukšana teritorijā ir tikai viena, pateicoties asfaltētajam ceļam, tā labi „organizē” plūsmu pa vienu galveno „ieeju”.

Informatīvās zīmes dabas lieguma teritorijas apzīmēšanai¹⁵ nepieciešamas uz takām, kas ved uz virsotni, vietās, kur tās sākas pie lielā ceļa un no Zilākalna ciema puses.

Tā kā dabas lieguma teritorija ir neliela, pašā dabas lieguma teritorijā jaunas informācijas zīmes nav nepieciešamas, kustību organizē takas un infrastruktūras objekti.

3. Teritorijas novērtējums

3.1. Dabas liegums kā vienota teritorija

Dabas lieguma vērtību kompleksu veido ģeomorfoloģiskās īpatnības, ar tām saistībā veidojušies mežu biotopi un ainavas, kā arī kultūrvēsturiskās vērtības.

Mežu biotopi ir labā kvalitātē, nav nepieciešams veikt pasākumus biotopu kvalitātes uzlabošanai, tie jā saglabā. To aizsardzību jānodrošina dabas lieguma un mikroliegumu režīma ietvaros.

Izejot no ģeomorfoloģiskajām vērtībām, dabas lieguma robežas ir minimāli nepieciešamās. Ieteicams dabas lieguma teritorijā iekļaut arī Zilākalna D galu līdz vismaz 70 m vai pat 50 m horizontālei, lai novērstu lineārās ūdens erozijas draudus liegumam pieguļošajā teritorijā un saglabātu dienvidu ekspozīcijai nogāzei raksturīgos biotopus.

Dabas lieguma teritorijas pastāvīgo apmeklētāju plūsmu veido blakus esošā Zilākalna ciema iedzīvotāji un tūristi. Tūristu skaits jau tuvākajos gados varētu būtiski palielināties. Nesagatavojot teritoriju apmeklētāju vajadzībām, varētu tikt bojāta augsnes virskārta (nomīdīta zemsedze) un degradēta dabiskā vide. Tas pavasara sākumā grunts atkušanas laikā varētu sekmēt nogāžu erozijas procesu attīstību. Dabiskākais un drošākais nogāžu aizsargpasākums ir dabiskās veģetācijas un koku saglabāšana ar to sakņu sistēmu.

Nepieciešams regulēt apmeklētāju plūsmu, nodrošinot attiecīgu infrastruktūru. Ir jāpalielina atkritumu urnu skaits, jālabiekārto autostāvvietas un jānodrošina labierīcības; jānostiprina; atsevišķās takās jāveido ciets segums.

Nemot vērā, ka Zilaiskalns ir sena apbedījumu vieta un svētnīca daudziem cilvēkiem arī šodien, nebūtu veicināma iedzīvotāju pulcēšanās virsotnē, tādēļ arī pēc iespējas būtu „jāpārliet” labiekārtojuma akcenti no virsotnes uz citu teritoriju, šajā gadījumā apstāvvietu, jo līdz tai jau tagad ved asfaltēts ceļš. Zilākalna valsts aizsargājamā kultūras

¹⁵ Saskaņā ar Ministru kabineta 22.07.2003 noteikumu Nr.415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 1.pielikumu.

pieminekļa statuss nepieļauj teritorijas intensīvu izmantošanu un apbūvi pirms nav veikta arheoloģiskā izpēte.

3.2. Biotopi

Meži.

Dabas vērtības (skat. 5., 6.tabulu)

- Nogāžu un gravu meži (ES 9180*), kas atbilst arī Latvijas īpaši aizsargājamā biotopa “Nogāžu un gravu meži” un “Jaukti platlapju meži” kvalitātes kritērijiem (MK noteikumi Nr.421/2000 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”)
- Retie ķērpji, kas saistīti ar veciem platlapju mežiem – parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*, zaļganā henotēka *Chaenotheca chlorella*, skleroforas *Sclerophora spp.*, cetrēlija *Cetrelia spp.*
- Boreālie meži (ES 9010*) 391.kvartālā
- Liela dabisko meža biotopu koncentrācijas vieta.

5.tabula. Meža biotopu dabas aizsardzības vērtības

Biotops	Dabis-kums	Retums		Jūtīgums	Tipiskums
		Latvijā	Eiropā		
F.1.1.Priežu sausieņu meži (lāns, mētrājs, damaksnis)	2	1	1	2	3
F.1.4.1. Apšu vēris	1	1	2	1	3
F.1.8.1.Jauktu koku damakšņi	3	1	2	1	3
F.1.8.2.Jauktu koku vēri	3	1	2	1	3
F.1.8.3.Jauktu koku gāršas	3	3	3	3	3
F.2.1.2. Priežu slapjais mētrājs	3	2	3	3	2
F.2.6.1.Jauktu koku slapjais damaksnis	3	2	3	3	2
F.2.4.2.Melnalkšņu dumbrājs	3	3	3	3	2

Dabiskums, retums, jūtīgums un tipiskums novērtēts pēc 3 baļļu skalas: 1-vājš; 2-vidējs; 3 – augsts.

6.tabula. Meža biotopu sociālekonomiskā vērtība

Biotops	Estētiskā	Ekonomiskā	Izglītības	Tūrisma	Zinātniskā
F.1.1.Priežu sausieņu meži (lāns, mētrājs, damaksnis)	3	4	2	4	1
F.1.4.1. Apšu vēris	2	1	2	1	3
F.1.8.1.Jauktu koku damakšņi	3	4	2	2	2
F.1.8.2.Jauktu koku vēri	3	4	2	2	2
F.1.8.3.Jauktu koku gāršas	4	3	3	4	4
F.2.1.2. Priežu slapjais mētrājs	2	3	2	1	2
F.2.6.1.Jauktu koku slapjais damaksnis	2	2	2	2	1
F.2.4.2.Melnalkšņu	3	2	3	2	4

Biotops	Estētiskā	Ekonomiskā	Izglītības	Tūrisma	Zinātniskā
dumbrājs					

0 – nav vērtības; 1- maznozīmīga vērtība; 2- potenciāla vērtība; 3 – nozīmīga vērtība; 4 – izšķiroša/prioritāra vērtība.

1) Estētiskā vērtība

Dabas liegumā ir augsta estētiskā vērtība. To raksturo gan tuvie skati (meža ieloki, koku struktūra), gan potenciāli atveramie tālie skati.

2) Ekonomiskā vērtība

Ekonomiskā vērtība (kas nenoliedzami ir augsta) uzskatāma par nosacītu; šie ir dabas lieguma, mikroliegumu meži, kur saimnieciskā darbība ir ierobežota.

Dabas liegums ir vieta pastaigām, sēņošanai, ogošanai. Šādiem mērķiem pirmām kārtām to izmanto blakus esošā Zilākalna ciema iedzīvotāji

3) Izglītības vērtība

Dabas lieguma mežiem potenciāli piemīt izziņas vērtība.

4) Tūrisma vērtība

Atpūtas un rehabilitācijas vieta atbraucējiem, kas dodas uz Zilokalnu kā apmeklējuma galamērķi (t.sk. lai atveseļotos).

5) Zinātniskā vērtība

Augsta zinātniskā vērtība, ņemot vērā bioloģisko daudzveidību, kas veidojusies mežā, kurā nav veikta saimnieciskā darbība.

Ģeomorfoloģija – vecgravas un izneses konusi kā lokālā mikroklimata uzturētāji.

Ietekmējošie faktori

- Lielākais apdraudējums - lielu un vidēju dimensiju mirušās koksnes izvākšana, vēloties teritoriju “sakopt”.
- Kā mazāk ietekmējošie faktori jāatzīmē apmeklētāju atstātie sadzīves atkritumi, zemeszemes nomīdīšana. Šo faktoru novēršanai būtiski ir pareizi organizēt apmeklētāju plūsmu, kā arī savākt un izvest atkritumus no dabas lieguma teritorijas.

3.3. Sugas

Flora. Dabas vērtības

- Retie ķērpji, kas saistīti ar veciem platlapju mežiem – parastais plaušķērpis *Lobaria pulmonaria*, zaļganā henotēka *Chaenotheca chlorella*, skleroforas *Sclerophora spp.*, cetrēlija *Cetrrelia spp.*
- Melnā detestiņa *Lathyrus niger* (L.) Bernh (skat.22.attēlu).

22.attēls. Melnā dedestiņa *Lathyrus niger* (L.) Bernh. III

1) Izglītības vērtība

Dabas lieguma sugām potenciāli piemīt izziņas vērtība.

2) Tūrisma vērtība

Izziņas un atpūtas vieta tūristiem, kas vēlas izziņāt augu sabiedrību daudzveidību un augšanas apstākļus. Izziņas taku veidošana.

3) Zinātniskā vērtība

Augsta zinātniskā vērtība, ņemot vērā daudzveidību, kas veidojusies mežā, kurā nav veikta saimnieciskā darbība.

Ietekmējošie faktori

- Lielākais apdraudējums aizsargājamām sugām ir to dabīgo apstākļu (mitruma, gaismas u.c.) maiņa, ja tiktu izcirsti vai izvākti koki, mēģinot teritoriju “sakopt”.
- Kā mazāk ietekmējošie faktori jāatzīmē apmeklētāju neorganizētā plūsma (zemesdzies nomīdīšana) un to radītie sadzīves atkritumi.

3.4. Kultūras piemineklis

Kultūrvēsturiskā vērtība

Valsts aizsargājams arheoloģijas piemineklis (valsts aizsardzības numurs - 2455) ([22.pielikums](#)).

Sena kulta vieta, izmantota arī mūsdienās.

1) Estētiskā vērtība

Arheoloģiskam piemineklim netiek noteikta.

No ainavas viedokļa – zema (savstarpējā formu, materiālu un apjomu disonanse - enerģijas apli, masīvs ugunsnovērošanas tornis, guļbaļķu lapenes un soli).

2) Ekonomiskā vērtība

Viens no retiem arheoloģijas pieminekļiem Latvijā, kas ir iekļauts un tiks iekļauts vēl intensīvāk tūrisma maršrutos, ir tūristiem pieejams un saistošs.

3) Izglītības vērtība

Tautas kultūras un vēstures notikumi.

4) Zinātniskā vērtība

Potenciāli piemīt izziņas vērtība (arheoloģijas pētījumi).

Ietekmējošie faktori

- Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu, Zilajam kalnam noteikta 500 metru aizsargjosla (aizsardzības zona) ap kultūras pieminekli (tā pārsniedz dabas lieguma teritoriju).
- Apmeklētāju koncentrēšanās virsotnē, zemesdzies nomīdīšana.

3.5. Teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums

Aizsargājamās dabas un kultūras vērtības	Sociāli ekonomiskās vērtības
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nogāžu un gravu meži (ES 9180*), kas atbilst arī Latvijas īpaši aizsargājamā biotopa “Nogāžu un gravu meži” un “Jaukti platlapju meži” kvalitātes kritērijiem (MK noteikumi Nr.421/2000 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu”) ▪ Retie ķērpji, kas saistīti ar veciem plat- 	<p>Ainaviski augstvērtīga atpūtai piemērota teritorija; Tūrisma un izziņas objekts; Pasākumu organizēšanas vieta; Labiekārtošanas infrastruktūras izveide; Ciršana, pamatojoties uz sakopšanas un ainav- veidošanas vajadzībām.</p>

Aizsargājamās dabas un kultūras vērtības	Sociāli ekonomiskās vērtības
<p>lapju mežiem – parastais plaušķērpis <i>Lobaria pulmonaria</i>, zaļganā henotēka <i>Chaenotheca chlorella</i>, skleroforas <i>Sclerophora spp.</i>, cetrēlija <i>Cetrelia spp.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Boreālie meži (ES 9010*) 391.kvartālā ▪ Liela dabisko meža biotopu koncentrācijas vieta 	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Retie ķērpji, kas saistīti ar veciem platlapju mežiem – parastais plaušķērpis <i>Lobaria pulmonaria</i>, zaļganā henotēka <i>Chaenotheca chlorella</i>, skleroforas <i>Sclerophora spp.</i>, cetrēlija <i>Cetrelia spp.</i> ▪ Melnā detestiņa <i>Lathyrus niger</i> (L.) Bernh. 	<p>Ārstniecības augi. Izziņas tūrisms</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sena apbedījumu vieta un kulta vieta 	<p>Ainaviski augstvērtīga atpūtai piemērota teritorija; Tūrisma objekts; Pasākumu organizēšanas vieta; Atpazīstamības zīme Vidzemē.</p>

4. Teritorijas saglabāšanas mērķi

Kas ir Zilais kalns?

- svētvieta, rīkstnieku, tautas dziednieku u.c. pulcēšanās vieta, izziņas, mācības vieta, rīkstnieku un dziednieku “prakses vieta”;
- vieta pastaigai ar ģimeni, ar bērniem; skaists mežs;
- te brauca un brauks daudz slimu cilvēku (tāpēc papildus jādomā par vides pieejamību, tāpēc ratiņkrēslu noma);
- gaiss ir nedaudz zils, to var redzēt vismaz dienas vidū.

Kas noteikti nav Zilais kalns?

- izklaides pasākumu un masveida atpūtas vieta;
- tirdzniecības un pakalpojumu piedāvājuma vieta.

Viens no VAS „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecības stratēģiskajiem mērķiem ir maksimāli samazināt mežu piesārņošanu ar meža atkritumiem¹⁶.

Veicot šo iepriekšējo vīzijas izveides procesu un ņemot vērā konstatētās vērtības, dabas lieguma „Zilaiskalns” teritorijas **ilgtermiņa mērķis** ir noteikts:

Saglabāt bioloģisko daudzveidību, Zilākalna kultūrvēsturiskās un Vidzemes raksturīgās ainavas vērtības.

Dabas lieguma „Zilaiskalns” **īstermiņa mērķi** ir:

- **Saglabāt aizsargājamās sugas un dabiskos meža biotopus**
- **Saglabāt ainavu un paaugstināt ainavisko skatu pieejamību no virsotnes**
- **Aizsargāt arheoloģijas pieminekli**
- **Veidot labiekārtojuma infrastruktūru, lai mazinātu apmeklētāju slodzi uz aizsargājamām sugām un biotopiem un nodrošinātu teritorijas pieejamību.**

¹⁶ Rietumvidzemes mežsaimniecības meža apsaimniekošanas plāns

Īstermiņa mērķa sasniegšanai, tiek paredzēti **apsaimniekošanas pasākumi**:

Mērķis:	Apsaimniekošanas pasākumi
<p>1. Saglabāt aizsargājamās sugas, dabiskos meža biotopus un gravas.</p>	<p>1.1.Dabiskās zemsedzes iznīcināšanas un reljefa izmaiņu (rakšanas, paaugstināšanas darbi) aizliegums.</p> <p>1.2.Būvniecības (apbūves, pagrabu) aizliegums, izņemot būvniecība, kas tiek veikta labiekārtošanas pasākumu ietvaros saskaņā ar dabas aizsardzības plāna 5.3. nodaļu.</p> <p>1.3.Cilvēku kustības ierobežošana Austrumu nogāzē (takas slēgšana, takas nostiprināšana).</p> <p>1.4.Mikrolieguma režīma nodrošināšana.</p> <p>1.5.Gadījumos, kad stāvājās vienkāršā profila nogāzēs aizsāktos erozijas procesi, iespējamie preterozijas pasākumi ir aizsargpinumu ierīkošana un ģeotehnisko materiālu izmantošana.</p> <p>1.6.Mazākvērtīgo krūmāju sugu izņemšana (Baltais grimonis).</p> <p>1.7.Mērķa sasniegšanu sekmēs arī 4.mērķa pasākumi.</p>
<p>2. Saglabāt ainavu un paaugstināt ainavisko skatu pieejamību no virsotnes</p>	<p>2.1.Panorāmas skatu izkopšana no virsotnes.</p> <p>2.2.Ainavas skatu izkopšana dabas lieguma teritorijā, taku tīkla izkopšana – bīstamo un nokaltušo koku un krūmu izņemšana ap takām.</p> <p>2.3.Virsotnes labiekārtojuma projekts</p> <p>2.4.Uguns novērošanas torņa nojaukšana.</p> <p>2.5.Arheoloģiskās izpētes veikšana.</p> <p>2.6.Skatu torņa būvniecība.</p>
<p>3. Aizsargāt arheoloģijas pieminekli</p>	<p>3.1.Arheoloģiskās izpētes veikšana torņa pamatnē pirms nojaukšanas un būvniecības.</p> <p>3.2.Arheoloģiskās izpētes nepieciešamības izvērtēšana pirms būvniecības veikšanas pie stāvvietas un stāvvieta paplašināšanas.</p> <p>3.3.Izstrādāt kultūras pieminekļa individuālo aizsardzības zonu.</p> <p>Trešais mērķis tiek sasniegts, arī īstenojot labiekārtojuma pasākumus (4.mērķis).</p>
<p>4. Veidot labiekārtojuma infrastruktūru, lai mazinātu apmeklētāju slodzi uz aizsargājamām sugām un biotopiem un nodrošinātu teritorijas pieejamību</p>	<p>5.1. Informatīvās zīmes dabas lieguma teritorijas apzīmēšanai (5)</p> <p>5.2. Solu (2) un galda (1) uzstādīšana pie autostāvvietas un meža pļaviņā Austrumu pakājē 1 atkritumu urna.</p> <p>5.3. Atkritumu apsaimniekošanas modeļa izveide kopā ar Kocēnu un Zilākalna pagastu</p>

Mērķis:	Apsaimniekošanas pasākumi
	<p>pašvaldībām. Atkritumu urnu izvietošana (8 kopā: 3 pie stāvvietas, 2 pa ceļam uz virsotni, 1 virsotnē, 1 pie lapenes, 1 meža pļaviņā).</p> <p>5.4. Autostāvvietas labiekārtošana (6 soli un 3 galdi, 1 tualete, 3 atkritumu urnas).</p> <p>5.5. Informatīvais stends pie autostāvvietas</p> <p>5.6. Stāvvietas paplašināšana (koku izzāģēšana, laukuma seguma ieklāšana).</p> <p>5.7. Tūrisma punkta ēkas būvniecība pie stāvvietas</p> <p>5.8. Autobusu stāvvietas izbūve pie valsts autoceļa.</p> <p>5.9. Invalīdu transporta noma (tālākā perspektīvā).</p>

5. Apsaimniekošanas pasākumi

5.1. Aizsargājamo sugu, dabisko meža biotopu un gravu saglabāšanas pasākumi

Pamatojums

Dabas liegumā “Zilaiskalns” pēdējos 80 gadus praktiski nav veiktas kailcirtes, un saimnieciskā darbība ir ierobežota. Aizsargājамie meža biotopi ir saglabājušies labā kvalitātē. Lielākoties nav nepieciešams veikt kādus īpašus apsaimniekošanas pasākumus, bet nodrošināt aizsardzības režīma ievērošanu.

Nogāžu saglabāšanas efektīvākais apsaimniekošanas pasākums ir koku ciršanas aizliegums, sakņu sistēmas saglabāšana. Atsevišķās vietās nepieciešami eroziju izraisošo faktoru novēršana – takas nostiprināšana, cilvēku (protams, arī transporta) kustības aizliegums.

Nr.	Pasākums	Laiks	Finansējums (Ls)	Atbildīgais	Iesaistītās puses
1.	Dabiskās zemesdzemes iznīcināšanas un reljefa izmaiņu (rakšanas, paaugstināšanas darbi) aizliegums.	pastāvīgi	-	Kocēnu PP ¹⁷	ZBR; Valmieras RVP
2.	Būvniecības (apbūves, pagrabu) aizliegums	pastāvīgi	-	Kocēnu PP	ZBR; Valmieras RVP
3.	Mikrolieguma režīma nodrošināšana	pastāvīgi	-	VMD	LVM Rietumvidzemes MS
4.	Mazāk vērtīgo krūmāju sugu izņemšana (Baltais grimonis)	2007	400	LVM Rietumvidzemes MS	-
5.	Takas slēgšana, koka šķēršļa (norobežojuma) uzstādīšana (Skat. 25.pielikumā „slēdzama taka”)	2006	50	LVM Rietumvidzemes MS	Kocēnu PP
6.	Austrumu nogāzes takas nostiprināšana (pakāpienu ierīkošana) (skat. 25.pielikumā).	2006	200	LVM Rietumvidzemes MS	Kocēnu PP

Pasākumu paskaidrojums

1. Norma iekļaujama Kocēnu pagasta teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos. Aizliegums neattiecas uz būvdarbiem, ko veic ap stāvvietu labiekārtojuma pasākumu

¹⁷ Prasība, kas iekļaujama Kocēnu pagasta teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos.

- ietvaros un virsotnē pēc arheoloģiskās izpētes veikšanas. Pasākums nepieciešams zemesdzes un reljefa aizsardzībai, kā arī kā preventīvs pasākums pret nogāžu eroziju.
2. Visā Zilākalna teritorijā aizliegta būvniecība, izņemot būvdarbi, ko veic ap stāvvietu labiekārtojuma pasākumu ietvaros un virsotnē pēc arheoloģiskās izpētes veikšanas.
 3. Mikroliegumu teritorijās (41,6 ha platībā) ir spēkā Ministru kabineta 30.01.2001 noteikumi Nr. 45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi”.
 4. Baltā grimoņa izplatīšanās ir strauja un var pārmākt citas sugas.
 5. Taka no Avotiņa kalna (no lapenes) ir stāva, lielākoties bez zemesdzes. Nožogojumam jābūt nelielam, kas kalpo vairāk informatīviem, brīdinošiem mērķiem.
 6. Austrumu nogāzes taka ved uz Zilākalna ciemu, tiek bieži izmantota un ir stāva. Lai mazinātu slodzi un izvairītos no zemesdzes nomīdīšanas un takas paplašināšanās, nepieciešams ierīkot atsevišķus pakāpienus.

5.2. Ainavu saglabāšanas un ainavisko skatu pieejamības no virsotnes paaugstināšanas pasākumi

Apsaimniekošanas pasākumu pamatojumu un pasākumu aprakstu skatīt [2.nodaļas 4.daļā](#) „Teritorijas ainaviskais raksturojums”.

Nr.	Pasākums	Laiks	Finansējums (Ls)	Atbildīgais	Iesaistītās puses
1.	Panorāmas skatu izkopšana no virsotnes	2006	200	LVM Rietumvidzemes MS	Kocēnu PP
2.	Ainavisko skatu izkopšana mežā, taku tīkla izkopšana – bīstamo un nokaltušo koku un krūmu izņemšana ap takām.	2006 un pastāvīgi	500; Nākamos gadus ik gadu 300	LVM Rietumvidzemes MS	Kocēnu PP
3.	Virsošnes labiekārtojuma projekts	2006	800	LVM Rietumvidzemes MS	Kocēnu PP
4.	Uguns novērošanas torņa nojaukšana	2007	6 000 ¹⁸	VMD	LVM Rietumvidzemes MS
5.	Arheoloģiskās izpētes veikšana	2007	2000 ¹⁹	LVM Rietumvidzemes MS	VKPAI
6.	Skatu torņa būvniecība	2008	4000 ²⁰	LVM Rietumvidzemes MS	-
7.	Kultūrvēsturisku objektu, savdabīgu dabas veidojumu attīrīšana no pameža	pastāvīgi	100, ik gadu	LVM Rietumvidzemes MS	ZBR

Pasākumu paskaidrojums

- Panorāmas skatu izkopšana no virsotnes izdarāma divās vietās (skat. [25.pielikumu](#)), lai atvērtu skatus uz Vidzemes lauku ainavu. Skatu leņķis veidojams ne lielāks kā 90°, regulāri izņemot tikai skatu aizsedzošos zarus un atsevišķus mazāk vērtīgus kokus. Skatu leņķis mērāms vietā, kur sākas nogāze.
- Pie ceļa un pie takām, kuras [25.pielikumā](#) iezīmētas apmeklētāju plūsmas organizēšanai veicama taku padraudošo koku (bīstamo un nokaltušo koku) un krūmu

¹⁸ Saskaņā ar nojaukšanas darbu tāmi.

¹⁹ Saskaņā ar VKPAI darba uzdevumu un darbu tāmi

²⁰ Saskaņā ar būvniecības darbu tāmi

izciršana arī mikroliegumu teritorijās. Redzamības nodrošināšanai ap valsts autoceļu Valmiera - Dikļi – Augstroze koku un krūmu izciršana veicama, saskaņā ar Latvijas valsts ceļi un Aizsargjoslu likuma prasībām.

1. un 2.pasākums veicams, kad apstiprināti dabas lieguma „Zilaiskalns” individuālie izmantošanas un aizsardzības noteikumi, jo visa veida cirtes (mežsaimnieciskā darbība) liegumā, mikroliegumos ir aizliegtas. 1. un 2.pasākumi veicami citas cirtes ietvaros pēc tam, kad VMD patologs un RVP vai ZBR speciālists būs konstatējis bīstamos kokus.
3. Lai nodrošinātu vienota stila labiekārtojuma infrastruktūras dizainu virsotnē, izstrādājams labiekārtojuma projekts. Projektu var izstrādāt vienlaikus ar skatu torņa būvprojektu. Labiekārtojuma projektā ietver solu, atkritumu tvertņu un ceļu vienotu risinājumu. Prioritāri jāizmanto dabiskie materiāli (koks, akmens).
4. Uguns novērošanas tornis disonē ar „mājīgo” virsotnes ainavas telpu un plānots nojaukt. Nojaukšanas darbi jāveic, pēc iespējas saudzējot virsotnē augošos kokus. Uguns novērošanas torņa nojaukšanu veic, ja iespējams vienoties par citu ugunsapsardzības veidu (skatu torņa un uguns apsardzības funkciju savietošana, novērošana no gaisa, transports u.c.).
5. Pirms jebkuras būvniecības, ieteicams, jau pirms tagadējā ugunsnovērošanas torņa nojaukšanas, jāveic arheoloģiskā izpēte 0,5 metru dziļumā un 2 x 2 metru platībā ap torņa atbalsta konstrukcijām, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas pārraudzībā.
6. Skatu torņa būvniecību jāveic esošā torņa vietā, maksimāli izmantojot tās pašas atbalsta vietas. Torņa augstumam jāpārsniedz virsotnē esošo koku garums (vismaz 25 metri) un vienlaikus jāprojektē ar virsotnes ainavu telpas izmēriem saderīgi būvapjomi. Maksimāli jāizmanto koks u.c. dabas materiāli.
7. Pasākums dod iespēju attīrīt kultūrvēsturiskus objektus (akmeņus, iespējams, pat seno kultūrslāņu atsegumus pēc arheoloģiskas izpētes, kā arī citus savdabīgi saaugušus kokus u.tml.) no pameža, krūmāja ap tiem, lai atvērtu skatu uz tiem.

5.3. Arheoloģijas pieminekļa aizsardzība

Nr.	Pasākums	Laiks	Finansējums (Ls)	Atbildīgais	Iesaistītās puses
1.	Arheoloģiskās izpētes veikšana torņa pamatnē pirms nojaukšanas un būvniecības	2006-2007	1200	LVM Rietumvidzemes MS	VKPAI
2.	Arheoloģiskās izpētes nepieciešamības izvērtēšana pirms būvniecības veikšanas pie stāvvietas un stāvvietas paplašināšanas	2006-2007	Ja izpēte nepieciešama, 2500	LVM Rietumvidzemes MS, Kocēnu PP	VKPAI
3.	Izstrādāt kultūras pieminekļa individuālo aizsardzības zonu	2006	800	LVM Rietumvidzemes MS, Kocēnu PP	VKPAI

1. Ja tiek veikta jauna būvniecība virsotnē, jāveic arheoloģiskā izpēte. Izpēte nav nepieciešama visā laukumā, bet tikai ap torņa balstiem, atkarībā no to formas. Ieteicamākais veids – izmantot tos pašus atbalsta punktus, kur tagad ugunsnovērošanas tornim. Tad izpēte jāveic 1,5 x 1,5 m laukumā zem balsta un 0,5 m dziļumā.
2. Arheoloģiskās izpētes nepieciešamību pirms būvniecības veikšanas pie stāvvietas un stāvvietas paplašināšanas izvērtē, jo viss pilskalns varētu glabāt senas kultūras vērtības. Tomēr to nepieprasa VKPAI, kā arī šī teritorija atrodas ārpus kultūras pieminekļa aizsardzības 500 metru zonas. Līdz ar to šo jautājumu var atkārtoti lemt, izsniedzot projektēšanas un arhitektūras uzdevumu. Īpaši svarīgi, lai līdz tam būtu veikts 3.pasākums – izstrādāta individuālā aizsardzības zona.
3. Spēkā esošā 500 metru aizsargjosla, kas noteikta saskaņā ar Aizsargjoslu likumu, neatbilst patiesajai kultūras pieminekļa vērtību atrašanās vietām. Individuālā aizsardzības zona izstrādājama saskaņā ar Ministru kabineta 15.07.2003 noteikumiem Nr.392 „Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika”.

5.4. Labiekārtojuma infrastruktūras attīstība

Nr.	Pasākums	Laiks	Finansējums (Ls)	Atbildīgais	Iesaistītās puses
1.	Informatīvās zīmes dabas lieguma uz robežas (min. 2; max. 5 gab.)	2006	No 40 - 100	ZBR	Kocēnu PP, DAP
2.	Solu (2) un galda (1) uzstādīšana pie autostāvvietas un 1 atkritumu urnas uzstādīšana meža pļaviņā Austrumu pakājē.	2006	400	LVM Rietumvidzemes MS	Kocēnu PP
3.	Atkritumu apsaimniekošanas modeļa izveide kopā ar Kocēnu un Zilākalna pagastu pašvaldībām. Atkritumu urnu izvietošana (8 kopā: 3 pie stāvvietas, 2 pa ceļam uz virsotni, 1 virsotnē, 1 pie lapenes, 1 meža pļaviņā).	2006	1000 pie izveides; 800 – katru sezonu	LVM Rietumvidzemes MS	Kocēnu PP, Zilākalna PP; ZBR
4.	Autostāvvietas labiekārtošana (6 soli un 3 galdi, 1 tualete, 3 atkritumu urnas).	2007	3000	Kocēnu PP	LVM Rietumvidzemes MS
5.	Informatīvais stends pie autostāvvietas	2007	800	Kocēnu PP	ZBR, LVM Rietumvidzemes MS, DAP
6.	Stāvvietas paplašināšana (koku izzāgēšana, laukuma seguma ieklāšana).	2007	3000 ²¹	Kocēnu PP	LVM Rietumvidzemes MS
7.	Tūrisma punkta ēkas būvniecība pie stāvvietas	2007	1000	Kocēnu PP	LVM Rietumvidzemes MS
8.	Autobusu stāvvietas izbūve pie valsts autoceļa	2008	3000 ²²	Rietumvidzemes MS sadarbībā ar	ZBR, Latvijas

²¹ Saskaņā ar stāvlaukuma būvprojekta tāmi

²² Saskaņā ar stāvlaukuma būvprojekta tāmi

Nr.	Pasākums	Laiks	Finansējums (Ls)	Atbildīgais	Iesaistītās puses
	V166 Valmiera - Dikļi – Augstroze			Kocēnu PP	valsts ceļi
9.	Invalīdu transporta noma (tālākā perspektīvā).	2009/ 2010	1000	Kocēnu PP	ZPR, DAP, sociālie partneri ²³

1. Iebraucot dabas liegumā, zīme novietota uz piebrauktuves uz kalnu. Tā jāpārvieto atbilstoši dabas lieguma teritorijai – uz valsts autoceļa. Jāuzstāda otra dabas lieguma teritorijas robežzīme Zilākalna ciema pusē.

2., 4., 7. Ar labiekārtojuma infrastruktūras pasākumiem plānots organizēt apmeklētāju plūsmu tā, lai izziņas un apskates funkciju var piedāvāt virsotnē, bet ilgākus apstāšanās pārtraukumus, kas saistīti ar atpūtu (ēšana, tualete, suvenīru un informācijas bukletu tirdzniecība u.tml.), piedāvāt pie autostāvvietas. To veicinās pie stāvvietas izvietotā atpūtas labiekārtojuma infrastruktūra – soli, galdi, atkritumu urnas.

Veidojot Zilokalnu par organizētu tūrisma objektu, nepieciešams paplašināt autostāvvietu, kas jādara valsts autoceļa virzienā. Autostāvvietā paplašināma vēl 20-25 automašīnu novietošanai. Pie stāvvietas veidojams tūrisma punkts – ēka, kurā ir telpas informācijas un pakalpojumu sniegšanai un, ar atsevišķu ieeju, - publiskā tualete; tālākā perspektīvā – arī velo un invalīdu transporta nomas punkts. Stāvvietas ietvaros jāparedz vieta grila novietošanai, atzīmējot to ar atsevišķu zīmi. Otrs informatīvais stends jānovieto pie stāvvietas.

Automašīnu uzbraukšana virsotnē pieļaujama tikai ārkārtas gadījumos (komunālo un palīdzības dienesta auto, cilvēku ar veselības traucējumiem uzvešana).

Ir jānovieto papildus informācijas zīmes par dabas lieguma teritorijas robežām, lai informētu Zilākalna ciema iedzīvotājus un citus apmeklētājus, kas iešanai uz virsotni izvēlas takas.

Pirms infrastruktūras objektu izbūves veic meža zemes transformēšanu apbūvei zem stāvvietas un tūrisma informācijas punkta.

Blakus auto stāvlaukumam atļauts celt teltis.

3. Virsotnē jaunu atkritumu urnu un solu novietošana jāierobežo. Jau esošā lapene ar galdu un soliem veicina cilvēku uzkavēšanos. Tas saistās ar atkritumu rašanos, pat ugunsgrāku dedzināšanu. Sadarbībā ar pašvaldībām, VAS „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība vienojas par atkritumu savākšanu un izvešanu no dabas lieguma teritorijas.

5. Informatīvais stends pie autostāvvietas ir uzstādāms, ar mērķi iepazīstināt apmeklētājus ar dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām.

6. Stāvvietas paplašināšana (koku izzāģēšana, laukuma seguma ieklāšana). Stāvvietas paplašināšanu ierobežo reljefs, blakus augošie koki. Piemērotāk ir paplašināt Valmiera - Dikļi - Augstroze ceļa virzienā (maksimālais automašīnu vietu kopējais skaits – 40), lai atvirzītu infrastruktūru no virsotnes. Šeit paredzama tikai vieglā transporta novietošana.

²³ Tehnisko palīgīdzekļu centrs, biedrības u.c.

8. Autobusu vajadzībām nepieciešams lielāks apgriešanās rādiuss kā pašreiz ir stāvvietā. Tomēr, lai to nodrošinātu, jānocērt vairākas vecas priedes. Tāpat autobusu kustība šajā ierobežotajā teritorijā radīs papildus diskomfortu. Tādēļ autobusu stāvvietā iekārtojama blakus Valmiera - Dikļi - Augstroze ceļam, novietojumu izvēloties saskaņā ar ceļu speciālistiem projekta ietvaros, ņemot vērā satiksmes drošības aspektus. Pirms būvniecības uzsākšanas nepieciešama meža zemju transformēšana.
9. Invalīdu transporta noma varētu papildus piedāvājums, kāds tālākā nākotnē varētu tikt nodrošināts tūrisma punktā. Tas saistīts ar Zilākalnu kā iecienītu dziedniecisku vietu, jo apmeklētāju vidū ir cilvēki, kuriem grūti nokļūt virsotnē bez autotransporta palīdzības. Autotransporta plūsma maksimāli jāierobežo.

Daļa labiekārtojuma infrastruktūras plānota ainavas saglabāšanas un ainavisko skatu pieejamības nodrošināšanas mērķa ietvaros (tornis), skat. 5.2. nodaļu.

6. Plāna ieviešana un atjaunošana

6.1. Atbildīgās institūcijas

Plāns paredzēts laika posmam no 2006-2018.gadam.

Dabas aizsardzības plānu ievieš VAS „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecību. Tā ieviešanu pārrauga Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija. Tā ieviešanai seko Dabas aizsardzības pārvalde un Valmieras reģionālā vides pārvalde. Torņa nojaukšana / būvniecību īsteno VAS „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība, vienojoties ar Valsts meža dienestu.

Valsts kultūras pieminekļu inspekcija pārrauga pasākumu ieviešanu, kas vērsti uz kultūras pieminekļa saglabāšanu un izpēti.

Kocēnu pagasta padome sadarbībā ar apkārtējo zemju īpašniekiem, uzņēmējiem, nevalstiskajām organizācijām un Zilākalna pagasta padomi ievieš pasākumus, kas vērsti uz infrastruktūras sakārtošanu.

6.2. Monitorings

Plāna ieviešanas monitoringu veic Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija, pieaicinot pārstāvjus no visām atbildīgajām institūcijām. Monitoringa rezultāti pielietojami antropogēnās ietekmes uz dabas liegumu mērīšanai, plāna atjaunošanai vai precizēšanai. Apsaimniekošanas pasākumu izmaiņas pieļaujamas ar monitoringā iesaistīto speciālistu piekrišanu.

Plāns atjaunojams, beidzoties tā darbības termiņam, vai arī, ja būtiski mainās plāna īstenošanas apstākļi.

Veicot monitoringu, jāizvērtē:

1. Aizsargājamo biotopu un sugu stāvoklis;
2. Apsaimniekošanas pasākumu īstenošana;
3. Jāseko, vai neveidojas jaunas erozijas formas vai sufozīva rakstura izskalojumi paugura nogāzēs un gar infrastruktūras objektiem.

6.3. Ieteikumi citiem plānošanas dokumentiem

Kocēnu pagasta teritorijas plānojumā dabas lieguma „Zilaiskalns” teritoriju ieteicams plānot kā mežsaimniecisku teritoriju ar īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusu, nemainot pašreizējo nekustamā īpašuma lietošanas mērķi). Kalna pakājē (pašreizējā autostāvvietā) pieļaujama labiekārtojuma un tūrisma infrastruktūras objektu būvniecība saskaņā ar apsaimniekošanas pasākumiem, kas tiek veikti, lai sasniegtu 4.apakšmērķi. Pieļaujama civilās aizsardzības objekta nomaiņa (likvidācija) veicama, ja uguns apsardzībai iespējams rast citu risinājumu.

Nav pieļaujama derīgo izrakteņu ieguve dabas lieguma teritorijā.

Zilākalna pagasta teritorijas plānojumā jāievēro dabas liegums „Zilaiskalns” kā kopēja interešu teritorija ar Kocēnu pagastu. Teritorijas plānojumā vai turpmākajos plānošanas dokumentos jānodrošina atkritumu savākšanas sistēma Zilākalna ciemā, informācijas zīmju izvietošana, lai izvairītos no dabas lieguma teritorijas piegružošanas.

Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta plānošanas dokumentos jāņem vērā Zilākalna ainaviskās un kultūrvēsturiskās vērtības, pārskatot biosfēras rezervāta zonējumu (iekļaušana zonā ar ainavaizsardzības nosacījumiem).

Izmantotā literatūra:

1. Brangulis A. J., Juškevičs V., Kondratjeva S., Gavena I., Pomeranceva R., 2000. Latvijas ģeoloģiskā karte. Mērogs 1:200 000. 43. lapa – Rīga, 53. lapa – Ainaži. Paskaidrojuma teksts un kartes. Valsts ģeoloģijas dienests, Rīga, 68 lpp.
2. Danilans I., 1973. Četvertiņnīje otloženija Latvii. Zinātne, Rīga, 312 s.
3. Jaunputniņš A., 1961. Reljefs. K. Sprinģa red., Latvijas PSR ģeoloģija. Rīga, Zinātņu akadēmijas izdevniecība, lpp. 194-214.
4. Meirons Z., Straume J., 1979. Kainozojskaja grupa. J. Misāns, A. J. Brangulis, I. Danilāns, V. Kuršs, V. (red.), Ģeoloģiķeskoje strojenje i poleznyje iskopajemije Latvii, s. 176-268. Zinātne, Rīga.
5. Rinterknecht V. R., Clark P. U., Raisbeck G. M., Yiou F., Brook E. J., Bitinas A., Marks L., Zelcs V., Lunkka J.-P., Pavlovskaya I. E., Piotrowski J. A., Raukas A. (in press). Cosmogenic ¹⁰Be Chronology of the Last Deglaciation of the Scandinavian Ice Sheet in Eastern Europe. Nature
6. Straume J., 1979. Geomorfologija. J. Misāns, A. J. Brangulis, I. Danilāns, V. Kuršs, V. (red.), Ģeoloģiķeskoje strojenje i poleznyje iskopajemije Latvii, s. 297-439. Zinātne, Rīga.
7. Zelcs V., Dreimanis A., 1997. Morphology, Internal Structure and Genesis of the Burtnieks Drumlin Field, Northern Vidzeme, Latvia. Journal of Sedimentary Geology, Vol. 111, Nos.1-4, pp.73-90.
8. Zelcs V., 1998. Stūra masīvs. // Latvijas Dabas Enciklopēdija, 5. sēj. Rīga, Preses nams, lpp. 165-166.
9. Zelcs V., 1998. Zilaiskalns. Latvijas Dabas Enciklopēdija, 6. sēj. Rīga, Preses nams, lpp. 141.

Pielikumi

1. pielikums. Izmantotās metodes

Sugu un biotopu inventarizācija dabas lieguma teritorijā, izmantojot apsekošanas metodi, tika veikta laika posmā no 2004.gada oktobra līdz 2005. gada jūnijam.

Plāna izstrādei izmantotas sekojošas **kartes pamatnes**:

Valsts zemes dienesta Valmieras reģionālās nodaļas topogrāfiskais plāns (izsniegts Kocēnu pagasta teritorijas plānojuma izstrādei) un kadastra dati mērogā 1 : 10 000;

VAS „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecības meža nogabalu karte.

Plāna sagatavošanai izmantoti plāna izstrādes laikā veikto un agrākajos gados veikto lauka pētījumu rezultāti, publicētā literatūra un . Par topogrāfisko pamatni ir izmantota PSRS ģenerālštāba mēroga 1:10 000 topogrāfiskā karte ar tai piemītošo precizitāti un vertikālo griezumumu 1 m. Pārskatam pievienotais kartogrāfiskais materiāls ir sagatavots LKS-92 koordinātu sistēmā, izmantojot ArcGIS programmatūru. Ģeoloģisko datu statistiskajai apstrādei ir izmantotas StereoNet un Exel programmas. Lauka pētījumos dabas lieguma kvartāra nogulumu virskārtas izpētei dziļumā 4-6 m tika veikti 12 ģeoloģiskie urbumi ar rokas urbi un 15 līdz 1,3 m dziļi urbumi ar cilpveida grunts zondi.

Pētījumu rezultātā ir sagatavota dabas lieguma ģeoloģiski ģeomorfoloģiskais pārskats, kam pievienota ģeomorfoloģiskā un kvartāra nogulumu karte mērogā 1:10 000.

Teritorijā ir veikta dabisko meža biotopu inventarizācija. Inventarizācija veikta, izmantojot Latvijā pielietojamo mežaudžu atslēgas biotopu inventarizācijas metodiku [Ek T., Suško U.Auziņš R. 2002.: Mežaudžu atslēgas biotopu inventarizācija. Metodika. Valsts meža dienests, Rīga, Latvija.] un LR Zemkopības ministrijas Instrukciju Nr.7 no 09.11.2001. “Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika”, kas izdota saskaņā ar Ministru kabineta 30.01.2001 noteikumu Nr.45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” 6.punktu. Instrukcijā minētie biotopi pilnībā atbilst metodikā aprakstītajiem mežaudžu atslēgas biotopiem jeb dabiskajiem meža biotopiem.

Dabisko meža biotopu inventarizācija teritorijā veikta 1999.gadā, papildus 2004.gadā projekta “Dabisko meža biotopu apsaimniekošana Latvijā” (Valsts meža dienests, Latvija; Valsts akciju sabiedrība “Latvijas valsts meži”; Ūstra Götaland Meža pārvalde, Zviedrija) ietvaros. Atbilstoši minētā projekta metodikai (Ek, T. Bērmanis, R. 2003. Vērtīgo biotopu ekoloģiskā infrastruktūra - Noteikšanas metodika) izveidota biotopu koncentrācijas vieta.

2. pielikums. Normatīvo aktu apkopojums

Latvijas normatīvie akti

Dabas aizsardzība

LR 02.03.1993 likums “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (grozījumi 05.08.1997., 30.10.1997., 28.02.2002., 12.12.2002., 20.11.2003, 15.09.2005) definē aizsargājamo teritoriju kategorijas un nosaka nepieciešamību tām izstrādāt dabas aizsardzības plānus, individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.

Ministru kabineta 28.05.2002 noteikumi Nr. 199 “Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā” nosaka kritērijus, kuri piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanai Latvijā.

Ministru kabineta 15.06.1999 noteikumi Nr. 212. “Noteikumi par dabas liegumiem” (grozījumi 26.06.2001., 21.10.2003., 08.04.2004., 10.08.2004.) nosaka dabas lieguma „Zilaiskalns” statusu, nosaka tā robežas.

Ministru kabineta 22.07.2003 noteikumi Nr. 415. “Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (grozījumi 26.10.2004, 08.11.2005) nosaka atļautās un aizliegtās darbības dabas lieguma „Zilaiskalns” teritorijā.

LR 30.12.1997 likums „par Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu” nosaka, ka Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts ir sadalīts zonās, atbilstoši tām dabas lieguma zona ir dabas liegumam „Zilaiskalns” un neitrālā zona tam apkārt. Neitrālās zonas izmantošanu regulē pašvaldību ģenerālplāni un šo teritoriju apbūves noteikumi

Sugu un biotopu aizsardzība

LR 16.03.2000 likums „Sugu un biotopu aizsardzības likums” (grozījumi 15.09.2005) regulē sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību, veicina populāciju un biotopu saglabāšanu, kā arī regulē īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību. Likums nosaka valsts pārvaldes un institūciju kompetenci, un zemes īpašnieku un pastāvīgo lietotāju pienākumus un tiesības sugu un biotopu aizsardzībā, kā arī nepieciešamību veikt sugu un biotopu monitoringu.

Ministru kabineta 14.11.2000 noteikumi Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (ar grozījumiem 20.07.2004) nosaka sugu sarakstu, kurā iekļautas apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus.

Ministru kabineta 05.12.2000 noteikumi Nr. 421 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” nosaka biotopu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi.

Ministru kabineta 30.01.2001 noteikumi Nr. 45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” definē mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību un to aizsardzības nosacījumus.

Zemkopības ministrijas 09.11.2001 instrukcija Nr. 7. “Meža biotopu, kuriem izveidojami mikroliegumi, noteikšanas metodika” nosaka metodiku, pēc kuras izvērtē biotopus mikroliegumu izveidei meža zemēs.

Ministru kabineta 13.03.2001 noteikumi Nr. 117 “Noteikumi par zaudējumu atlīdzību par īpaši aizsargājamo sugu indivīdu un biotopu iznīcināšanu vai bojāšanu” nosaka zaudējumu

atlīdzināšanas kārtību, atlīdzības lielumu un sugu sarakstu, par kuru iznīcināšanu jāatlīdzina zaudējumi.

Mežs

LR 24.02.2000 likuma “Meža likums” (grozījumi 13.03.2003) mērķis ir regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantējot vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un nosakot vienādus pienākumus.

Ministru kabineta 08.05.2001 noteikumi Nr. 189 “Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā” (grozījumi 26.02.2002.) nosaka vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā.

Ministru kabineta 09.04.2002 noteikumi Nr. 152. “Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs” nosaka galvenās cirtes un kopšanas cirtes kritērijus, kārtību mežaudzes atzīšanai par neproduktīvu, slimību inficēto vai kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību, cirsmu izveidošanas kārtību, koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.

LR 06.08.1991 likums “Par vides aizsardzību” (grozījumi 10.01.1997., 22.05.1997., 20.06.2000., 20.12.2001., 24.10.2002., 15.05.2003 un 07.04.2004.*) nosaka resursu ilgtspējīgu izmantošanu, Valsts pārvaldes institūciju un pašvaldību institūciju kompetenci vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā, Latvijas Republikas iedzīvotāju tiesības uz kvalitatīvu dzīves vidi, iedzīvotāju pienākumus vides aizsardzībā un dabas resursu izmantošanā. Likums nosaka sabiedrības tiesības saņemt informāciju par vidi un piedalīties ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanā.

Kultūras piemineklis

- Likums „par kultūras pieminekļu aizsardzību”;
- LR “Aizsargjoslu likums” 05.02.1997 nosaka aizsargjoslu ap valsts aizsargājamo kultūras pieminekli 500 metru rādiusā un saimnieciskās darbības aprobežojumus tās teritorijā.
- Ministru kabineta 26.08.2003 noteikumi Nr. 474 „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirmpirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”.
- Ministru kabineta 26.08.2003 noteikumi Nr. 473 Kārtība, kādā kultūras pieminekļi iekļaujami aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā un izslēdzami no valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksta;
- Ministru kabineta 1998.gada 29.oktobra rīkojums par Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstu.
- Ministru kabineta 15.07.2003 noteikumiem Nr.392 „Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika”.
- Kultūras piemineklis apsaimniekojams arī saskaņā ar nacionālo programmu „Kultūra 2000” apakšprogrammu „Kultūras mantojums”.

Teritoriju plānojumi, īpašums

LR 15.10.1998 likums “Teritorijas attīstības plānošanas likums” un Ministru kabineta 19.10.2004 noteikumi Nr. 883 “Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” nosaka teritorijas plānojuma izstrādes saturu un procedūru, izstrādājot Kocēnu pagasta teritorijas plānojumu un tā ietvaros nosakot teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus arī dabas lieguma „Zilaiskalns” teritorijā.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 105. pantu ikvienam ir tiesības uz īpašumu, bet īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Sabiedrības un katra indivīda intereses

* Šeit un turpmāk likumdošanas akta pieņemšanas datums Saeimā vai Ministru kabinetā. Plašāka informācija pieejama Vides ministrijas Dabas aizsardzības departamenta lapā <http://www.varam.gov.lv/vad/Latviski/Likumdosana.html>

vides (tajā skaitā dabas) aizsardzības jomā savukārt nosaka Satversmes 115. pants, saskaņā ar kuru, valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.

3. pielikums. Starptautiskās un ES saistības

Konvencijas

Konvencija par bioloģisko daudzveidību Latvijā pieņemta un apstiprināta ar LR 08.09.1995 likumu “Par 1992. gada 5. jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību”. Šīs konvencijas uzdevumi ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšana un dzīvās dabas ilgtspējīga izmantošana.

Orhūsas konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar LR 18.04.2002 likumu “Par 1998. gada 25. jūnija Orhūsas konvenciju par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem”. Konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

Bernes konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar LR 17.12.1996 likumu “Par 1979. gada Bernes Konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu”. Konvencijas mērķi ir aizsargāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, un veicināt šādu sadarbību. Īpašs uzsvars likts uz apdraudētajām un izzūdošajām sugām, tai skaitā apdraudētajām un izzūdošajām migrējošajām sugām.

Bonnas konvencija Latvijā pieņemta un apstiprināta ar LR 11.03.1999 likumu “Par 1979. gada Bonnas Konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību”. Puses atzīst migrējošo sugu saglabāšanas nozīmīgumu un šim mērķim lietojamo pasākumu saskaņošanu starp areāla valstīm, un, kur tas iespējams un ir mērķtiecīgi, sevišķu uzmanību veltot tām migrējošām sugām, kuru aizsardzības statuss ir nelabvēlīgs, kā arī veicot pasākumus, kas nepieciešami šādu sugu vai to dzīves vides saglabāšanai.

ES direktīvas

Eiropas Savienības direktīva “Par savvaļas putnu aizsardzību” (79/409/EEC). Direktīvas mērķis ir veicināt putnu sugu populāciju saglabāšanos un atjaunošanos dalībvalstīs.

Eiropas Savienības direktīva “Par sugu un biotopu aizsardzību” (92/43/EEC). Direktīvas mērķis ir veicināt bioloģiskās daudzveidības saglabāšanos, veicot dabisko biotopu, faunas un floras aizsardzību. Direktīvas paredz, ka katrai dalībvalstij ir jāizveido aizsargājamo dabas teritoriju tīkls (NATURA 2000), kas nodrošinātu direktīvu pielikumos minēto sugu un biotopu adekvātu aizsardzību.

4. pielikums. Dabas lieguma „Zilaiskalns” robežu shēma

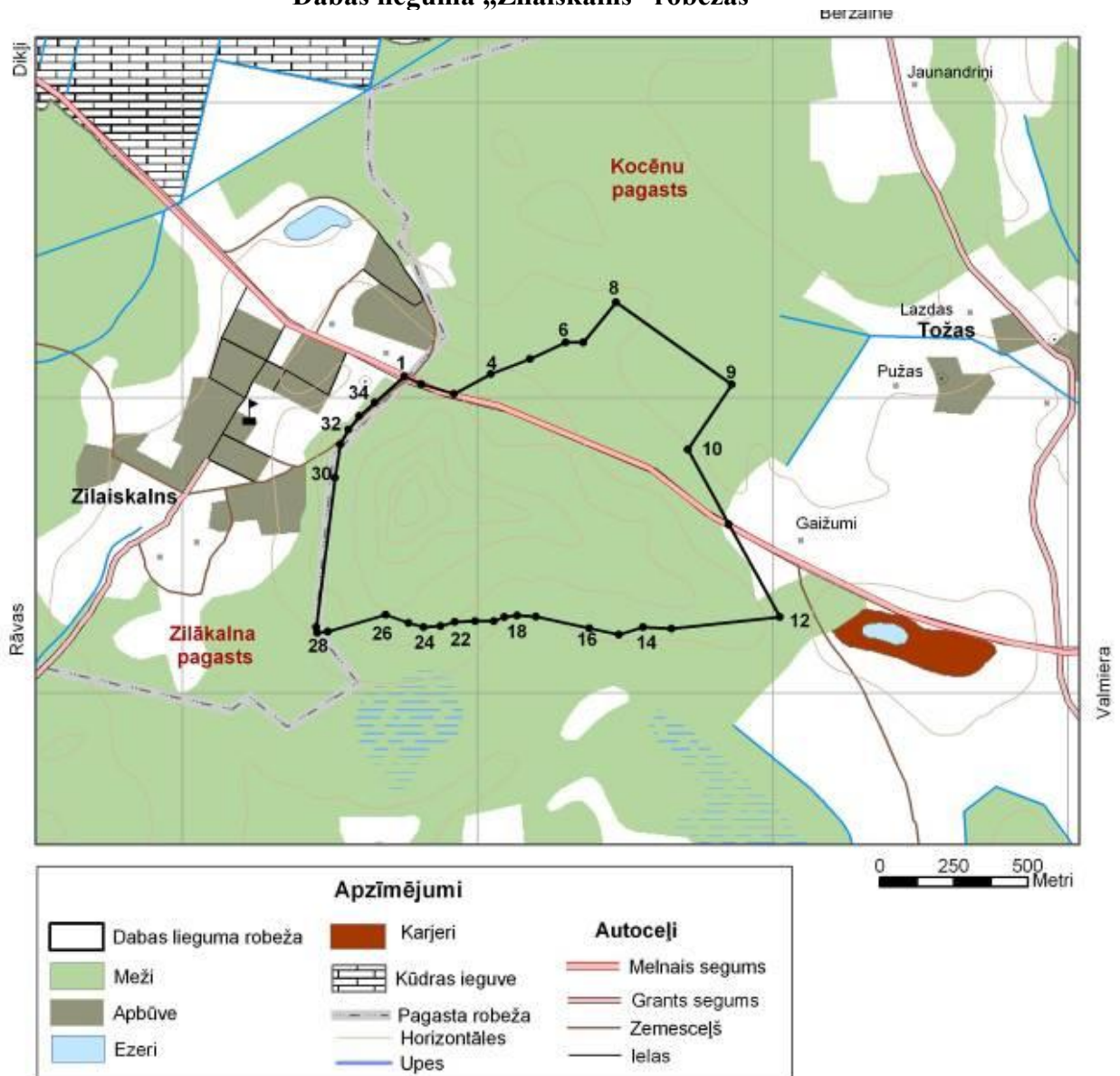
Zilaiskalns Valmieras rajons Kocēnu pagasts

291.pielikums

Ministru kabineta

1999.gada 15.jūnija noteikumiem Nr.212 „Noteikumi par dabas liegumiem”

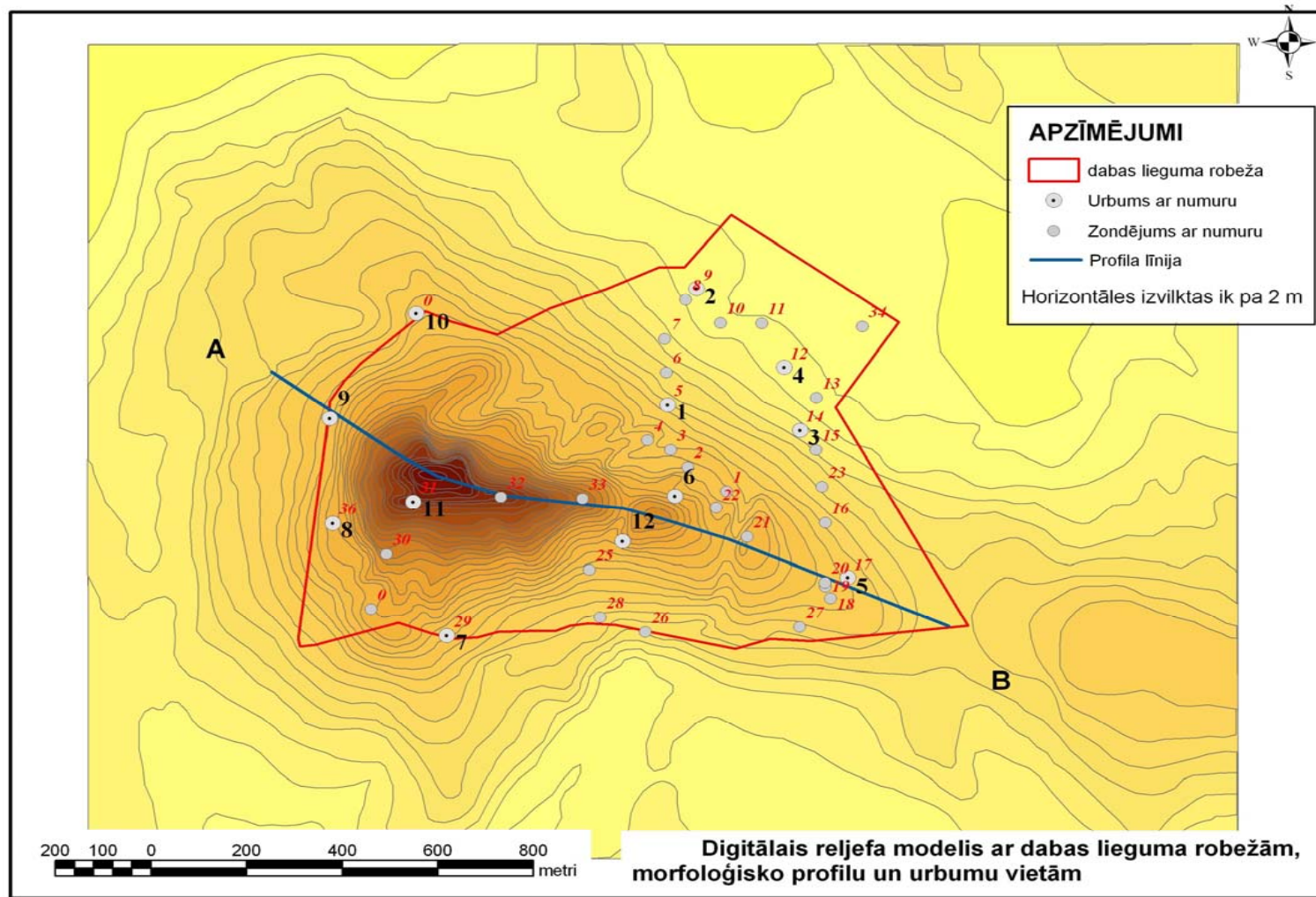
Dabas lieguma „Zilaiskalns” robežas

5. pielikums. Dabas lieguma “Zilaiskalns” robežpunktu koordinātas

Nr. P.k.	Robežpunkts	X koordināta	Y koordināta
1.	1	572753	380072
2.	2	572811	380046
3.	3	572921	380012
4.	4	573046	380080
5.	5	573179	380131
6.	6	573299	380186
7.	7	573359	380186
8.	8	573469	380323
9.	9	573861	380044
10.	10	573713	379824
11.	11	573851	379571
12.	12	574023	379257
13.	13	573657	379217
14.	14	573560	379223
15.	15	573479	379197
16.	16	573378	379219
17.	17	573198	379259
18.	18	573135	379263
19.	19	573092	379257
20.	20	573056	379243
21.	21	572993	379243
22.	22	572923	379241
23.	23	572876	379227
24.	24	572819	379223
25.	25	572767	379237
26.	26	572690	379265
27.	27	572494	379207
28.	28	572459	379203
29.	29	572455	379223
30.	30	572518	379729
31.	31	572536	379840
32.	32	572563	379892
33.	33	572601	379937
34.	34	572652	379983"

6. pielikums. Ģeomorfoloģijas veikto urbumu un zondējumu punkti

7. pielikums. Paraugu urbumu raksturojums

URBUMU APRAKSTI

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
1.	72,4	0 – 0,4	Pelēkdzeltena granšaina dažādgraudaina smilts
		0,4 – 0,8	Smilts vidējgraudaina
		0,8 – 1,5	Brūngana morēnas mālsmilts, pakāpeniski pāriet smilšmālā, ar granti un oļiem
		1,5 – 4,6	Dažādgraudaina smilts

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
2.	62,6	0 – 0,4	Pelēkdzeltena vidējgraudaina smilts
		0,4 – 1,2	Smilts vidējgraudaina smilts, putekļaina
		1,2 – 4,2	Dažādgraudaina smilts, ar atsevišķiem grants graudiem

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
3.	64,4	0 – 0,4	Pelēkdzeltena granšaina dažādgraudaina smilts
		0,4 – 1,1	Smilts vidējgraudaina, ar grants graudiņiem
		1,1 – 1,4	Brūngana morēnas mālsmilts, pēc 20 cm pāriet smilšmālā, ar granti un oļiem
		1,4 – 4,9	Dažādgraudaina smilts, ar grants graudiņiem

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
4.	60,3	0 – 0,3	Dzeltena dažādgraudaina smilts
		0,3 – 0,33	Brūngans smilšains oršteina slānis
		0,33 – 1,2	Vidējgraudaina smilts
		1,2 – 1,8	Brūngana morēnas mālsmilts, pāriet smilšmālā, no 0,9 m paliek mitra
		1,8 – 4,7	Dažādgraudaina smilts, pelēkdzeltena

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
5.	60,3	0 – 0,9	Vidējgraudaina smilts
		0,9 – 1,9	Dažādgraudaina smilts
		1,9 – 2,7	Smalka grants ar oļiņiem
		2,7 – 3,8	Dažādgraudaina smilts
		3,8 – 4,4	Vidējgraudaina smilts ar grants graudiem

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
6.	60,3	0 – 0,8	Vidējgraudaina smilts
		0,8 – 4,9	Dažādgraudaina smilts, ar atsevišķiem grants graudiem

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
7.	60,3	0 – 0,5	Rupjgraudaina smilts ar oļiņiem
		0,5 – 1,9	Grants ar oļiem un akmeņiem
		1,9 – 2,8	Rupjgraudaina smilts ar oļiņiem
		2,8 – 4,8	Grants ar oļiem, ar rupjas grants starpkārtām ~ 5 -7 cm biezumā

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
8.	86,0	0 – 5,6	Smilts smalkgraudaina un putekļaina

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
9.	81,0	0 – 1,4	Smilts putekļaina, mālaina
		1,4 – 4,8	Brūngana morēnas mālsmilts, pakāpeniski pāriet smilšmālā, ar granti un oļiem

Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
10.	78,5	0 – 0,4	Sabērums, granšaina smilts
		0,4 – 1,2	Smilts putekļaina, ar atsevišķiem oļiem
		1,2 – 2,3	Brūngana morēnas mālsmilts, pakāpeniski pāriet smilšmālā, ar granti un oļiem
		2,3 – 5,2	Smilts smalkgraudaina un putekļaina

Nr.	Abs. augst.	Intervāls	Materiāls
11.	117,3	0 – 0,5	Rupjgraudaina smilts ar granti un oļiem
		0,5 – 3,9	Grants ar oļiem un laukakmeņiem

Nr.	Abs. augst.	Intervāls	Materiāls
12.	88,6	0 – 0,9	Dažādgraudaina smilts
		0,9 – 2,2	Dažādgraudaina smilts
		1,9 – 2,7	Smalka grants ar oļiņiem
		2,7 – 3,8	Dažādgraudaina smilts
		3,8 – 4,4	Vidējgraudaina smilts ar grants graudiem

Dabas lieguma „Zilaiskalns” urbumu koordinātas

Urbuma Nr.	X (←→; m)	Y (↑↓; m)
1.	573321	6379830
2.	573388	6380131
3.	573630	6379763
4.	573594	6379927
5.	573742	6379382
6.	573338	6379592
7.	572804	6379231
8.	572536	6379522
9.	572530	6379795
10.	572732	6380066
11.	572725	6379577
12.	573215	6379475

8. pielikums. Pētījuma zondējumu apraksti

Zond. Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
1.	80,1	0,0 - 0,15	Podzolēta augsne
		0,15 - 0,70	Smilts smalkgraudaina tumši dzeltena
		0,70 - 1,30	Smilts smalkgraudaina, pelēkdzeltena
2.	81,2	0,0 - 0,15	Podzolēta augsne
		0,15 - 0,60	Smilts smalkgraudaina tumši dzeltena
		0,60 - 1,30	Smilts smalkgraudaina, pelēkdzeltena
3.	78,1	0,0 - 0,12	Podzolēta augsne
		0,12 - 1,30	Smilts smalkgraudaina, pelēkdzeltena
4.	80,3	0,0 - 0,60	Smilts dzeltenpelēka smalkgraudaina un vidējgraudaina
		0,60 - 0,80	Smilts smalkgraudaina un vidējgraudaina ar atsevišķiem olīšiem, tālāk akmeņi
5.	72,4	0,0 - 0,40	Granšaina pelēkdzeltena dažādgraudaina smilts
		0,40 - 0,80	Smilts vidējgraudaina
		0,80 - 1,30	Brūngana morēnas mālsmilts, pakāpeniski pamazām pāriet smilšmālā, brūngana ar granti un oļiem
6.	68,4	0,0 - 0,15	Podzolēta augsne
		0,15 - 0,75	Smilts smalkgraudaina un vidējgraudaina ar atsevišķiem olīšiem, tālāk akmeņi
7.	63,1	0,0 - 0,20	Podzolēta augsne
		0,20 - 1,25	Smilts smalkgraudaina un vidējgraudaina
		1,25 - 1,30	Brūngana morēnas mālsmilts, ar granti un oļiem
8.	61,8	0,0 - 0,20	Podzolēta augsne
		0,20 - 1,30	Smilts smalkgraudaina un vidējgraudaina
9.	62,6	0,0 - 0,40	Smilts pelēkdzeltena vidējgraudaina
		0,40 - 1,20	Smilts vidējgraudaina smilts, putekļaina
10.	61,3	0,0 - 0,15	Pelēka, kūdraina augsne
		0,15 - 0,30	Smilts pelēkdzeltena vidējgraudaina
		0,30 - 0,32	Oršteina slānis
		0,32 - 1,20	Smilts pelēkdzeltena vidējgraudaina
		1,20 - 1,25	Smilts pelēkdzeltena vidējgraudaina, mitra

Zond. Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
		1,25 - 1,30	Brūngana morēnas mālsmilts, ar granti un oļiem
11.	60,6	0,0 - 0,15	Pelēka, kūdraina augsne
		0,15 - 0,35	Smilts vidējgraudaina, tumši dzeltena
		0,35 - 0,38	Oršteina slānis
		0,38 - 1,30	Smilts pelēkdzeltena smalkgraudaina un vidējgraudaina, no 1,00 m mitra
12.	60,3	0,0 - 0,30	Smilts, dzeltena dažādgraudaina
		0,30 - 0,33	Brūngans smilšains oršteina slānis
		0,33 - 1,20	Smilts vidējgraudaina
		1,20 - 1,30	Morēnas mālsmilts, brūngana, pāriet smilšmālā, no 0,9 m viss mitrs
13.	61,5	0,0 - 0,15	Smilts augsne
		0,15 - 0,55	Smilts smalkgraudaina, dzeltena
		0,55 - 1,20	Smilts smalkgraudaina, pelēka
		1,20 - 1,25	Grants ar mālu un oļiem
		1,25 - 1,30	Morēnas mālsmilts, brūngana
14.	64,4	0,0 - 0,40	Smilts, granšaina pelēkdzeltena dažādgraudaina
		0,40 - 1,10	Smilts vidējgraudaina, ar grants graudiņiem
		1,10 - 1,30	Morēnas mālsmilts, pēc 20 cm pāriet smilšmālā, brūngana ar granti un oļiem
15.	65,8	0,0 - 0,80	Smilts vidējgraudaina, ar grants graudiņiem
		0,80 - 1,20	Morēnas mālsmilts, pēc 20 cm pāriet smilšmālā, brūngana ar granti un oļiem
16.	73,5	0,0 - 0,30	Smilts smalkgraudaina, dzeltena
		0,30 - 0,78	Smilts smalkgraudaina, dzeltenpelēka
		0,78 - 1,30	Smilts smalkgraudaina, pelēka, labi šķīrota
17.	75,8	0,0 - 0,90	Vidējgraudaina smilts
		0,90 - 1,30	Dažādgraudaina smilts
18.	77,0	0,0 - 1,00	Dažādgraudaina smilts
19.	77,2	0,0 - 1,00	Dažādgraudaina smilts
20.	77,5	0,0 - 1,00	Dažādgraudaina smilts
		1,00 - 1,10	Smilts ar granti un oļiem
21.	85,0	0,0 - 0,60	Smilts smalkgraudaina, dzeltenpelēka
		0,70 - 0,70	Smilts smalkgraudaina, pelēka

Dabas lieguma „Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāns

Zond. Nr.	Abs. augst.	Intervāls (m)	Materiāls
		0,70 - 0,80	Grants un oļi
22.	83,4	0,0 - 1,00	Dažādgraudaina smilts
23.	69,8	0,0 - 0,30	Smilts smalkgraudaina, dzeltena
		0,30 - 0,85	Smilts smalkgraudaina, dzeltenpelēka
		0,85 - 1,30	Smilts smalkgraudaina, pelēka, labi šķīrota
24.	88,2	0,0 - 0,30	Smilšaina augsne
		0,30 - 1,20	Smilts smalkgraudaina
		1,20 - 1,30	Smilts smalkgraudaina, putekļaina, pelēka
25.	80,0	0,0 - 0,20	Smilšaina augsne
		0,20 - 1,20	Smilts smalkgraudaina, putekļaina, pelēka
26.	68,2	0,0 - 0,40	Smilts, granšaina
		0,40 - 1,20	Smilts un grants
27.	73,0	0,0 - 0,30	Smilts, granšaina
		0,30 - 1,00	Grants
28.	71,8	0,0 - 0,90	Grants, ar oļiem
29.	80,5	0,0 - 0,90	Grants, ar oļiem
		0,90 - 1,10	Morēnas mālsmilts, brūna ar granti un oļiem
30.	99,0	0,0 - 0,30	Smilšaina augsne
		0,30 - 0,80	Smilts putekļaina
		0,80 - 1,30	Smilts dažādgraudaina
31.	119	0,0 - 0,70	Grants, ar oļiem
32.	117,5	0,0 - 0,85	Grants, ar oļiem, akmeņiem
33.	103,0	0,0 - 0,75	Grants, ar oļiem, akmeņiem
34.	69,0	0,0 - 0,15	Kūdraina augsne
		0,15 - 1,20	Zāļu purva kūdra, no 0,6 m ūdens
35.	81,0	0,0 - 1,30	Smilts, putekļaina, mālaina
36.	86,0	0,0 - 1,30	Smilts smalkgraudaina un putekļaina

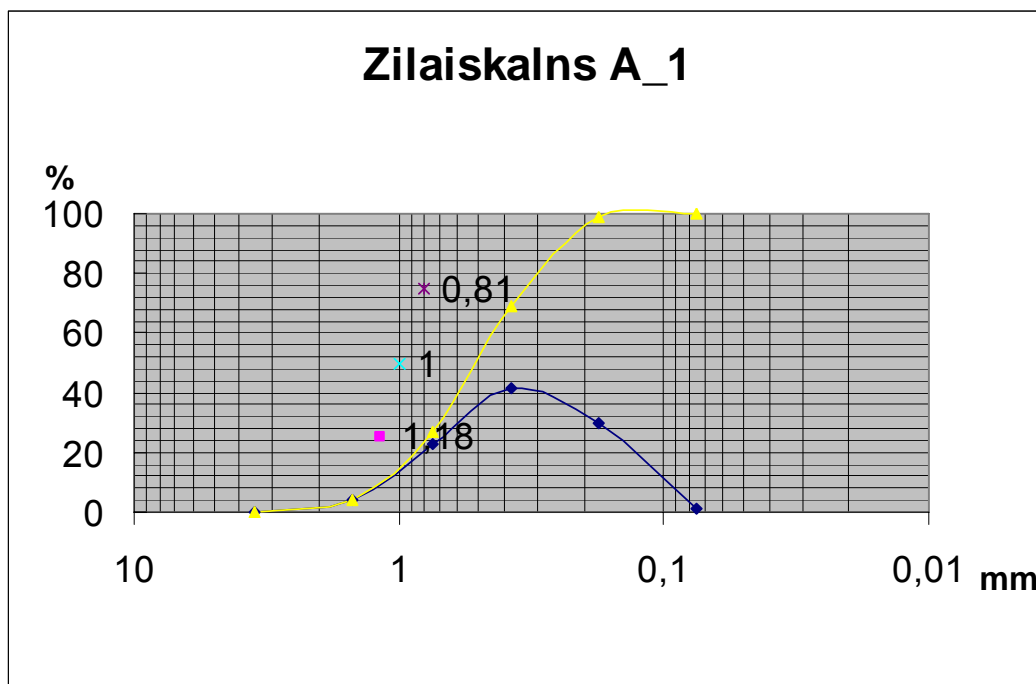
9. pielikums. Urbumu paraugi

Parauga nosaukums: Zilaiskalns A_1

Paraugs noņemts: Zilākalna 6. urbumā, 4,5 m dziļumā

Trauka masa, g: 13

Frakcija, mm	Frakcijas vid., mm	Trauka masa, g	Masa ar trauku, g	Masa bez trauka, g	Masa, %	Masa kumul. līknei, %
>2	3,5	13	13,1	0,1	0,067613	0,067613
2-1	1,5	13	19,27	6,27	4,239351	4,306964
1-0,5	0,75	13	46,72	33,72	22,79919	27,10615
0,5-0,25	0,375	13	74,56	61,56	41,62272	68,72887
0,25-0,1	0,175	13	57,49	44,49	30,08114	98,81001
<0,1	0,075	13	14,76	1,76	1,189993	100

Dažādgraudainas smilts granulometriskais sastāvs: Zilaiskalns A-1 = 6. urbumā 4,5 m dziļumā (L. Kalniņa, 2005).

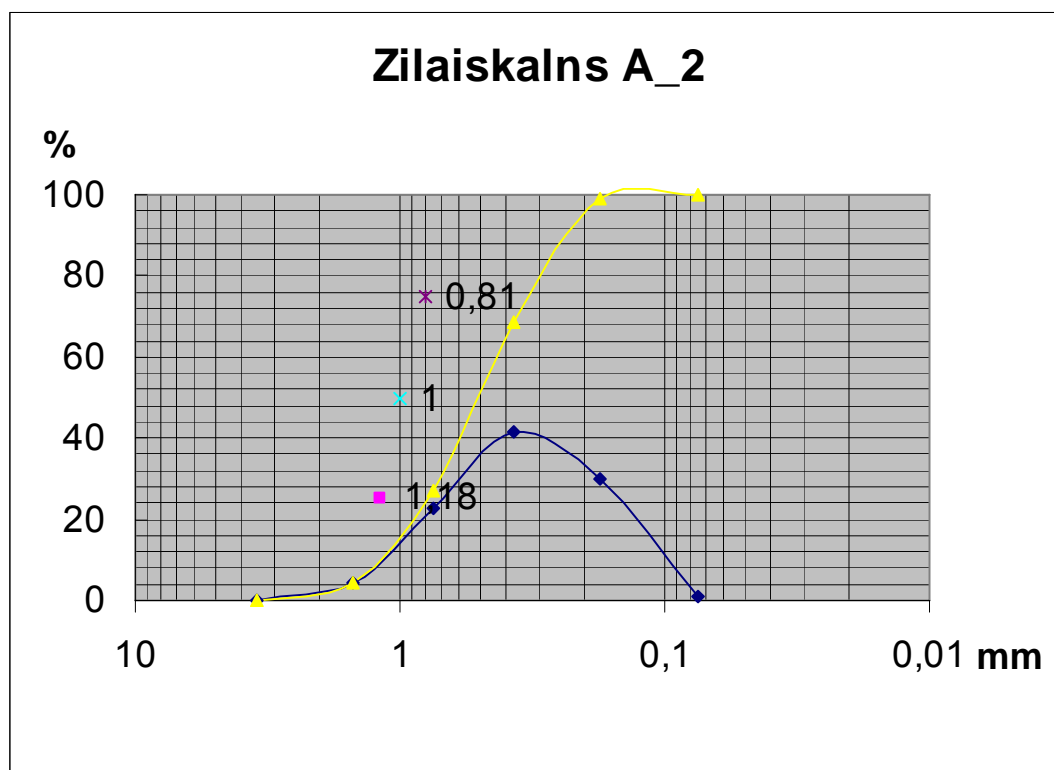
10. pielikums. Pētījuma paraugs

Parauga nosaukums: Zilaiskalns A_2

Paraugs noņemts: Zilākalna 3. urbumā, 3,5 m dziļumā

Trauka masa, g: 13

Frakcija, mm	Frakcijas vid., mm	Trauka masa, g	Masa ar trauku, g	Masa bez trauka, g	Masa, %	Masa kumul. līknei, %
>2	3,5	13	13,9	0,9	7,103394	7,103394
2-1	1,5	13	15,02	2,02	15,94317	23,04657
1-0,5	0,75	13	17,9	4,9	38,67403	61,7206
0,5-0,25	0,375	13	17,3	4,3	33,93844	95,65904
0,25-0,1	0,175	13	13,16	0,16	1,262826	96,92186
<0,1	0,075	13	13,39	0,39	3,078137	100

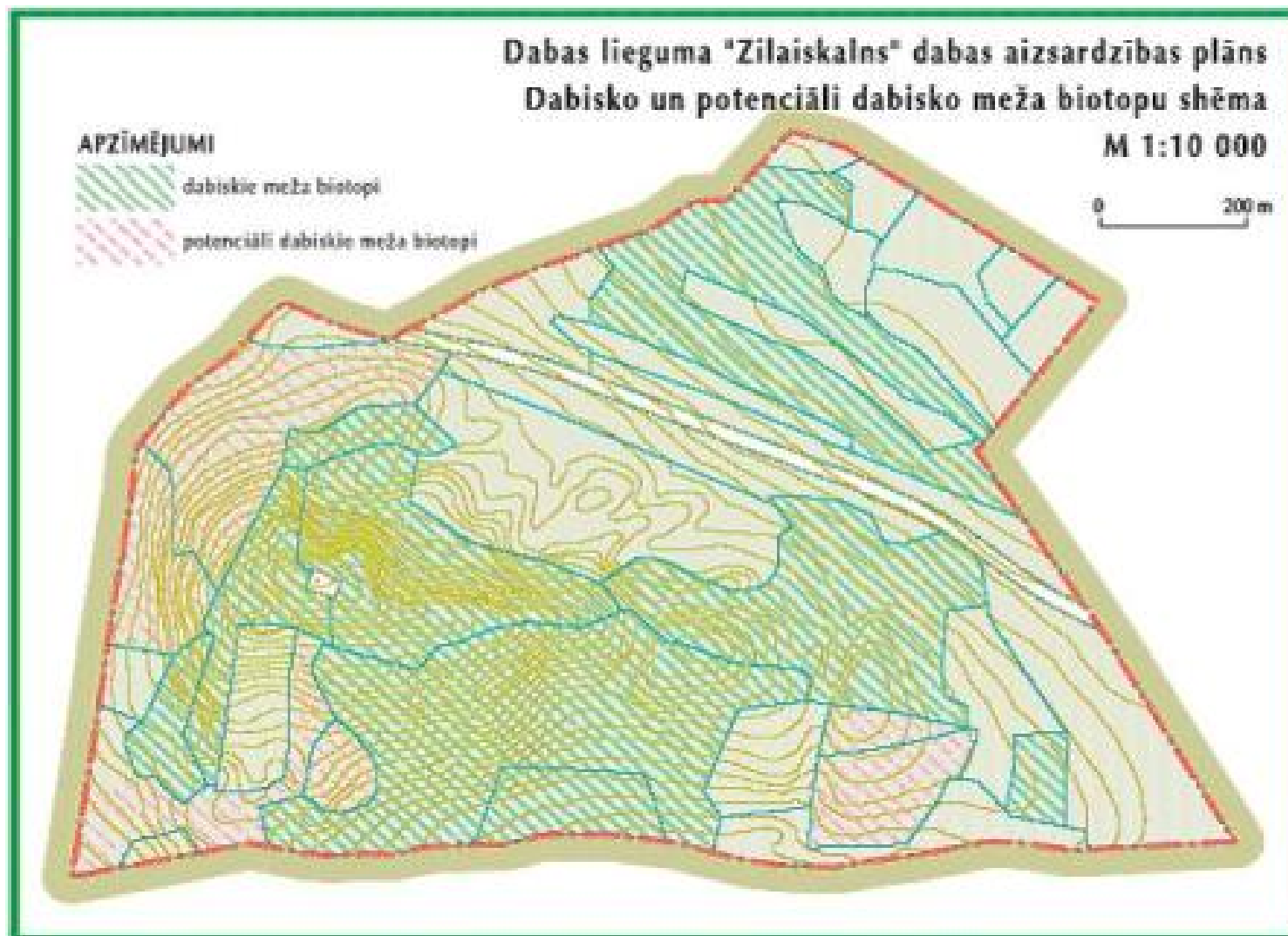

Dažādgraudainas smiltis granulometriskais sastāvs: Zilaiskalns A-2 = 3. urbumā 3,5 m dziļumā (L. Kalniņa, 2005).

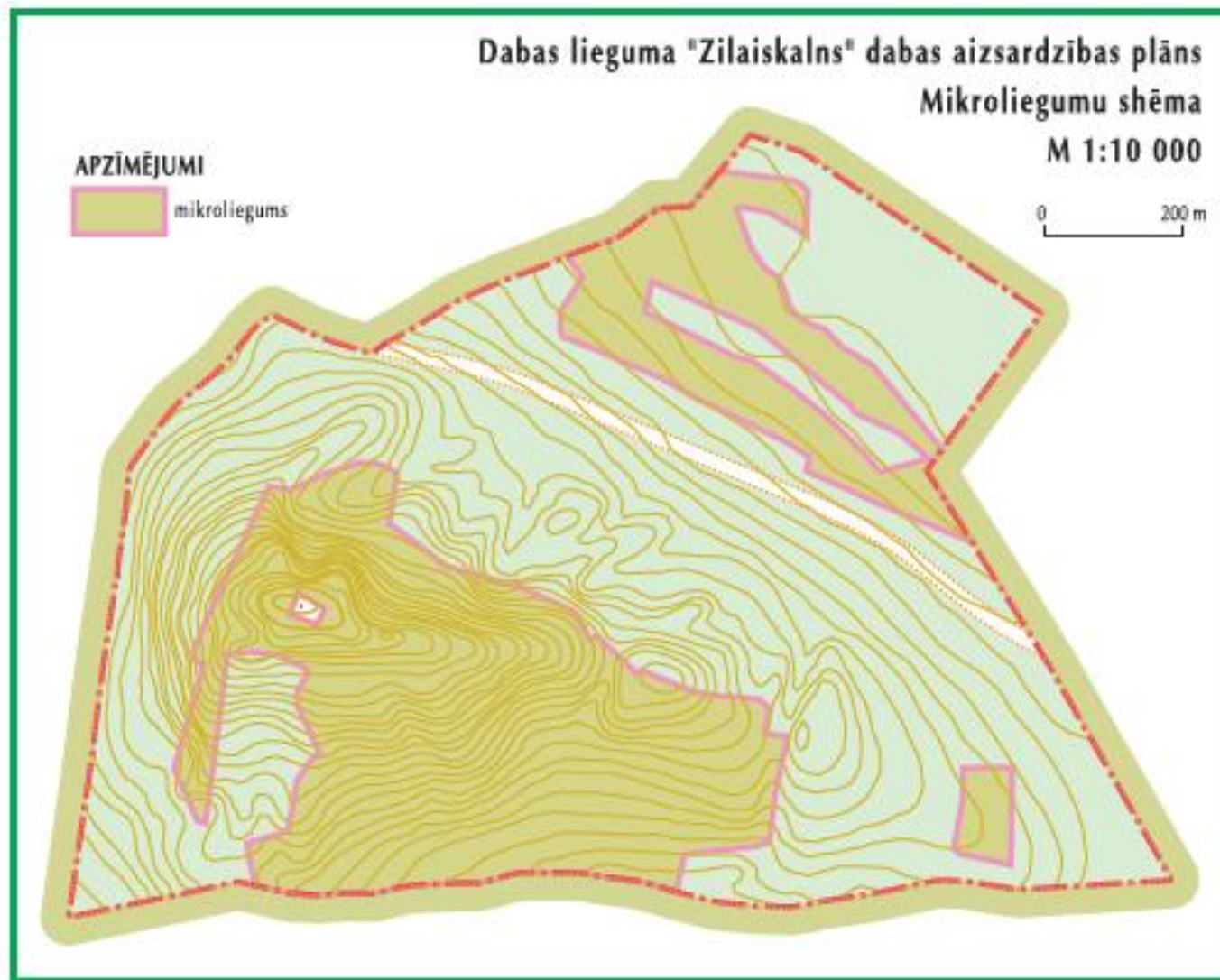
11. pielikums. Dabas lieguma „Zilaiskalns” zondējumu koordinātas

Zondējuma Nr.	X (↔; m)	Y (↑; m)
1.	573459	6379605
2.	573368	6379669
3.	573328	6379713
4.	573273	6379738
5.	573321	6379830
6.	573318	6379914
7.	573314	6380001
8.	573363	6380102
9.	573389	6380129
10.	573445	6380042
11.	573541	6380041
12.	573594	6379925
13.	573669	6379849
14.	573630	6379763
15.	573668	6379713
16.	573690	6379524
17.	573742	6379378
18.	573702	6379328
19.	573690	6379359
20.	573689	6379369
21.	573507	6379487
22.	573434	6379563
23.	573682	6379617
24.	573217	6379474
25.	573138	6379402
26.	573268	6379241
27.	573630	6379254
28.	573163	6379279
29.	572805	6379231
30.	572663,	6379442
31.	572726	6379578
32.	572930	6379590
33.	573121	6379586
34.	573777	6380032
35.	572531	6379793
36.	572536	6379522

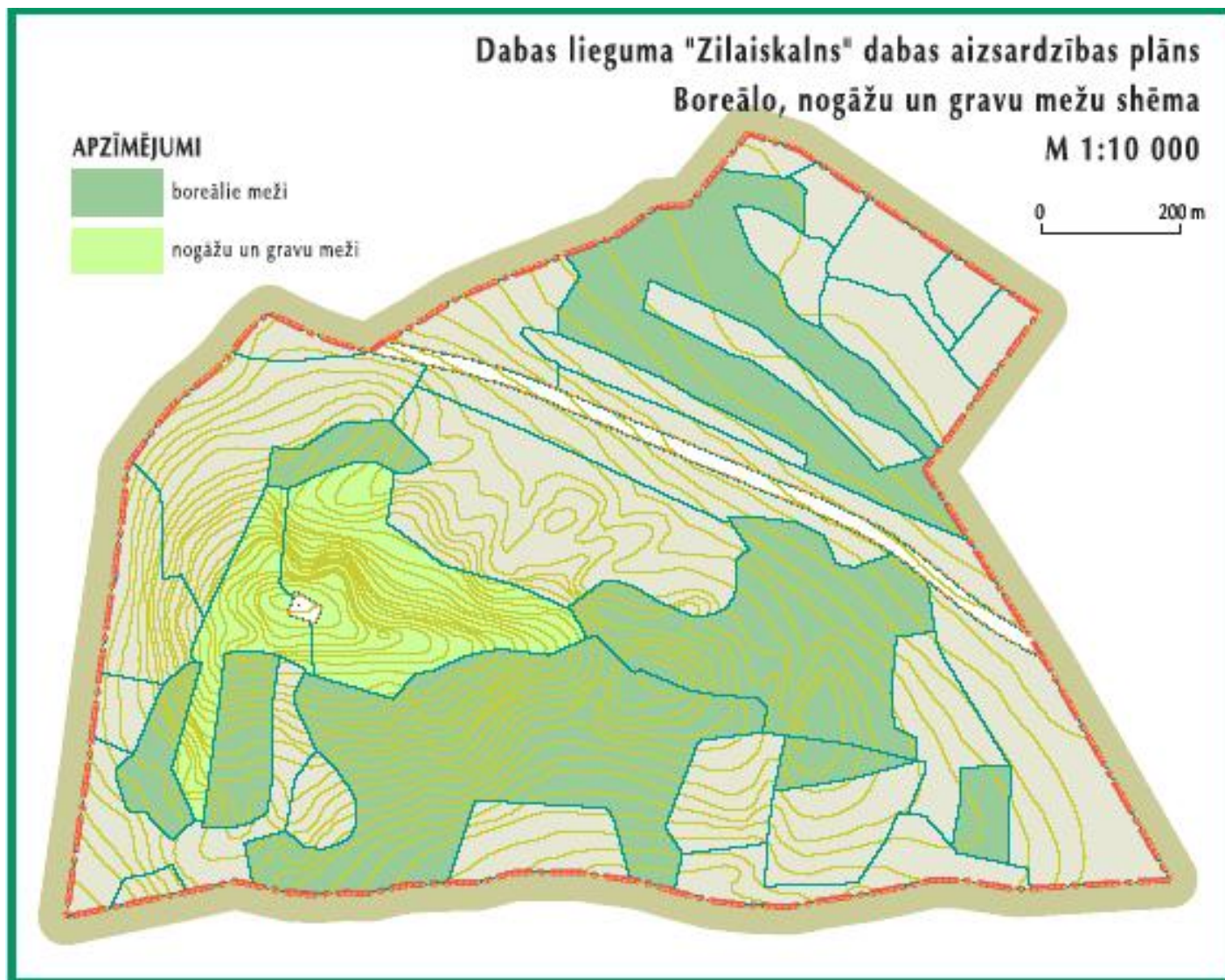
12. pielikums. DMB un (P)DMB shēma

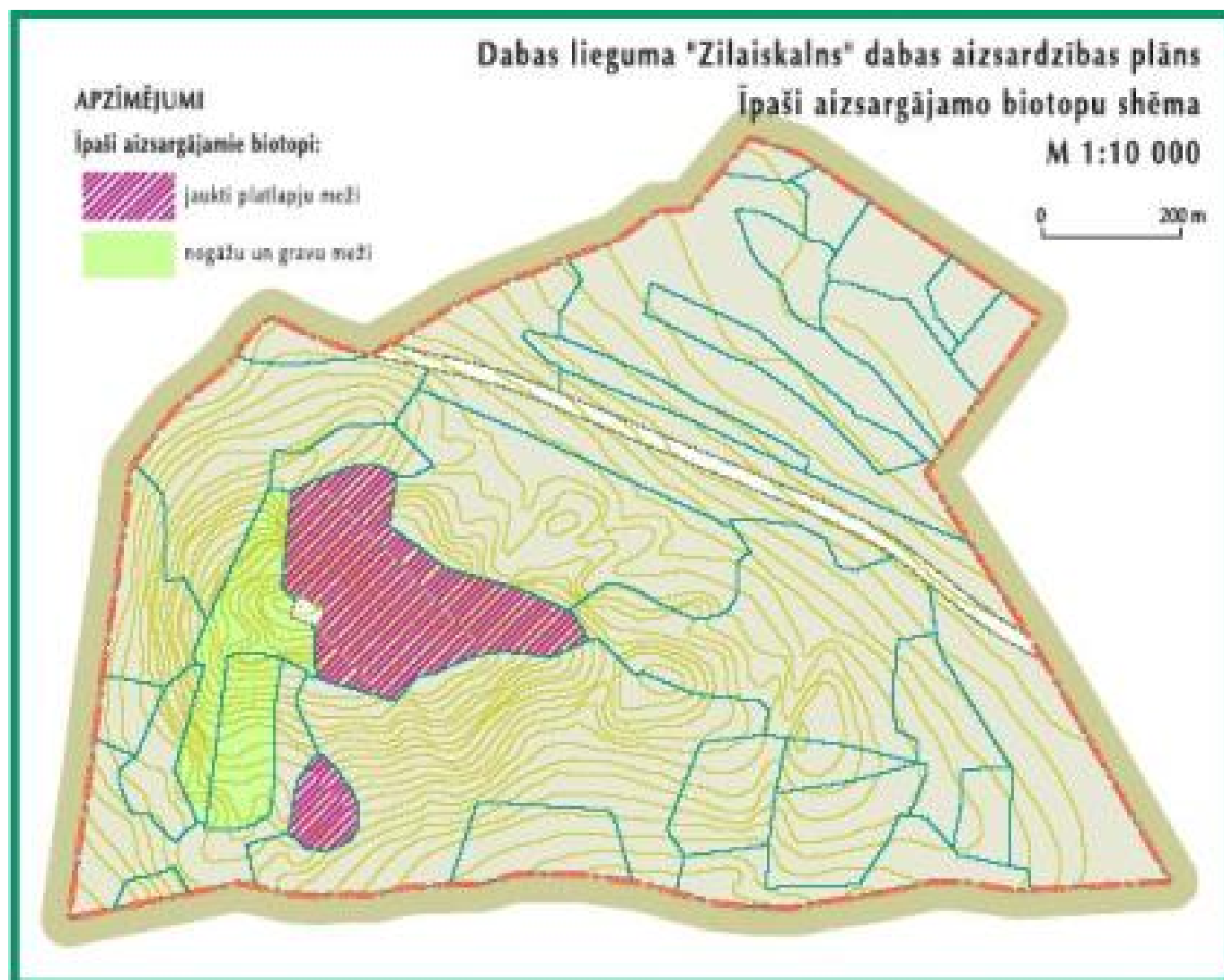
13. pielikums. Mikroliegumi

14. pielikums. ES aizsargājāmie biotopi

15. pielikums. Latvijas īpaši aizsargājамie meži

16. pielikums. NATURA 2000 teritorijas dati

Latvijas NATURA 2000 teritorija

Teritorijas kods	Teritorijas nosaukums	Kategorija	Pagasti	ATK kods	No kura gada aizsardzībā	Tiesību akts, kas nosaka aizsardzību
5363	Zilaiskalns	Dabas liegums	Kocēnu pagasts	96648	2004	08.04.2004 Noteikumi Nr.266"Grozīj. MK Not.Nr.212" (LR MK, 2004 g.)

Nosaukums:	Zilaiskalns
Kods:	5363
Platība (Ha):	118,0
Aizsardzībā kopš:	2004
Kategorija:	Dabas liegums
Starptautiskā vērtība:	Natura 2000
Lēmums:	LR MK / 08.04.2004 Noteikumi Nr.266 "Grozījumi MK Noteikumi Nr.212"
Dabas aizsardzības plāns:	Nav plāna
Individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi:	Nav

Izpētes dati

Abinieki	Dati nav atrasti
Augi	+
Bezmugurkaulnieki	Dati nav atrasti
Ķērpji	+
Putni	Dati nav atrasti
Rāpuļi	Dati nav atrasti
Sēnes	Dati nav atrasti
Sūnas	Dati nav atrasti
Zīdītāji	Dati nav atrasti
Zivis	Dati nav atrasti
Zonas	Dati nav atrasti

Kultūrvēsturiskās vērtības	Dati nav atrasti
Ģeoloģiskās un ģeomorfoloģiskās vērtības	Dati nav atrasti
Ainaviskās vērtības	Dati nav atrasti
Zinātniskie pētījumi	2001.-2003. gados Emerald/Natura 2000 projekta ietvaros teritorijā veikta sugu un biotopu inventarizācija.
Biotopi	+
Izveidošanas kritēriji	Teritorija divu prioritāru Eiropas nozīmes meža biotopu - nogāžu un gravu mežu (9180*) un boreālo mežu (9010*) saglabāšanā. Lielākā daļa nogabalu ir dabisko mežu biotopi. Teritorija atrodas Burtnieku drumlinu lauka R malā. Nogāzēs ozolu, apšu un jaukti meži, perifērijā priežu sausieņu un jaukti meži. Zilaiskalns ir augstākais punkts Vidzemes ZR daļā (126,7 m v.j.l.). Sena kulta vieta.
Monitoringa programmas	Dati nav atrasti
Apdraudošie faktori un ietekmes	Biotopus negatīvi ietekmējoši faktori netika konstatēti.. Vietām piesārņots ar sadzīves atkritumiem. Labiekārtojot teritoriju, jā saglabā dabas vērtības. Taku ierīkošana nedrīkst veicināt eroziju nogāzēs.
Robežu apraksts	Teritorijas shēmu un robežpunktu koordinātas skat. pēc adreses: http://www.likumi.lv/doc.php?id=87492
Mežniecības	Valmieras
Centra koordinātas	

17. pielikums. Aizsargājamās sugas

Izmantotie saīsinājumi, aprakstot aizsargājamās sugas

Saīsinājums	Atšifrējums
SG	Sarkanās Grāmatas katalogs
ES	Eiropas Savienības direktīvas
BK	Bernes konvencija
ĪAS	Īpaši aizsargājama suga
MIK	Dibināmi mikroliegumi

Augi

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG	ES	BK	ĪAS	MIK	Citas konvencijas
Melnā dedestiņa	Lathyrus niger (L.) Bernh.	3			+	+	
Īssetas nekera (sūnu sugas)	Neckera pennata Latv. samērā reta, 8-12 atradnes						
Doblapu leženeja (sūnu sugas)	Lejeunea cavifolia Latv. samērā reta, 8-12 atradnes 2001.g. 30.janv. noteik. Nr.45						
Tievā gludlape (sūnu sugas)	Homalia trichomanoides samērā parasta, indikatorsuga						

Biotopi

Latviskais nosaukums	Natura2000 Nosaukums	Natura2000 kods	Prioritāte	Latvijas īpaši aizsargājamais biotops
Ozolu, liepu, kļavu un gobu meži gravās un upju ieleju nogāzēs, kuru slīpums pārsniedz 45 gr. leņķi	Nogāžu un gravu meži	9180	Ir	Jā
priežu sausieņu un jaukti meži	Boreālie meži	9010	Ir	

18. pielikums. Uzraudzības grupa

Uzraudzības grupas sastāvs

Gatavojoties informatīvajai sanāksmei

Lai nodrošinātu dabas lieguma „Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāna izstrādi atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas 2002. gada 4. jūlija rīkojumam Nr. 120 “Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai”, nepieciešams izveidot projekta uzraudzības grupu.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes Uzraudzības grupā būtu jābūt sekojošu institūciju pārstāvjiem (tiem arī tiek sūtīts uzaicinājums uz pirmo informatīvo sanākumi 11.02.2004 plkst.15.00 Kocēnu pagasta padomes telpās):

Instiitūcija	Kontaktinformācija
1. Dabas aizsardzības pārvalde Sugu un biotopu daļa, Laura Nosova	Eksporta iela 5, Rīga
2. Kocēnu pagasta padome, priekšsēdētājs Vilnis Burcevs;	Alejas iela 8, Kocēni, Valmieras rajons LV – 4220; 4207690
3. Kocēnu pagasta padome, projektu koordinators Armīns Senkāns	9361385; Alejas iela 8, Kocēni, Valmieras rajons LV – 4220;
4. Valmieras reģionālā vides pārvalde	L. Paegles 13, Valmiera LV-4201
5. Valmieras virsmežniecība	Valmiera, Lilijas iela 4, LV-4201; fax 4233020, tālr.: 42-33020; e-pasts: vm@valmiera.vmd.gov.lv
6. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, Aldis Liepiņš	Rīgas ielā 10a, Salacgrīva, LV-4033; Tālr. 4071408; fakss 4071407, biosfera@biosfera.lv
7. VAS “Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība	“Gaujas”, Kocēnu pagasts, Valmieras raj., LV 4220
8. Valmieras rajona kultūras pieminekļu valsts inspektors Jānis Kalnačs	pirmdienās 10 00- 14 00; tālrunis šajā laikā 4222473.
9. Valmieras rajona padomes Attīstības un plānošanas departaments, Ginta Zariņa	Lāčplēša 2, Valmiera LV-4201, Tel. 6435553, 4207164
10. Jānis Neibergs, zintnieks (Totis)	9109994; totis@tvnet.lv būs arī mājas lapa www.svetvietas.lv aizsūtīts uz epastu, pa pastu nevajag.
11. Aija Batusova	Zemes īpašniece 4229805, 6045478, meža īpašums atrodas pie dabas lieguma Baložu iela 22-2, Valmiera, LV 4200
12. Iveta Cihane	8791363, Kalna iela 4 – 17, Rubene, Kocēnu pagasts, Valmieras raj., LV 4227
13. Atis Puriņš	9140226, Stacijas iela 10 – 71, Valmiera, LV 4201
14. Gaišpuite Ilze, “gaišumi”	657740

19. pielikums. Informatīvās sanāksmes protokols

Informatīvā sanāksme

PROTOKOLS

Kocēni

11.02.2005.

Sanāksmes tēma: Informatīvā sabiedriskā apspriešana par dabas lieguma "Zilaiskalns" dabas aizsardzības plāna izstrādi un tā uzraudzības grupas izveidi.

Sākums: 15.00
Vada: Līga Ozoliņa, "Grupa 93"
Piedalās: Marita Nikmane, "Grupa 93"
Sandra Ikauniece, meža ekoloģe
Laura Nosova, DAP;
Uzaicināto valsts institūciju pārstāvji;
Kocēnu pagasta iedzīvotāji;
(Kopā 35 dalībnieki; pielikumā dalībnieku saraksts).

Protokolē: Marika Balode, "Grupa 93"

1. *Līga Ozoliņa* klātesošos iepazīstina ar dabas lieguma "Zilaiskalns" dabas aizsardzības plāna izstrādes mērķiem, procesu un plānotajām aktivitātēm.

2. *Sandra Ikauniece* pastāsta klātesošajiem par dabas liegumā esošajām vērtībām – biotopiem, aizsargājamām sūnu, ķērpju sugām. Īpaši aizsargājamām sugām dabas lieguma teritorijā izveidoti trīs mikroliegumi.

3. *Laila Šestakovska – VAS "Latvijas valsts meži", Rietumvidzemes mežsaimniecības Vides aizsardzības speciāliste*

Saskaņā ar VAS "Latvijas valsts meži" stratēģiju, dabas liegums "Zilaiskalns" varētu tikt veidots nākotnē kā viena no sabiedrībai nozīmīgām vietām, saglabājot esošos lapkoku, priežu sausieņu mežus Zilā kalna nogāzēs.

4. *Vilnis Burcevs*, Kocēnu pagasta padomes priekšsēdētājs

Kocēnu pagastā vienlaicīgi ar dabas lieguma "Zilaiskalns" dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanu ir uzsākts arī pagasta teritorijas plāns. Plānojumā būtu jāparedz dabas lieguma apsaimniekošanas iespējas. Pagasta padome ir iecerējusi veidot vienotu tūrisma objektu ķēdi - Rubenss luterāņu baznīca, Gaujas nacionālais parks un kā noslēdzošais būtu Zilais kalns. Tāpēc pagasts ir ieinteresēts šī plāna izstrādē, lai rastu Zilā kalna teritorijas dotajām dabas vērtībām līdzsvarotu un racionālu izmantošanu.

Patreiz tiek risināts jautājums cik racionāli ir atstāt pašreiz iespējamo rūpnieciskās apbūves koridoru starp Gaujas nacionālo parku un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu. Pagasta padome ir uzsākusi sarunas ar Gaujas nacionālā parka administrāciju par parka robežu maiņu Kocēnu pagastā, apvienojot šo teritoriju robežas.

5. *Jānis Neibergs* – rīkstnieks un zintnieks

Liepas – neraksturīgas, izmainījušās un labi saskatāma zonējums starp enerģētiskajām zonām. Juridiski vajadzētu pašvaldībai pieņemt, ka Zilaiskalns ir Svētvieta.

Nākotnē varētu veidot Latvijas mēroga sakrālo tūrismu. Zilaiskalns iespējams ir bijis kādreiz Vidzemes senlatviešu kultūras centrs – Beverīna. Pēdējos gados Zilajā kalnā notiek Ziemas un vasaras saulgriežu svinēšana, kuru apmeklē vairāk kā 100 interesentu. Šim skaitam ir tendence pieaugt un tāpēc būtu nepieciešams Zilā kalna pakājē izveidot stāvlaukumu un sakārtot infrastruktūru. Pieļaujama skaits vienā pasākumā būtu ne vairāk kā 300 apmeklētāju vienlaicīgi. Skatu tornis būtu jā saglabā kā koncepcija. Varētu palikt pārbūvēts vecais tornis, bet labāk būtu celt jaunu koka skatu toni. Vēlams būtu ziedot pāris koku (cita cirte), lai varētu labāk pārskatīt ainavu.

Zilākalna pakājē nākotnē izveidot rīkstnieku un zintniecības skolu, kurā tiktu apmācīti sakrālā tūrisma gidi, kas palīdzētu Zilā kalna apmeklētājiem pārbaudīt savu enerģijas lauku.

Dabas liegumā takas būtu veidojamas tikai pa uguns līnijām, tad arī neveidosies biezs taku tīkls, jo nebūs tam pamata. Piemēram dzīvnieki savas takas iemin arī pa uguns līnijām, jo uz tām esot vislabāk sajūt smaržas un līdz ar to jūtas mazāk apdraudēts.

6. *Aldis Liepiņš* – ZBR, mežu eksperts

Teritorija ir ļoti interesanta un komplicēta. Pirmkārt, Zilais kalns ar Upurakmeni ir valsts nozīmes arheoloģijas piemineklis – kulta vieta un viduslaiku kapsēta. Būtu nepieciešams pieaicināt dabas lieguma “Zilaiskalns” plāna izstrādes laikā uzraudzības grupā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Valmieras rajona inspektoru Jāni Kalnaču (tel.: 4222473). Priekšlikums ir Zilā kalna kultūras pieminekļa zonu likt līdz ar dabas lieguma zonējumu. Otrkārt, Zilā kalna dabas liegums patreiz atrodas ZBR neitrālajā zonā, bet jau tiek sagatavots plāns par tā iekļaušanu ZBR Ainavas aizsardzības zonā.

ZBR administrācija atbalsta par skatu vietas izveidi, pieļaujot esošā torņa pārveidi par skata torni, vai arī jauna skata torņa celtniecība. Zilaiskalns ir Ziemeļu biosfēras rezervāta augstākais punkts. Būtu pieļaujama arī cirte ainavu skatu vietai.

Tūristu uzņemšanai būtu nepieciešams izveidot atbilstošu infrastruktūru, t.i., atkritumu tvertnes, tualetes u.c. Papildus būtu jāizstrādā tūristu izziņas taka ar informatīviem stendiem par dabas lieguma “Zilaiskalns” vēsturisko un dabas pamatnes vērtībām.

7. *Guntars Kampernovs*, VAS “LVM” Rietumvidzemes MS 7.Jumaras iecirknis, 7.iecirkņa vadītājs

Zilajā kalnā ir liela nekontrolēta cilvēku plūsma (vizbulīšu vērotāji, ogu, sēņu vācēji u.c.), tāpēc būtu jā sakārto vide. Daudz vecu koku, vajadzētu veikt inventarizāciju. Pēc inventarizācijas būtu nepieciešams veikt teritorijas uzkopšanas darbus, izcirst vecos bīstamos kokus. Jaunas takas nevajadzētu jaunas veidot, jo pietiekami daudz jau ir esošās takas. Daudzus gadus Zilajā kalnā un tā apkārtnē organizētas orientēšanās sacensības.

Sākotnēji Zilā kalna tornis tika uzcelts kā pirmās klases triangulācijas punkts ģeodēzijas vajadzībām. Pašlaik skatu tornis pieder Valmieras virsmežniecībai un kopš 1970.gada ir kalpojies kā ugunsnovērošanas tornis. No 2007.gada tornis varētu pāriet VUGD īpašumā.

Vēlams būtu dabas aizsardzības plānā sabalansēt dabas aizsardzība un tūrisma intereses.

8. *Laura Nosova* – Dabas aizsardzības pārvalde

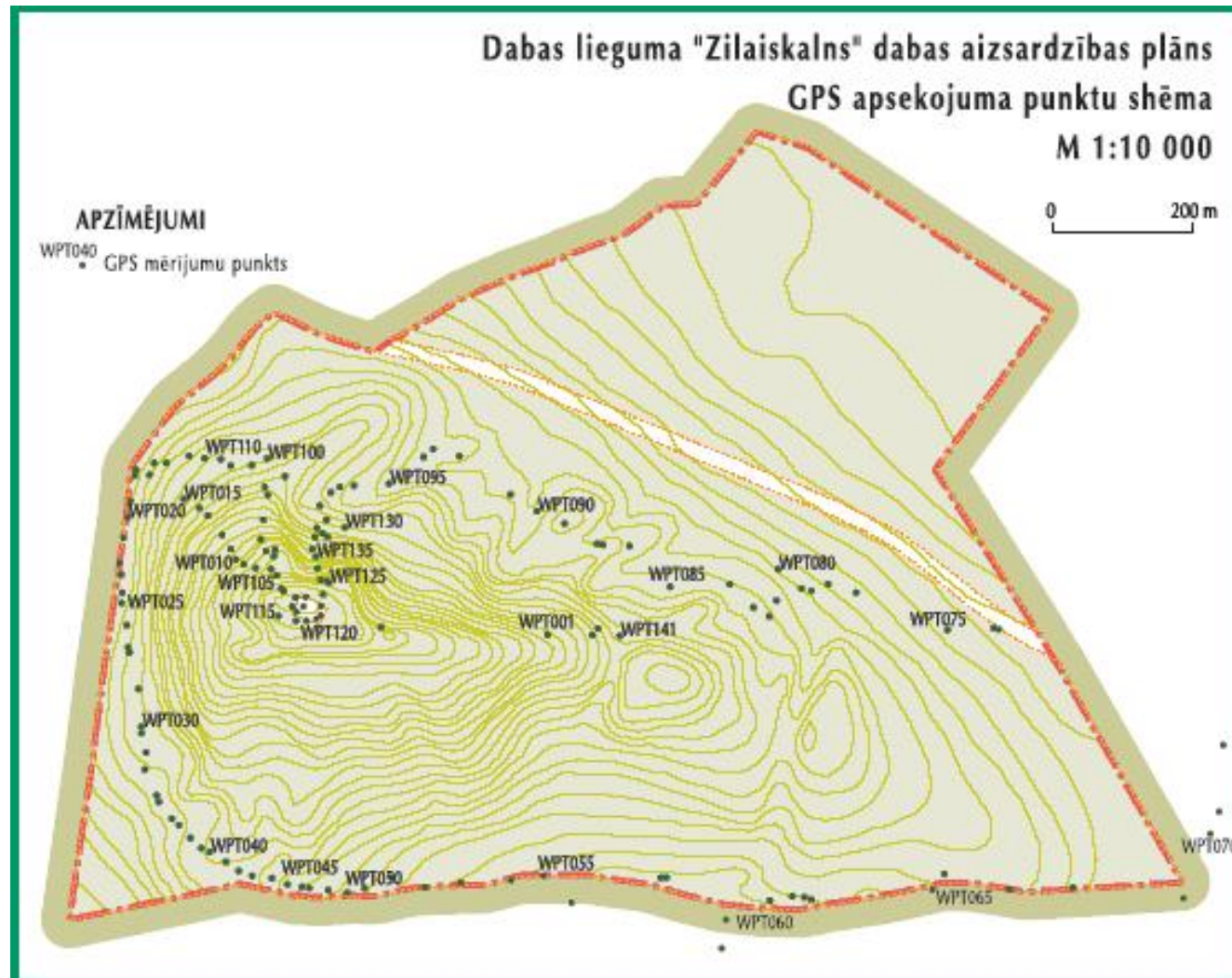
Iepazīstina klātesošos ar Dabas aizsardzības plāna izstrādes procesu un tā uzraudzību.

Tiek izlemts, ka uzraudzības grupā tiks iekļauti valsts institūciju pārstāvji.

Sanāksmi beidz plkst. 17.00

M.Balode _____

20. pielikums. Taku tīkla shēma (GPS dati)

21.pielikums. Zilākalna objektu un taku saraksts (GPS dati)

Zilaiskalns – 28.10.2005

🔔 - maršruta sākums

⇒ - maršruta turpinājums

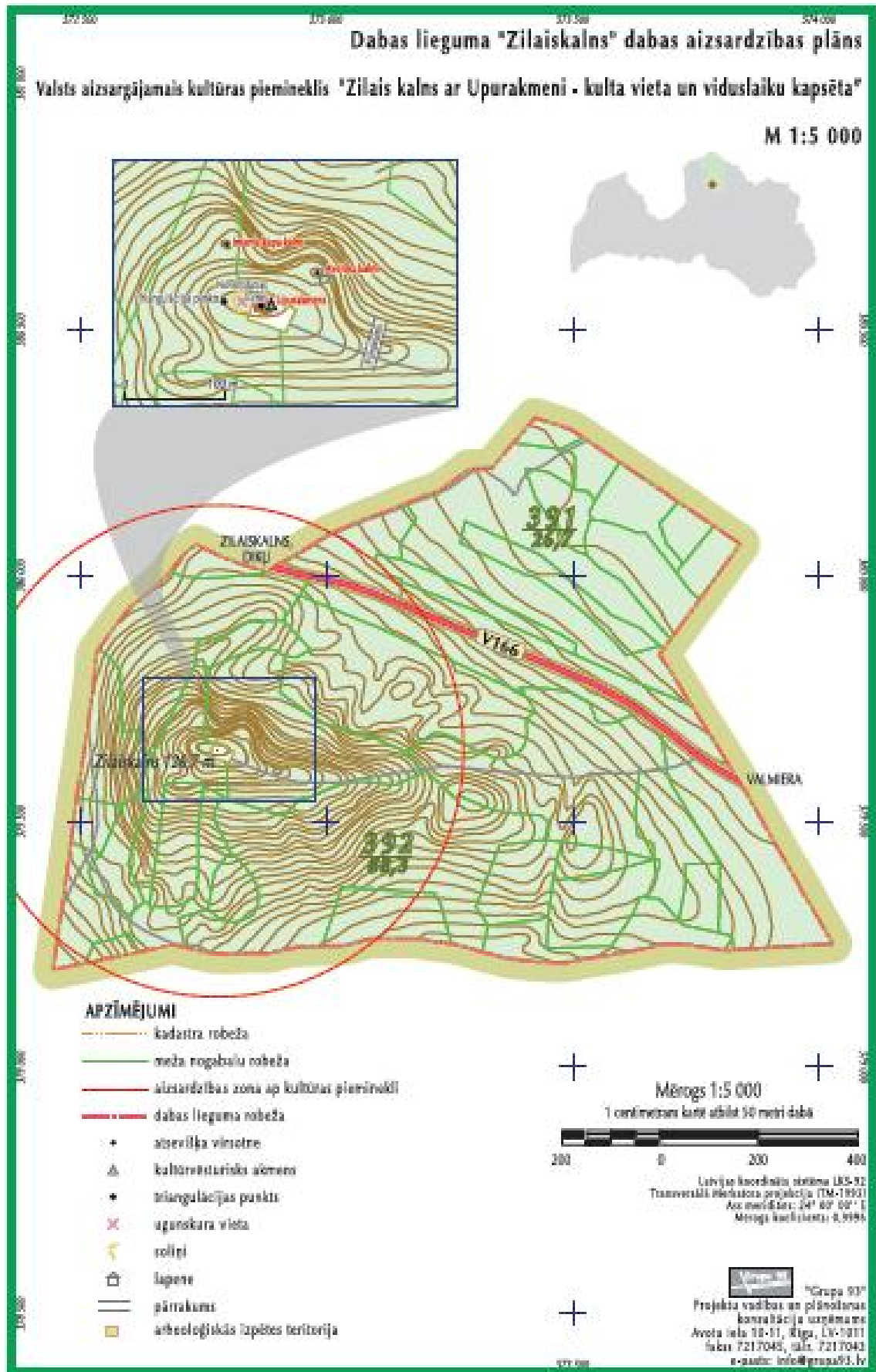
☒ - maršruta beigas

✂ - objekts

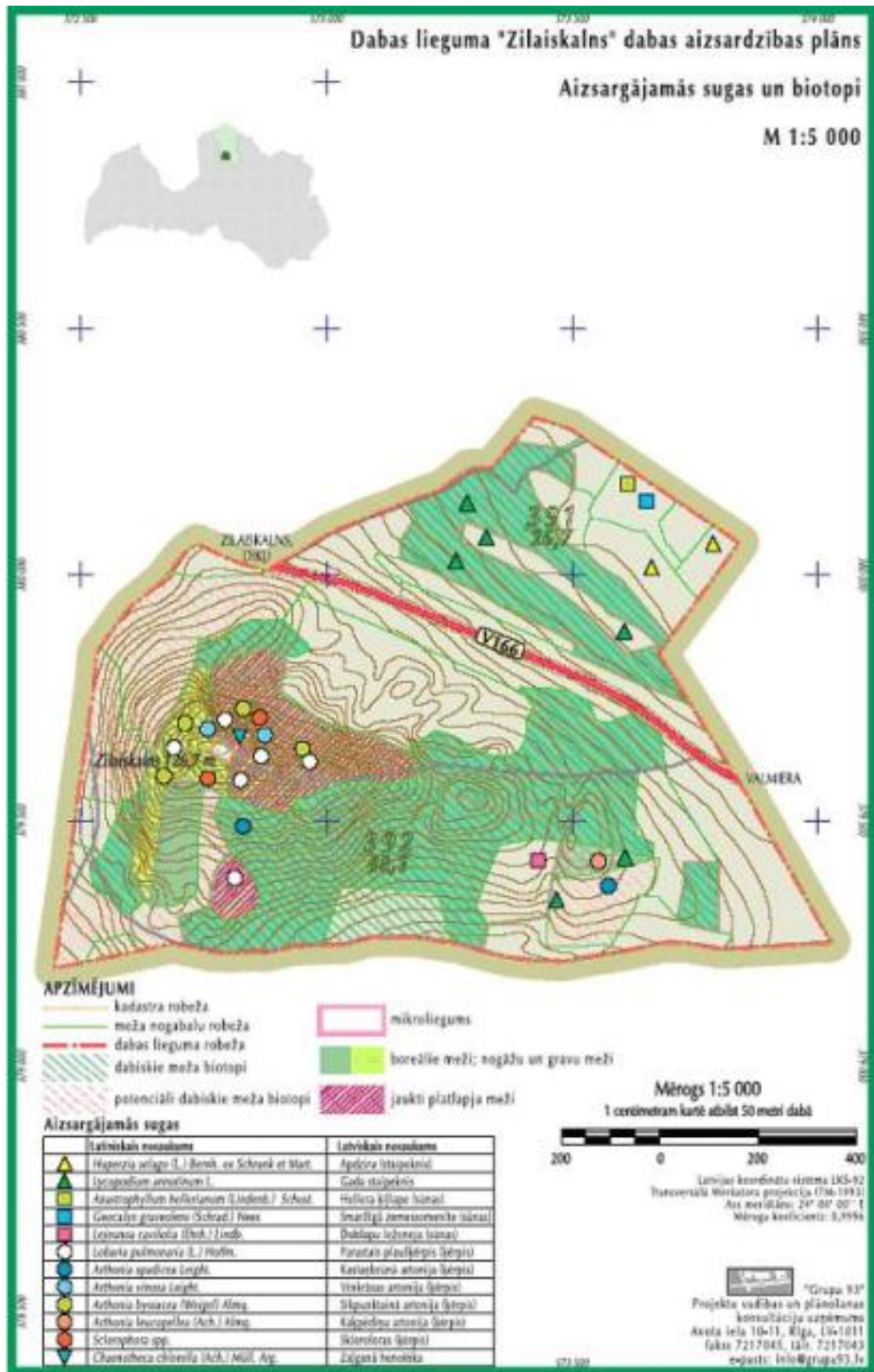
	Kods	Apraksts	
✂	002	Tornis	☒
🔔	003	Taka Nr.1 (no Zilā kalna uzraudzības torņa)	⇒
⇒	016	Takas Nr.1 beigas, sākas zemes ceļš - iebraukts	⇒
⇒	022	Dubļains ceļš, grūti izejams – Lieguma R robeža	⇒
⇒	025	~ 50m pa labi uz leju ūdens upītes veidā	⇒
⇒	026	Pa kreisi kalnā augšā sīktaciņa	⇒
⇒	027	Iebrauktas traktora sliedes, izdangāts dubļains ceļš	⇒
⇒	028	Taciņa pa labi uz leju	⇒
⇒	029	Foto Nr.1 Dubļi	⇒
⇒	031	Pa kreisi kalnā augšā sīktaciņa	⇒
⇒	032	Dubļu beigas ☺	⇒
⇒	033	Sadalās ceļš (es eju pa kreisi)	⇒
⇒	037	Pa kreisi kalnā augšā sīktaciņa (~20m akmens). Labs meža ceļš	⇒
⇒	040	Pa labi grāvī izgāzti atkritumi.	⇒
⇒	043	Izcirtums ~1ha. Liels laukakmens (skaists!!!).	⇒
⇒	044	Pa kreisi kalnā augšā sīktaciņa	⇒
⇒	045	Iebraukts meža cirsmas ceļš pa labi	⇒
⇒	047	Pa kreisi liels skudru pūznis ~5m no ceļa Varbūt nepieciešams iežogot!!!!	⇒
⇒	052	Pa labi iebraukts ceļš aizaudzis (izcirtums)	⇒
⇒	053	Pa labi ~5ha izcirtums (ārpus Dabas lieguma)	⇒
⇒	055	Pa labi iebraukts ceļš aizaudzis (izcirtums)	⇒
⇒	058	Sadalās ceļš - es pa kreisi :)	⇒
⇒	060	Pa kreisi kalnā augšā sīktaciņa	⇒
⇒	061	Pa kreisi kalnā augšā sīktaciņa	⇒
⇒	065	Foto Nr.2. - Cirte,3.,4 – Dzenis	⇒
⇒	069	Pienāk pie laba meža ceļa	⇒
⇒	071	Pa labi sadalās zemes ceļš	⇒
⇒	072	Savienojas ar lielceļu, pa labi mājas Gaišumi	☒
🔔	073	Asfaltētais ceļš uz Zilokalnu	⇒
✂	074	Liels akmens ar uzrakstu „Zilaiskalns”	☒
⇒	075	Pa kreisi atdalās zemes ceļš	⇒
⇒	076	Pa kreisi atdalās zemes ceļš	⇒
⇒	077	Iebraucamais ceļš uz stāvlaukumu	☒
✂	078	Stāvlaukums – punkti ņemti katrā stūrī	
✂	081	Stāvlaukums	☒

	Kods	Apraksts	
🔔	082	Takas Nr.2 sākums no stāvlaukuma	⇒
⇒	086	Pa labi, pa kreisi maztakas – FOTO	⇒
⇒	088	Pa labi maztaka	⇒
⇒	092	Taka sazarojas – es pa kreisi ☺	⇒
⇒	093	Shēma	⇒
⇒	094	Pa labi maztaka	⇒
⇒	095	Maztaku krustojums ar „galveno” taku	⇒
⇒	096	Pa kreisi kalnā augšā maztaciņa	⇒
⇒	097	Pa labi sīktaciņa	⇒
⇒	098	Maztaku krustojums ar „galveno” taku	⇒
⇒	099	Shēma	☒
✂	100	Pļaviņa, redeles FOTO	☒
🔔	101-102	Sākas no punkta (094) - Stāva nogāze līdz 102	⇒
⇒	104	Savienojas ar taku Nr.1	☒
🔔	105	Taka uz Imantas kapa kalnu	⇒
⇒	106	Kapa kalna augstākais punkts	☒
🔔	107	Savienojošā maztaka	⇒
⇒	109	Pa labi maztaciņa	⇒
⇒	110	Pa labi maztaciņa	⇒
⇒	114	Savienojas ar Taku Nr.1 ; FOTO	☒
✂	115	Triangulācijas punkts	☒
🔔	116	Taciņa uz plakumu	☒
✂	117	Soliņš, ugunsкура vieta. (iezīmē plakuma augšējo labējo stūri) - skats no stenda.	
✂	118	Soliņš (iezīmē plakuma augšējo kreiso stūri) - skats no stenda	
🔔	119	Taciņa, klajš laukums – ugunsкура vieta	☒
✂	120	Ugunsкура vieta, soliņi rindā 3 savstarpēji savienoti	
✂	121	Soliņi rindā (3) savstarpēji savienoti, (iezīmē plakuma lejas kreiso stūri)	
✂	122	Atkritumu tvertne, stends	
✂	123	Punkts (iezīmē plakuma lejas labo stūri)	
🔔	123	Taka uz lapeni	☒
✂	125	Lapene	
🔔	126	Taka Nr.3 Stāva taka uz leju ~45°. Būtu jāliek sētiņa, nevajadzētu atstāt kā taku.	⇒
✂	128	~0,5m dziļas 2 bedres; FOTO	
⇒	129	Savienojas ar taku Nr.2	☒
🔔	130	Taka	⇒
⇒	131	Foto	⇒
⇒	133	Foto	⇒
✂	134	Dīvains veidojums – varētu būt bunkura veidojums FOTO	
✂		FOTO – koks Lejā pa asfaltēto ceļu	
🔔		Vecais ceļš - Lejā pa asfaltēto ceļu	
		Pa labi ceļš divsliežu	

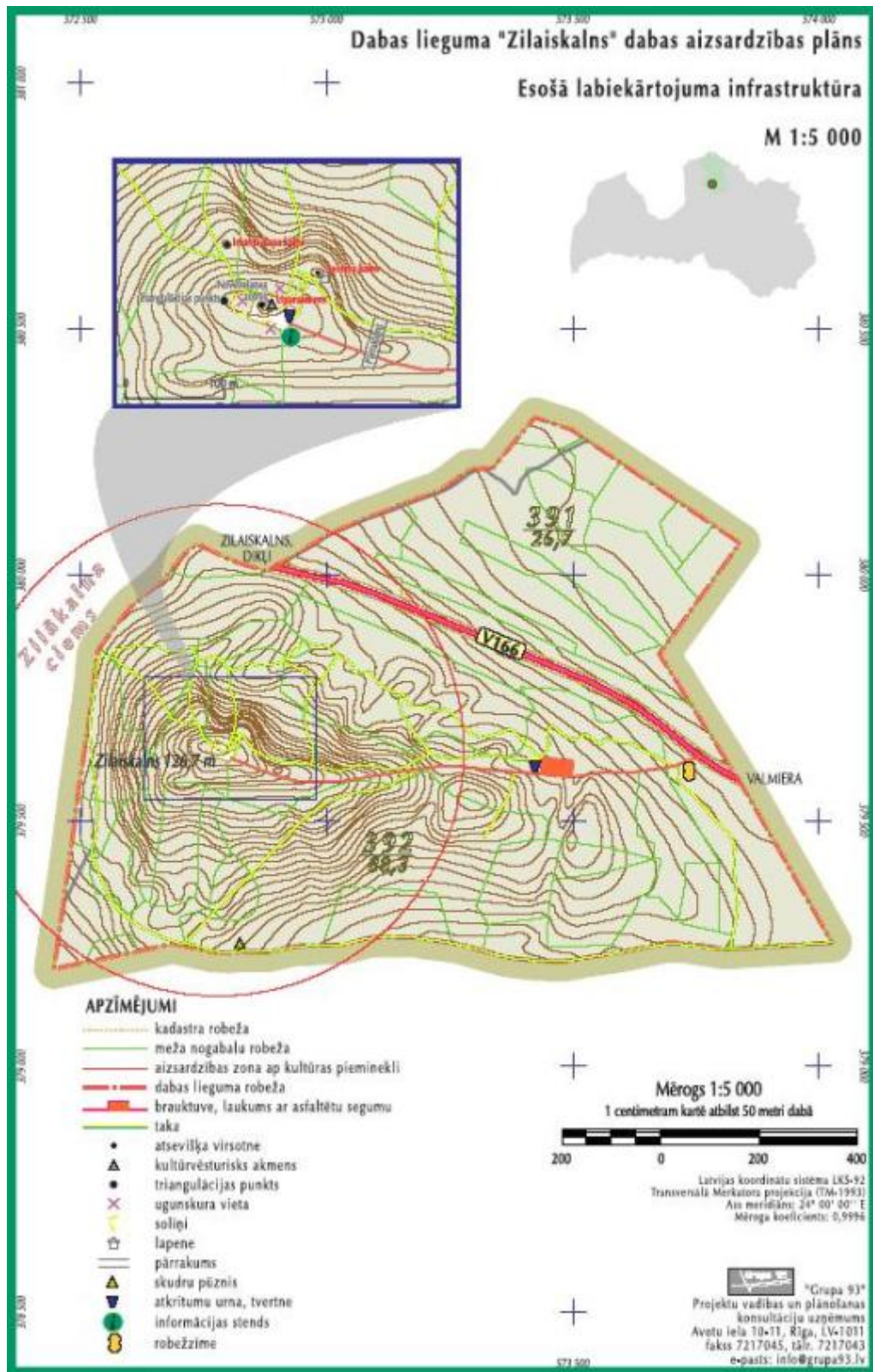
22. pielikums. Zilais kalns ar Upurakmeni - kulta vieta un viduslaiku kapsēta

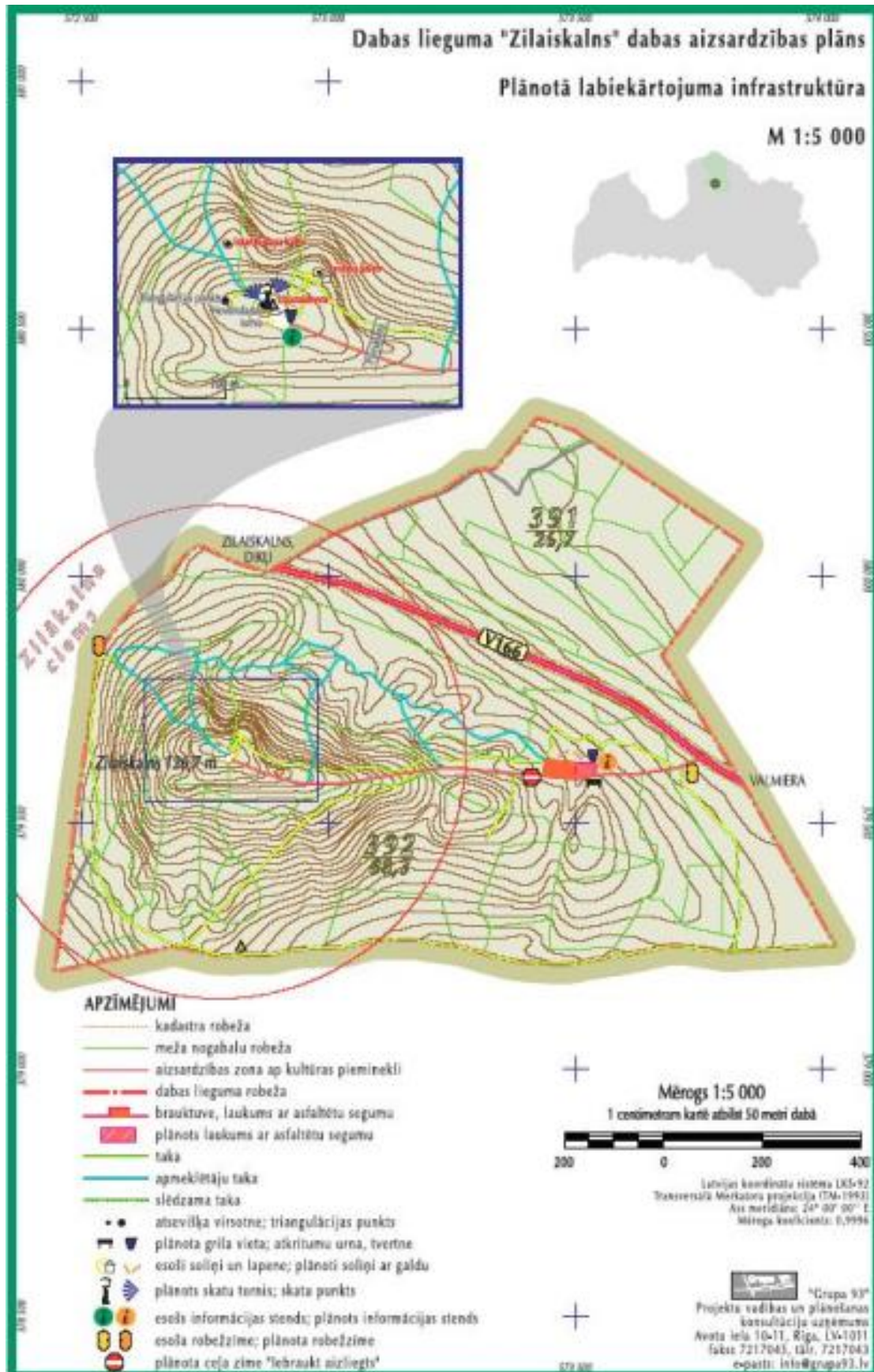
23. pielikums. Aizsargājamo sugu un biotopu shēma

24. pielikums. Esošā labiekārtojuma infrastruktūra

25. pielikums. Plānotā labiekārtojuma infrastruktūra

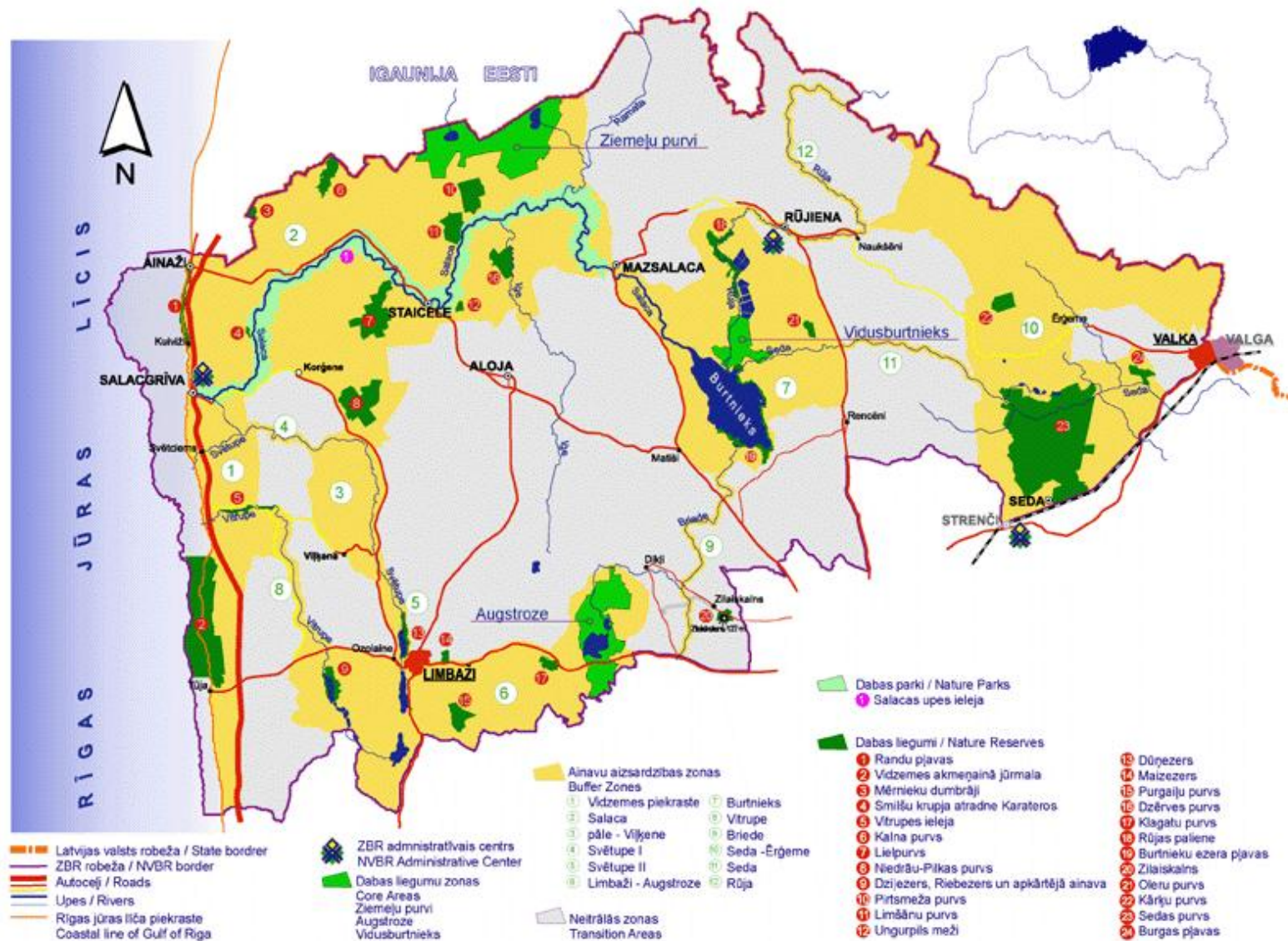

26. pielikums. Kartogrāfiskā materiāla pieejamība

Dabas lieguma dabas aizsardzības plāna izstrādei pieejams sekojošs kartogrāfiskais materiāls:

N.p.k.	Kartes nosaukums	Mērogs	Formāts	Atrašanās
1.	Ortofotokarte	1:10 000	Izdruka, digitāli rastra dati	LR Valsts Zemes dienesta Valmieras reģionālā nodaļa
2.	Topogrāfiskā karte	1:10 000	Izdruka, digitāli vektordati (dgn.)	LR Valsts Zemes dienesta Valmieras reģionālā nodaļa, Kocēnu pagasta padome
3.	PSRS Ģenerālštāba 1970-to gadu topogrāfiskās kartes	1:10 000 1:10 000	Izdruka, digitāli rastra dati	LR Valsts zemes dienests; LU Ģeogrāfijas fakultātes karšu bibliotēka; Latvijas Vides Aģentūra u.c.
4.	Zemes īpašumu (kadastra) karte	1:10 000	Izdruka, digitāli vektoru dati (dgn)	LR Valsts zemes dienesta Valmieras reģionālā nodaļa
5.	Meža nogabalu karte	1:2 000	Izdruka, digitāli vektordati (shp)	VMD Valmieras virsmežniecība
6.	LR Satelītkarte Nr. 4411	1:50 000	Izdruka, digitāli rastra dati	LR Valsts zemes dienests
7.	Kocēnu pagasta teritorijas plānojuma pirmā redakcija	1: 10 000	Izdruka, digitāli vektora (shp) un rastra faili	Kocēnu pagasta padome, SIA „Reģionālais studiju centrs”, Kocēnu pagasta padome
8.	Valmieras rajona teritorijas plānojums	1 : 50 000	Izdruka, digitāli vektora un rastra faili	Valmieras rajona padome

27.pielikums. Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta zonējuma karte

28.pielikums. Tikšanās protokoli

PROTOKOLS

Kocēni
11.02.2005.

Sanāksmes tēma: Informatīvā sabiedriskā apspriešana par dabas lieguma "Zilaiskalns" dabas aizsardzības plāna izstrādi un tā uzraudzības grupas izveidi.

Sākums: 15.00

Vada: Līga Ozoliņa, “Grupa 93”

Piedalās: Marita Nikmane, “Grupa 93”
Sandra Ikauniece, meža ekoloģe
Laura Nosova, DAP;
Uzaicināto valsts institūciju pārstāvji;
Kocēnu pagasta iedzīvotāji;
(Kopā 35 dalībnieki; pielikumā dalībnieku saraksts).

Protokolē: Marika Balode, “Grupa 93”

1. *Līga Ozoliņa* klātesošos iepazīstina ar dabas lieguma “Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāna izstrādes mērķiem, procesu un plānotajām aktivitātēm.

2. *Sandra Ikauniece* pastāsta klātesošajiem par dabas liegumā esošajām vērtībām – biotopiem, aizsargājamām sūnu, ķērpju sugām. Īpaši aizsargājamām sugām dabas lieguma teritorijā izveidoti trīs mikroliegumi.

3. *Laila Šestakovska – VAS “Latvijas valsts meži”, Rietumvidzemes mežsaimniecības Vides aizsardzības speciāliste*

Saskaņā ar VAS “Latvijas valsts meži” stratēģiju, dabas liegums “Zilaiskalns” varētu tikt veidots nākotnē kā viena no sabiedrībai nozīmīgām vietām, saglabājot esošos lapkoku, priežu sausieņu mežus Zilā kalna nogāzēs.

4. *Vilnis Burcevs*, Kocēnu pagasta padomes priekšsēdētājs

Kocēnu pagastā vienlaicīgi ar dabas lieguma “Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanu ir uzsākts arī pagasta teritorijas plāns. Plānojumā būtu jāparedz dabas lieguma apsaimniekošanas iespējas. Pagasta padome ir iecerējusi veidot vienotu tūrisma objektu ķēdi - Rubenss luterāņu baznīca, Gaujas nacionālais parks un kā noslēdzošais būtu Zilais kalns. Tāpēc pagasts ir ieinteresēts šī plāna izstrādē, lai rastu Zilā kalna teritorijas dotajām dabas vērtībām līdzsvarotu un racionālu izmantošanu.

Patreiz tiek risināts jautājums cik racionāli ir atstāt pašreiz iespējamo rūpnieciskās apbūves koridoru starp Gaujas nacionālo parku un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu. Pagasta padome ir uzsākusi sarunas ar Gaujas nacionālā parka administrāciju par parka robežu maiņu Kocēnu pagastā, apvienojot šo teritoriju robežas.

5. *Jānis Neibergs* – rīkstnieks un zintnieks

Liepas – neraksturīgas, izmainījušās un labi saskatāma zonējums starp enerģētiskajām zonām. Juridiski vajadzētu pašvaldībai pieņemt, ka Zilaiskalns ir Svētvieta.

Nākotnē varētu veidot Latvijas mēroga sakrālo tūrismu. Zilaiskalns iespējams ir bijis kādreiz Vidzemes senlatviešu kultūras centrs – Beverīna. Pēdējos gados Zilajā kalnā notiek Ziemas un vasaras saulgriežu svinēšana, kuru apmeklē vairāk kā 100 interesentu. Šim skaitam ir tendence pieaugt un tāpēc būtu nepieciešams Zilā kalna pakājē izveidot stāvlaukumu un sakārtot infrastruktūru. Pieļaujama skaits vienā pasākumā būtu ne vairāk kā 300 apmeklētāju vienlaicīgi. Skatu tornis būtu jā saglabā kā koncepcija. Varētu palikt pārbūvēts vecais tornis, bet labāk būtu celt jaunu koka skatu toni. Vēlams būtu ziedot pāris koku (cita cirte), lai varētu labāk pārskatīt ainavu.

Zilākalna pakājē nākotnē izveidot rīkstnieku un zintniecības skolu, kurā tiktu apmācīti sakrālā tūrisma gidi, kas palīdzētu Zilā kalna apmeklētājiem pārbaudīt savu enerģijas lauku. Dabas liegumā takas būtu veidojamas tikai pa uguns līnijām, tad arī neveidosies biezs taku tīkls, jo nebūs tam pamata. Piemēram dzīvnieki savas takas iemin arī pa uguns līnijām, jo uz tām esot vislabāk sajūt smaržas un līdz ar to jūtas mazāk apdraudēts.

6. *Aldis Liepiņš* – ZBR, mežu eksperts

Teritorija ir ļoti interesanta un komplicēta. Pirmkārt, Zilais kalns ar Upurakmeni ir Valsts nozīmes arheoloģijas kultūras piemineklis – kulta vieta un viduslaiku kapsēta. Būtu nepieciešams pieaicināt dabas lieguma “Zilaiskalns” plāna izstrādes laikā uzraudzības grupā Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Valmieras rajona inspektoru Jāni Kalnaču (tel.: 4222473). Priekšlikums ir Zilā kalna kultūras pieminekļa zonu likt līdz ar dabas lieguma zonējumu. Otrkārt, Zilā kalna dabas liegums patreiz atrodas ZBR neitrālajā zonā, bet jau tiek sagatavots plāns par tā iekļaušanu ZBR Ainavas aizsardzības zonā.

ZBR administrācija atbalsta par skatu vietas izveidi, pieļaujot esošā torņa pārveidi par skata torni, vai arī jauna skata torņa celtniecība. Zilaiskalns ir Ziemeļu biosfēras rezervāta augstākais punkts. Būtu pieļaujama arī cirte ainavu skatu vietai.

Tūristu uzņemšanai būtu nepieciešams izveidot atbilstošu infrastruktūru, t.i., atkritumu tvertnes, tualetes u.c. Papildus būtu jāizstrādā tūristu izziņas taka ar informatīviem stendiem par dabas lieguma “Zilaiskalns” vēsturisko un dabas pamatnes vērtībām.

7. *Guntars Kampernovs, VAS “LVM” Rietumvidzemes MS 7.Jumaras iecirknis, 7.iecirkņa vadītājs*
Zilajā kalnā ir liela nekontrolēta cilvēku plūsma (vizbulīšu vērotāji, ogu, sēņu vācēji u.c.), tāpēc būtu jā sakārto vide. Daudz vecu koku, vajadzētu veikt inventarizāciju. Pēc inventarizācijas būtu nepieciešams veikt teritorijas uzkopšanas darbus, izcirst vecos bīstamos kokus. Jaunas takas nevajadzētu jaunas veidot, jo pietiekami daudz jau ir esošās takas. Daudzus gadus Zilajā kalnā un tā apkārtnē organizētas orientēšanās sacensības. Sākotnēji Zilā kalna tornis tika uzcelts kā pirmās klases triangulācijas punkts ģeodēzijas vajadzībām. Pašlaik skatu tornis pieder Valmieras virsmežniecībai un kopš 1970.gada ir kalpojis kā ugunsnovērošanas tornis. No 2007.gada tornis varētu pāriet VUGD īpašumā.

Vēlams būtu dabas aizsardzības plānā sabalansēt dabas aizsardzība un tūrisma intereses.

8. *Laura Nosova* – Dabas aizsardzības pārvalde

Iepazīstina klātesošos ar Dabas aizsardzības plāna izstrādes procesu un tā uzraudzību. Tiek izlemts, ka uzraudzības grupā tiks iekļauti valsts institūciju pārstāvji.

Sanāksmi beidz plkst. 17.00

M.Balode _____

Grupa 93

Dabas lieguma “Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāna izstrādes pirmā informatīvā sanāksme

Kocēnu pagasta padome
2005.gada 11.februāris

Dalībnieki

Vārds, uzvārds	Ipašums vai organizācija	Tālrunis, epasts	Paraksts
1. Laila Šestakovska	VAS “Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecība	9182641 l.sestakovskag/vm.lv	<i>[Signature]</i>
2.	Valmieras rajona padome		
3. <i>Aklis Liepiņš</i>	Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta administrācija	6535314	<i>[Signature]</i>
4. Laura Nosova	Dabas aizsardzības pārvalde	5944802 laura.nosova@dp.gov.lv	<i>[Signature]</i>
5. Vilnis Burcevs	Kocēnu pagasta padome, priekšsēdētājs	9415952 koceni@koceni.lv	<i>[Signature]</i>
6.	Valmieras reģionālā vides pārvalde		
7. Jānis Neiberģis	<i>rimtauks - zintniks</i>	9109894 botis@tvnet.lv	<i>[Signature]</i>
8. Līga Ozoliņa	“Grupa 93”	9128482	<i>[Signature]</i>
9. Marīta Nikmane	“Grupa 93”	9443385	<i>[Signature]</i>
10. Marika Balode	“Grupa 93”	6588802	<i>[Signature]</i>
11. Sandra Ikaunieca	“Grupa 93”	653225+	<i>[Signature]</i>
12. <i>Lace Lixāne</i>	<i>Jumalas metālcēģis</i>	9102152	<i>[Signature]</i>
13. <i>Vilnis Vēlde</i>	<i>Valmieras reģ. vidi pār.</i>	6607273	<i>[Signature]</i>
14. Kaspars Berņis	Valmieras virsmežniecība	9462991	<i>[Signature]</i>

Dabas aizsardzības plāna izstrāde dabas liegumam “Zilaiskalns”
Kocēni, 2005.gada 11.februāris

1

Grupa 93

Vārds, uzvārds	Ipašums vai organizācija	Tālrunis, epasts	Paraksts
15. <i>OLIVARS KAMPERVORT</i>	<i>HP, LVM^a PVHĒRTĪBA</i>	<i>9177980</i>	<i>[Signature]</i>
16. <i>Arvis Naipers</i>	<i>Astronomijas attīstības fonds</i>	<i>6444096</i>	<i>[Signature]</i>
17. <i>Santa Lanna</i>	<i>Polijas nīme padome</i>	<i>9459910</i>	<i>[Signature]</i>
18. <i>Arvis SEPLENIEKS</i>	<i>Valmieras rajons, Bailešots, Liema</i>	<i>6108270</i>	<i>[Signature]</i>
19. <i>Arvis Pūlītis</i>	<i>Z/S, Bieķītes</i>	<i>9140226</i>	<i>AR5</i>
20. <i>Arvis Batišors</i>	<i>Z/S, Skujas</i>	<i>6045478</i>	<i>[Signature]</i>
21. <i>Arvis Ziņģis</i>	<i>Valmieras RVD</i>	<i>6566594</i>	<i>[Signature]</i>
22. <i>Arvis Gaboča</i>	<i>Valmieras RVP</i>	<i>9298304</i>	<i>[Signature]</i>
23.			
24.			
25.			
26.			
27.			
28.			
29.			
30.			
31.			
32.			

PROTOKOLS

Kocēni
28.10.2005

Sanāksmes tēma: Dabas lieguma "Zilaiskalns" dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas informatīvā tikšanās par plāna izstrādes gaitu un ekspertu atskaites.

Sākums: 10.00

Vada: Līga Ozoliņa, "Grupa 93"

Piedalās: Sindra Elksne, DAP, uzraudzības grupas dalībnieki (saraksts pielikumā).

Protokolē: Marika Balode, "Grupa 93"

Uzraudzības grupas dalībnieki ir iepazīlušies ar izstrādāto dabas lieguma "Zilaiskalns" dabas aizsardzības plāna 1.redakciju, kas tika izsūtīts uzraudzības grupas dalībniekiem elektroniski.

Līga Ozoliņa klātesošos iepazīstina ar dabas lieguma "Zilaiskalns" dabas aizsardzības plāna izstrādes mērķiem, procesu un plānotajām aktivitātēm, iepazīstina ar ekspertu iesniegtajiem ziņojumiem:

Sandras Ikaunieces – biotopi, aizsargājamie augi;

Vitālija Zelča, Aivara Markota – ģeoloģija un ģeomorfoloģija;

Līgas Ozoliņas – ainavas un apsaimniekošanas pasākumi un darba grupas sagatavotajiem materiāliem;

Marikas Balodes – valsts aizsardzības kultūras piemineklis;

Māriņa Vimbas – kartogrāfiskais materiāls

Sandras Ikaunieces starpatskaite par dabas liegumā esošajām vērtībām – biotopiem, aizsargājamām sūnu, ķērpju sugām. Īpaši aizsargājamām sugām dabas lieguma teritorijā izveidoti trīs mikroliegumi. 2005.gada pavasarī S.Ikauniece veica dabas lieguma „Zilaiskalns” meža inventarizāciju – tika apzināti aizsargājamie augi un nokartēti meža biotopi.

Dabiskie un potenciālie dabiskie meža biotopi konstatēti 16 meža nogabalos 69,6 ha platībā, kas ir 60 % no dabas parka meža teritorijas. Kā DMB pašreiz atzīmēti 42,8, ha, bet PDMB 26,8 ha.

Potenciālais dabiskais meža biotops (PDMB), kurš tiek apsaimniekots bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai:

* priežu, egļu audzēs 20 gadu varētu kļūt par DMB,

* ozolu, ošu, liepu, gobu un vīksnu audzēs 30 gadu varētu kļūt par DMB,

* apšu, bērzu un melnalkšņu audzēs 10 gadu laikā varētu kļūt par DMB.

Kartogrāfiskais materiāls: uz kartes izlikti aizsargājamo sugu areāli, mikroliegumi. Tiek izlemts, ka papildus nepieciešams kartei „Mikroliegumi, biotopi un aizsargājamās sugas” uzlikt dabīgos un potenciālos meža biotopus.

Paredzēt katram specifiskam biotopam savus apsaimniekošanas pasākumus.

Latvijas valsts mežu pārstāvis ierosina: Tā ka, Zilākalnā ir liela nekontrolēta cilvēku plūsma, tad būtu nepieciešams veikt veco koku inventarizāciju. Pēc inventarizācijas būtu nepieciešams veikt teritorijas uzkopšanas darbus, izcirst vecos bīstamos kokus.

Būtu nepieciešams atrunāt par kritušo koku (piem., pēc vētras) iespēju izvākt no dabas lieguma teritorijas, atstājot tikai dabīgās kritalas.

Vitālija Zelča, Aivara Markota – ģeoloģija un ģeomorfoloģija

Dabas lieguma „Zilaiskalns” Lauka pētījumos 2005.gada jūnijā kvartāra nogulumu virskārtas izpētei tika veikti 12 ģeoloģiskie urbumi ar rokas urbi dziļumā 4-6 m un 15 līdz 1,3 m dziļi urbumi ar cilpveida grunts zondi.. Lauku pētījumu rezultātā ir sagatavota dabas lieguma ģeoloģiski ģeomorfoloģiskais pārskats, kam pievienota ģeomorfoloģiskā un kvartāra nogulumu karte mērogā 1:10000.

Saatavotais kartogrāfiskais materiāls iesniegts LKS-92 koordinātu sistēmā, izmantojot ArcGIS programmatūru. Ģeoloģisko datu statistiskajai apstrādei ir izmantots *StereoNet* programma.

Kopumā Zilākalna kores daļu, kura tāpat kā visa Zilākalna-Gaižumu grēda ir stiepta RZR-ADA virzienā, norobežo gandrīz taisnas nogāzes, kas ir stāvākas par 20°. Ziemeļaustrumu un dienvidu ekspozīcijas nogāžu augšdaļu saposmo vecgravas un sīkāku aprimušu erozijas formu ievalkas. Vecgravas ir 80-200 m garas, līdz 4-6 m dziļas. Tām raksturīgs U-veida, vietām arī V-veida profils. Ziemeļu un dienvidu nogāžu atšķirīgās ekspozīcijas efekta ietekmi un dabiskajiem meža biotopiem, dažāda tipa mežaudžu un tām raksturīgo sugu izplatību.

Ieteikumi dabas lieguma teritorijas apsaimniekošanai no ģeoloģiski ģeomorfoloģiskā viedokļa, būtu būtu jāseko, lai neveidotos jaunas erozijas formas nogāzēs un vecgravās.

Eksperti savā ziņojumā ierosina paplašināt dabas lieguma „Zilaiskalns” robežu.

Uzraudzības grupa uz to reaģē neitrāli, bez atsaucības.

Vilnis Burcevs, Kocēnu pagasta padomes priekšsēdētājs

Kocēnu pagastā vienlaicīgi ar dabas lieguma “Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāna izstrādes uzsākšanu ir uzsākts arī pagasta teritorijas plāns. Plānojumā būtu jāparedz dabas lieguma apsaimniekošanas iespējas. Pagasta padome ir iecerējusi veidot vienotu tūrisma objektu ķēdi, kur kā noslēdzošais būtu Zilaiskalns.

Aktīvas diskusijas izraisa Zilākalna plakumā esošais ugunsdzēsības novērošanas tornis. Klātesošie atbalsta ideju par esošā torņa nojaukšanu un jauna skatu torņa būvniecību no kokmateriāla. Izkata iespēju par esošā torņa pārbūvi, bet lielākais vairums tam ie pret, jo nebūšot estētiska skata.

Marika Balode par valsts aizsargājamo pieminekli

Zilaiskalns ar Upurakmeni – kulta vieta un senkapi. Dabas liegumā „Zilaiskalns” divas reizes veikti dokumentēti arheoloģiskie izrakumi. Pirmo reizi 1874.gadu Zilākalnā izrakumus izdarīja baltvācu izcelsmes vēstures pētnieki K.Grevingsks un K.G. Zīverss. Izrakumos atsegta rinda fragmentāru koka šķirstu ar dzelzs naglām un zem tās otra šķirstu rinda. Otrreiz, 1973.gada vasarā Valmieras novadpētniecības muzejs kopā ar Latvijas PSR Vēstures muzeju veica pārbaudes izrakumus. Veicot zemes darbus, vairākkārt tika atrasti cilvēku kauli un monētas. Izrakumu gaitā 26m² platībā atsedza 28 apbedījumus. Atradumi kapos ļauj Zilākalna kapsētu datēt ar 16.-17.gs. Savrup atradumi un tautas nostāsti liecina, ka iespējami arī agrāki apbedījumi, iespējams pēdējie apbedījumi vēl 18.gs.

Jānis Kalnačs ierosina precizēt arhīva materiālos arheoloģisko izrakumu vietas un atzīmēt tās uz kartes „Valsts aizsargājamais kultūras piemineklis”. Arheoloģijas piemineklim izstrādāt individuālo aizsargjoslu.

Līgas Ozoliņas – ainavas un apsaimniekošanas pasākumi

Tūristu uzņemšanai būtu nepieciešams izveidot atbilstošu infrastruktūru, t.i., atkritumu tvertnes, tualetes u.c. Ņemot vērā, ka Zilākalna plakumā ir senkapi, tad infrastruktūru pilnībā ierosina novirzīt lejā, jau esošajā stāvvietā. Pirmkārt, tiek paredzēts, ka tiek slēgta iespēja uzbraukt ar privāto mašīnu līdz kalna galam. Otrkārt, autostāvvietā tiktu izvietota visa infrastruktūra, t.i., atkritumu tvertnes, tualete, velosipēdu novietnes, informatīvais stends u.c. Autostāvvietā būtu jāpaplašina, lai tajā varētu apgriesties lielie tūrisma autobusi.

Līga Ozoliņa ierosina apgūt netālu no stāvvietas esošo pļaviņu, to izmantojot kā atpūtas vietu.

Vilnis Burcevs ierosina paredzēt mazas guļbūves celtni, kurā varētu izvietot kiosku, tūrisma informatīvo punktu. Dabas lieguma „Zilākalna” izziņai ir paredzēts vietējais gids. Stendi tiek paredzēti arī izstrādātajā Vidzemes projektā.

Papildus būtu jāizstrādā tūristu izziņas taka ar informatīviem stendiem par dabas lieguma “Zilaiskalns” vēsturisko un dabas pamatnes vērtībām. Stendi tiktu izvietoti dažādās vietās – pie akmens ar uzrakstu „Zilaiskalns”, autostāvvietā, kalna augšā, tad vēl uz takas no Zilākalna ciemata puses.

Atklāts jautājums ir par iespējamām skatu vietu izveidi, t.sk., būtu pieļaujama arī cirte ainavu skatu vietā. Neatbalsta jauna skatu torņa celtniecību.

VAS “LVM”

Vēlas lai Dabas lieguma „Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāns tiktu papildināts ar katra atsevišķa biotopa apsaimniekošanas pasākumiem, kurā tiktu paredzēts veco koku izvākšana no lieguma teritorijas.

Zināmi draudi ir no latvāņu audzes pieguļošajā Zilākalna teritorijā no R puses. Būtu jāparedz kādi apsaimniekošanas pasākumi.

Apsaimniekošanas pasākumi:

Vēlams būtu dabas aizsardzības plānā sabalansēt dabas aizsardzība un tūrisma intereses. Nevajadzētu paredzēt ugunsкура vietas kalna augšā. Esošo soliņu skaits būtu pietiekošs, tie tiek regulāri atjaunoti.

Stāvvietā ierīkot soliņus un galdus, atkritumu urnas, tualeti, uzraudzības vajadzībām koka celtni.

Veidot tūristu plūsmu tā, lai tie neatgrieztos pa to pašu ceļu atpakaļ, bet gan noietu pa D nogāzē pa esošo taku uz stāvvietu.

Būtu nepieciešams noslēgt taku pie lapenes ar iežogojumu. Tā ir stāva un nedroša un aktīva tūristu plūsma veicinātu nogāzes erozijas procesus.

Uzraudzības grupa atzina, ka, apvienojot skatu torni ar esošo uguns novērošanas torni, būtu neestētisks skats. Tiek izvērtēta novērošanas torņa turpmākā iespējamā funkcionalitāte, tā turpmākā nepieciešamība. Tiek izlemts sazināties ar Zemkopības ministriju un izziņāt tās viedokli par esošā torņa tehnisko drošību un lietderību.

Ainavas atvēršana.

Sindra Elksne – Dabas aizsardzības pārvalde

Iepazīstina klātesošos ar Dabas aizsardzības plāna izstrādes procesu. Tā kā, Dabas liegumam „Zilaiskalns” ir viens īpašnieks, t.i., Latvijas valsts meži, tad ierosina nerīkot saskaņā ar MK noteikumiem sabiedriskā apspriešana. Uzraudzības grupas dalībnieki to atbalsta.

Būtu nepieciešams informatīvs raksts avīzē, jo dabas liegums ir Latvijas mēroga objekts.

Sanāksmi beidz plkst. 11.30

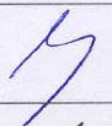
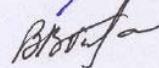
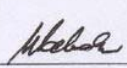

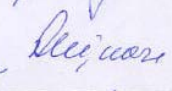

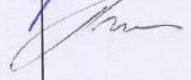

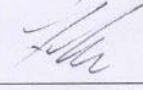

M.Balode _____

Dabas lieguma „Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāna izstrāde

Uzraudzības grupas sanāksme

Kocēni,

2005.gada 28.oktobris, plkst. 10.00

Vārds, uzvārds	Organizācija / īpašums	Telefons, epasts	Paraksts
Līga Ozoliņa	„Grupa 93”	9128482, liga@grupa93.lv	
Marika Balode	„Grupa 93”	marika@grupa93.lv	
Sindra Elksne	Dabas aizsardzības pārvalde	7509767 6708910 sindra.elksne@dap.gov.lv	
Aivars Liepa	Valmieras RVP	6566554 AIVARS.LIEPA@VALMIERASRVP.GOV.LV	
BAIBA BIŠOFA	Valmieras RVP	6187900 baiba.vrvp@inbox.lv	
Uldis Balode	Valmieras RVP	9298304 uldirvalm@inbox.lv	
Laila Šestakovska	RV ms vidēt spē.	9182641 l.sestakovska@rv.m.lv	
Guntars Kamberovs	RV iec. vad.	9175980	
Race Kikāne	Sumuoru m. l. l. med. i. n. e.	9102152 jumara.meznieciba@valm.lv	
Vilmārs KATKOVSKIS	RV MS REĻĒDZĪBĀRIS	9272155 v.katkovskis@lvm.lv	
Arvīds Ryņķis	Kocēnu pag. pad.	6431399 arvis@koceni.lv	
Dāvis Ozols	21 Biosfēra rezervāts	6527214 davis.ozols@biosfera.gov.lv	
Jānis Kalniņš	Valmieras RVP	4222473 jani.kalnins@valm.lv	
Vilnis Būdicis	Šodēnu pag. pad.	9415952 koceni@koceni.lv	

**Dabas lieguma „Zilaiskalns” dabas aizsardzības plāna galīgā apspriešana
PROTOKOLS**

Kocēni
19.12.2005.

Sanāksmes tēma: Dabas lieguma "Zilaiskalns" dabas aizsardzības plāna apspriešana, apstiprināšana.

Sākums: 10.15
Vada: Līga Ozoliņa, “Grupa 93”
Piedalās: Laila Šestakovska, VAS „LVM” Rietumvidzemes MS vides speciāliste
Guntars Kamernovs, VAS „LVM” Rietumvidzemes MS iecirkņa vadītājs
Dace Ķikāne, VMD
Sindra Elksne, DAP
Jānis Kalnačs, VKPAI
Aldis Liepiņš, ZBR administrācija
Ginta Zariņa, Valmieras rajona padome

Nepiedalās: Armīns Senkāns, Kocēnu pagasta padome
Uldis Balodis, Valmieras reģionālā vides pārvalde

Protokolē: Sandra Ikauniece

Līga Ozoliņa iepazīstina ar izmaiņām dabas aizsardzības plānā, kas veiktas kopš pēdējās uzraudzības grupas sanāksmes 28.10.2005, un prezentē dabas aizsardzības plāna ilgtermiņa un īstermiņa mērķus un apsaimniekošanas pasākumus, pievērš uzmanību turpmākajai nepieciešamai diskusijai par uguns novērošanas torni.

D.Ķikāne, S.Ikauniece:

Šobrīd notiek projektu pieteikšana ugunsdzēsības sistēmai Latvijā. Gertners – atbildīgā persona par šiem projektiem Valsts mežu dienestā. Pēc iespējas ātrāk noskaidrot, vai ir iespējas vēl pieteikt.

A.Liepiņš iesaka iekļaut kā apsaimniekošanas pasākumu arheoloģisko izpēti pirms stāvlaukuma paplašināšanas un informācijas centra būvniecības, pamatojot, ka kultūrvēsturiskais mantojums šādā senā kulta vietā var būt plašāks kā noteiktā aizsargjosla 500 metru rādiusā ap kultūras pieminekli.

L.Ozoliņa: Pašlaik stāvvieta atrodas ārpus kultūras pieminekļa aizsargjoslas un ārpus mikroliegumiem. Tas arī bija par pamatu plānot šeit tūrisma infrastruktūru salīdzinājumā ar citām vietām dabas liegumā.

A.Liepiņš iesaka plānā precizēt, cik plati paredzēts veidot panorāmas skatu vietas un iespējas esošās likumdošanas ietvaros veikt ciršanu. Jāņem vērā, ka paralēli dabas vērtībām Zilajā kalnā ir tikpat nozīmīgas kultūrvēsturiskās vērtības.

Tā kā visas cirtes (mežsaimnieciskā darbība) ir aizliegtas liegumā, mikroliegumos, Uzraudzības grupa vienojas, ka individuālajos noteikumos tiks paredzēta iespēja veikt citu cirti pēc tam, kad VMD patologs un RVP vai ZBR speciālists būs konstatējis bīstamos kokus. Tādējādi ar individuālajiem noteikumiem varēs sasniegt ainavisko vērtību saglabāšanas mērķi Zilajā kalnā.

A.Liepiņš iesaka plānā un individuālajos noteikumos iekļaut iespēju attīrīt kultūrvēsturiskus objektus (akmeņus, iespējams, pat seno kultūrslāņu atsegumus pēc arheoloģiskas izpētes, kā arī citus savdabīgi saaugušus kokus u.tml.) no pameža, krūmāja ap tiem, lai atvērtu skatu uz tiem. Plānā varbūt var iekļaut tādu formulējumu kā taku apdraudošs koks.

Uzraudzības grupa vienojas, ka plānā jāparedz iespēja transformēt meža zemi apbūvei zem stāvvietas un tūrisma informācijas punkta.

Lai nebūtu jāparedz apgriešanās trases paplašināšana autobusu vajadzībām, kā arī attiecīgi jāizcērt koki, autobusu pieturu jāveido pie valsts autoceļa. Arī šeit jāparedz iespēja transformēt meža zemi stāvvietai, kā arī jāvienojas ar VAS „Latvijas valsts ceļi”. Pamatojoties uz salīdzinoši zemo satiksmes intensitāti uz autoceļa V166 un objekta „Zilaiskalns” nozīmību, ir iespējams prognozēt stāvvietas izveides saskaņošanu ar VAS „Latvijas valsts ceļi”.

Netiek atbalstīts A.Liepiņa ieteikums slēgt esošo Zilā kalna stāvvietu un veidot jaunu V166 malā, pamatojoties uz to, ka stāvvietā pastāvējusi vēsturiski, stāvvietā attīstāma kā vienots kopums – labiekārtojuma komplekss, lai veicinātu pulcēšanās tajā, nevis virsotnē. Daudzu cilvēku pulcēšanās pie autoceļa var būt bīstama no satiksmes viedokļa.

Jānis Kalnačs:

- Labot visā tekstā valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa nosaukumu atbilstoši tā oficiālajam nosaukumam - Kulta vieta ar upurakmeni un viduslaiku kapsēta, kā arī precizēt terminu, izņemot vārdu „arheoloģijas”.
- Konkretizēt atsauci uz informācijas avotiem (25.lpp. 2. rindkopa iekavās ierakstīt avotu nosaukumus).
- 2.6.3. nodaļā paskaidrot, kur upurakmenis bijis un kad tas pārvietots.
- 2.6.4. nodaļā norādīt, kad izveidota tagadējā kultavieta (~1994.g.).
- Papildināt 2.1.1. nodaļu un atbilstošo pielikumu par Latvijas normatīvajiem aktiem ar informāciju par normatīvajiem aktiem, kas attiecas uz kultūras pieminekļu aizsardzību:
 - Likums par kultūras pieminekļu aizsardzību (1992.g.);
 - MK noteikumi 474. (2003.g. 26.augustā).
- Var pieminēt nacionālo programmu „Kultūra 2000” apakšprogrammu „Kultūras mantojums”.
- Iekļaut plānā pasākumu, kas paredz izstrādāt kultūras piemineklim individuālo aizsardzības zonu.

Plānā maksimāli iekļautas Kocēnu pašvaldības intereses un tūrisma attīstības iespējas.

Sanāksmi beidz: plkst. 12.00

Līga Ozoliņa _____

Pielikums dabas aizsardzības plāna izstrādes uzraudzības grupas pēdējās sēdes protokolam.

Dabas aizsardzības plāns izstrādāts īpaši aizsargājamai dabas teritorijai dabas liegumam „Zilaiskalns”

Uzraudzības grupas sēde notiek Kocēnu pagasta padomē 2005.gada 19.decembrī plkst.10:00.

Sēdē piedalās sekojoši uzraudzības grupas locekļi:

1. Jolanta Bāra, Dabas aizsardzības pārvaldes Sugu un biotopu daļas vadītāja;
2. Armīns Sepkāns, Kocēnu pasgasta padomes projektu vadītājs;
3. Ginta Zariņa, Valmieras rajona Attīstības departamenta vadītājas vietniece;
4. Uldis Balodis, Valsts vides dienesta Valmieras reģionālās vides pārvaldes Dabas aizsardzības daļas vadītājs;
5. Aldis Liepiņš, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta mežu eksperts;
6. Guntars Kampernovs, Valsts a/s „Latvijas valsts meži” Rietumvidzemes mežsaimniecības 7. iecirkņa vadītājs;
7. Dace Ķikāne, Valmieras virsmežniecības Jumaras mežniecības mežzine;
8. Jānis Kalnačs, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas Valmieras rajona nodaļas inspektors.

Ar šo uzraudzības grupas locekļi apstiprina, ka tikuši iesaistīti dabas aizsardzības plāna izstrādē, regulāri informēti par plāna izstrādes gaitu un uzklausi sakarā ar ieteikumiem dabas aizsardzības plānam.

Apstiprinu, ka dabas aizsardzības plāns izstrādāts saskaņā ar vides ministra rīkojumu Nr.120 (04.07.2002.) “Par ieteikumiem dabas aizsardzības plānu izstrādāšanai”.

1. Jolanta Bāra.....(paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri (ja tādi ir).....
.....

2. Armīns Sepkāns.....(paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri (ja tādi ir).....
.....

3. Ginta Zariņa(paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri (ja tādi ir).....
NAU

4. Uldis Balodis..... *Uldis Balodis*..... (paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri (ja tādi ir).....
.....

5. Aldis Liepiņš..... *A. Liepiņš*..... (paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri (ja tādi ir).....
.....

6. Guntars Kampernovs..... *GUNTARS KAMPERNOVS*..... (paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri (ja tādi ir).....
.....

7. Dace Ķikāne..... *Dace ĶIKĀNE*..... (paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri (ja tādi ir)..... *nav*.....
.....

8. Jānis Kalnačs..... *J.Kalnačs*..... (paraksts, paraksta atšifrējums)

Komentāri (ja tādi ir).....
Dabas lieguma „Zilaiskalns” dabas aizsardzības plānā ir noteikti termiņi, kas attiecas uz valsts pirmskata aizsardzību, taču jānorāda konkrēti akti, kas attiecas uz valsts pirmskata aizsardzību. Būtu jānorāda „Valsts pirmskata aizsardzības likums” MK 2005. g. 26. augusta noteikumi nr 474, „Valsts pirmskata aizsardzības noteikumi, aizsardzības uzraudzības noteikumi, valsts pirmskata aizsardzības...” Valsts administrācija, pastāv konkrēti noteikumi pirmskata aizsardzības uzraudzīšanai.

29.pielikums. Kocēnu pagasta padomes sēdes protokols

**LATVIJAS REPUBLIKAS
KOCĒNU PAGASTA PADOME**

Alejas iela 8, Kocēnu pagasts, Valmieras rajons, LV- 4220
Tālr.4207690, fakss 4207688, E- mail [coceni@coceni.lv](mailto:koceni@coceni.lv) Nodokļu maks. reģ. Nr.90000026051
Norēķinu konts LV68UNLA0018011130010 Latvijas Unibankas Valmieras filiālē, kods UNLALV2X018

**SĒDES PROTOKOLA
IZRAKSTS**

Valmieras rajona Kocēnu pagastā

23.02.2006.

Nr. 2 (3.§)

**PAR DABAS LIEGUMA „ZILAIŠKALNS”
DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNA 2006- 2018
APSTIPRINĀŠANU**

Iepazinusies ar dabas lieguma „Zilaiskalns” dabas aizsardzības plānu, Izglītības kultūras un sporta komitejas 20.02.2006. atzinumu, atklāti balsojot ar 7 balsīm „par,” (M.Kleinberga, J.Zvirbuls, I.Upīte, J.Dainis, N.Zavacka, V.Vintere, A.Stumps,), „pret”- nav, „atturas”- nav, Kocēnu pagasta padome

NO L E M J:

1.Akceptēt dabas lieguma „Zilaiskalns” dabas aizsardzības plānu 2006- 2018 izstrādātajā redakcijā.

2.Izdarīt papildinājumus projektā, saskaņojot tos ar LATVIJAS RĪKSTNIEKU- ZINTNIEKU BIEDRĪBU.

Padomes priekšsēdētāja

Maija Kleinberga

IZRAKSTS PAREIZS

Padomes sekretāre
Kocēnos, 06.03/2006.

Dace Lizuma

